

Sammanträde med:

Samhällsbyggnadsnämnd

Sammanträdesdatum: 2021-11-10

Tid: kl. 09:00-16:30

Plats: City Konferens Örebro

Meddela förhinder snarast möjligt till nämndsekreteraren.
Du som är ersättare meddelar om du kommer att närvara.

Tänk på våra allergiker och undvik starka dofter.

Ledamöter kallas

Nina Höijer (S), ordförande
Magnus Lagergren (KD), vice ordförande
Oskar Svärd (M), 2:e vice ordförande
Andreas Brorson (S)
Eva Järliden (S)
Jouni Slagner (S)
Solweig Oscarsson (S)
Leif Lewin (S)
Lars-Göran Zetterlund (C)
Pär-Ove Lindqvist (M)
Fredrik Askhem (L)
Helena Bosved (MP)
Bo Ammer (SD)
Greger Persson (SD)

Ersättare underrättas

Therese Magnusson (S)
Antti Tsupukka (S)
Kent Grängstedt (S)
Björn Junaeus (KD)
Arne Kumm (M)
Johan Kumlin (M)
Ronnie Erhard (M)
Inga-Lill Andersson (C)
Christer Johansson (SD)

1. Val av justerare

Föredragande:

Tid:

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att jämte ordföranden utse Oskar Svärd (M) till justerare av nämndens protokoll med Greger Persson (SD) som ersättare.

Protokollet ska vara justerat senast 25 november.

2. Kollektivtrafiktaxan 2022

Diarienummer: 21RS3983

Föredragande:

Tid:

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att för 2022 höja kollektivtrafikens taxa med totalt 3 procent av biljettintäkterna vid oförändrad trafik som ska gälla från och med den 10 januari 2022,

att höjningen mellan samtliga biljetter och relationer fördelas enligt förslag i bilaga prisdokument 2022,

att tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande tillämpas där riktade insatser krävs.

Sammanfattning

Det sker en kontinuerlig kostnadsutveckling av produktionen för kollektivtrafiken.

En betydande del av kostnaderna täcks av biljettintäkter. I förslaget ska kollektivtrafikens taxa höjas med 3 procent av biljettintäkterna som träder i kraft den 10 januari 2022.

I förslaget ska också möjlighet ges att erbjuda tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande.

Höjningen är ett led i att anpassa priserna till den kostnads- och indexutveckling som sker inom kollektivtrafiken, vilket motsvarar en taxeökning om 3 procent. Höjningen beräknas träda i kraft från och med den 10 januari 2022.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar om tillfälliga taxor och marknadsföringsinsatser. Det gör att resenärer exempelvis kan erbjudas en anpassad

taxa eller biljettprodukter i syfte att börja resa med kollektivtrafiken igen efter pandemin.

Regionfullmäktige beslutade den 21 juni 2021 om att höja kollektivtrafiktaxan med 3 procent och ger nu Samhällsbyggnadsnämnden mandat att besluta om hur prishöjningen ska fördelas mellan biljetter och relationer.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM Kollektivtrafiktaxan 2022
- Prisdokument 2022_bilaga

3. Remiss avseende nytt stadslinjenät i Örebro

Diarienummer: 21RS2228

Föredragande:

Tid:

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM Hantering av remissvar på det nya stadslinjenätet i Örebro
- Remissammanställning och bedömning - nytt stadslinjenät

4. FöredragningsPM angående Örebro kommuns vägledning om hantering av jordbruksmark i fysisk planering

Diarienummer: 21RS6095

Föredragande:

Tid:

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att överlämna förvaltningens förslag till synpunkter som remissyttrande över Örebro kommuns Vägledning om hantering av jordbruksmark i fysisk planering.

Sammanfattning

Jordbruksmarken är inte ett så kallat riksintresse, men är utpekat som ett nationellt intresse och har starkt skydd i Miljöbalkens tredje kapitel. Syftet med vägledningen är att den utifrån lagkraven i Plan- och bygglagen och Miljöbalken ska vara ett stöd för handläggare inom fysisk planering i ärenden som behöver hantera markanvändningsbeslut på jordbruksmark.

Ett annat syfte är att komplettera nuvarande översiktsplans, antagen 2018, vägledande ställningstaganden kring jordbruksmark.

Beslutsunderlag

- Förslag till remissyttrande över Örebro kommuns vägledning för hantering av jordbruksmark i fysisk planering

- Remissyttrande över förslag till vägledning för hantering av jordbruksmark i Örebro kommun
- Remiss - Vägledning för hantering av jordbruksmark
- Bilaga 1 remiss - Hantering av jordbruksmark i fysisk planering - remissversion
- Bilaga 2 remiss - följebrev e-post
- Remiss - Vägledning för hantering av jordbruksmark

5. Trafikpliktsbeslut för närtrafik i Örebro län

Diarienummer: 21RS8890

Föredragande:

Tid:

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att med stöd av lag (2010:1065) om kollektivtrafik fastställa allmän trafikplikt för närtrafik i Örebro län tidigast januari 2022 i enlighet med föreliggande beskrivning av närtrafik i Örebro län. Trafikstarten planeras till årsskiftet beroende på pandemins utveckling.

Sammanfattning

Genom detta beslut om allmän trafikplikt iklär sig Region Örebro län i egenskap av regional kollektivtrafikmyndighet ett ansvar gentemot länets invånare att tillhandahålla den beslutade trafiken. Trafikpliktsbeslutet omfattar närtrafik i Örebro län.

Resenär hämtas vid sin bostad om den ligger 1000 m från hållplats som trafikeras av minst 10 turer i varje riktning per dag och transporteras till närmaste närtrafikhållplats. Omvänt gäller att resenär måste ta sig till närmaste närtrafikhållplats i förhållande till resmålet och resa till valfri adress som ligger minst 1000 meter från hållplatser som trafikeras av minst 10 turer i varje riktning.

Trafikutbudet erbjuds helgfria vardagar mellan kl 09.00-14.30 samt helgfria måndagar-torsdagar mellan 17.30-21.00.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM Trafikpliktsbeslut för närtrafik i Örebro län
- Beskrivning av närtrafik i Örebro län

6. Trafikplikt för tågtrafiken inom Tåg i Bergslagen

Diarienummer: 21RS8695

Föredragande:

Tid:

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden, tillika regional kollektivtrafikmyndighet, beslutar,

att ingå överenskommelse avseende behörighet för Region Örebro län att fatta beslut om allmän trafikplikt för Tåg i Bergslagens trafik i enlighet med vad som framgår av Överenskommelsen och under förutsättning att de beslutande församlingarna för var och en av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Dalarna, Gävleborgs och Västmanlands fattar likartade beslut om att ingå Överenskommelsen,

samt att med stöd av lagen (2010:1065) om kollektivtrafik och i enlighet med gällande trafikförsörjningsprogram fastställa allmän trafikplikt för regional tågtrafik i Dalarna, Gävleborgs, Västmanlands och Örebro län i enlighet med vad som framgår av Överenskommelsen.

Sammanfattning

Nuvarande trafikavtal med SJ AB löper ut i december 2023. Därmed tecknas ny allmän trafikplikt för trafiksystemet Tåg i Bergslagen. De regionala kollektivtrafikmyndigheterna i trafiksystemet ingår i överenskommelse som ger Region Örebro län behörighet att fatta trafikplikt.

Beslutsunderlag

- PM trafikplikt för tågtrafiken inom Tåg i Bergslagen
- Överenskommelse Tåg i Bergslagen

7. Meddelande och delegationsbeslut

Diarienummer: 21RS1042

Föredragande:

Tid:

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att ta meddelande och delegationsebslut till protokollet.

Sammanfattning

21RS7216 Detaljplan på granskning, Lindeshyttan 2:15, Lindesbergs kommun Att avstå att svara på remissen.

21RS8828 Detaljplan på granskning, Norra Karlberg kv Malmhagen, Karlskoga kommun Att avstå att svara på remissen.

21RS6869 Detaljplan på granskning, Falla 1:9, Hallsbergs kommun Att avstå att svara på remissen.

21RS5898 Detaljplan på granskning, Nikolai 3:5, Vinterstadion, Örebro kommun Att avstå att svara på remissen.

Färdtjänstbeslut

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM 2021-11-10
- Delegationsrapport Samhällsbyggnadsnämnden oktober 2021

8. Information

Föredragande:

Tid:

Sammanfattning

Beslut om trafikförsörjningsprogram - Lina Ramberg

Prognos 2021 - Johan Ljung, Helena Luthman, Ingmarie Göthe

Förändringar tidtabellsskifte 12 december 2021 - Lina Ramberg

Kampanjer och erbjudanden Länstrafiken - Sandra Lee

El, vätgas och biogas – del av framtidens energisystem och transportlösningar - Karin Wallin och Therese Hjelseth

9. Gemensamt möte om uppdatering av RUS (regional utvecklings strategi)

Föredragande:

Tid:

Sammanfattning

Gemensamt möte med regional tillväxtnämnd samt kulturnämnden om regional utvecklingsstrategi

Beslutsunderlag

- Inbjudan till gemensamt nämndmöte om regionala utvecklingsstrategin 2021-11-10 (002)
- Regional utvecklingsstrategi remissversion 210618
- Sammanställning remissvar till gemensamt nämndmöte

2

Kollektivtrafiktaxan 2022

21RS3983

Tjänsteställe, handläggare
Marknad, Monica Stål

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3983

Organ
Samhällsbyggnadsnämnden

Kollektivtrafiktaxan 2022

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att för 2022 höja kollektivtrafikens taxa med totalt 3 procent av biljettintäkterna vid oförändrad trafik som ska gälla från och med den 10 januari 2022,

att höjningen mellan samtliga biljetter och relationer fördelas enligt förslag i bilaga prisdokument 2022,

att tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande tillämpas där riktade insatser krävs.

Sammanfattning

Det sker en kontinuerlig kostnadsutveckling av produktionen för kollektivtrafiken. En betydande del av kostnaderna täcks av biljettintäkter. I förslaget ska kollektivtrafikens taxa höjas med 3 procent av biljettintäkterna som träder i kraft den 10 januari 2022.

I förslaget ska också möjlighet ges att erbjuda tillfälliga taxor i samband med kampanjer och liknande.

Höjningen är ett led i att anpassa priserna till den kostnads- och indexutveckling som sker inom kollektivtrafiken, vilket motsvarar en taxeökning om 3 procent. Höjningen beräknas träda i kraft från och med den 10 januari 2022.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar om tillfälliga taxor och marknadsföringsinsatser. Det gör att resenärer exempelvis kan erbjudas en anpassad taxa eller biljettprodukter i syfte att börja resa med kollektivtrafiken

Tjänsteställe, handläggare
Marknad, Monica Stål

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS3983

igen efter pandemin.

Regionfullmäktige beslutade den 21 juni 2021 om att höja kollektivtrafiktaxan med 3 procent och ger nu Samhällsbyggnadsnämnden mandat att besluta om hur prishöjningen ska fördelas mellan biljetter och relationer.

Beredning

Samhällsbyggnadsnämnden behandlade ärendet den 19 maj 2021.

Regionfullmäktige behandlade ärendet den 21 juni 2021.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

En prishöjning på 3 procent följer i hög grad övrig kostnadsutveckling i samhället, varvid det endast i liten omfattning bedöms komma påverka resandet. Beslut om en generell höjning bedöms därför inte ha någon betydelse på transporterens miljö- och klimatpåverkan. Beslutet bedöms därmed också ha små konsekvenser för barn- och jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Generellt är priselasticiteten låg inom länets kollektivtrafik, vilket medför att höjningen genererar ökade intäkter och endast i liten omfattning påverkar benägenheten att resa med kollektivtrafiken.

Beslutsunderlag

Föredragnings PM och bilaga prisdokument 2022.

Johan Ljung
Områdeschef

Skickas till:

Monica Ståhl

Enkelbiljetter

Pris 2021						
Antal zoner	Bankkort på buss			Förköp		
	Enkel Vuxen	Enkel Ungdom	Enkel Familj	Enkel Vuxen	Enkel Ungdom	Enkel Familj
1	37,00	18,00	74,00	25,00	12,00	50,00
2	42,00	21,00	84,00	29,00	14,00	58,00
3	47,00	23,00	94,00	32,00	16,00	64,00
4	52,00	26,00	104,00	36,00	18,00	72,00
5	57,00	28,00	114,00	39,00	19,00	78,00
6	62,00	31,00	124,00	43,00	21,00	86,00
7	67,00	33,00	134,00	46,00	23,00	92,00
8	72,00	36,00	144,00	50,00	25,00	100,00
9	77,00	38,00	154,00	53,00	26,00	106,00
10	82,00	41,00	164,00	57,00	28,00	114,00
11	87,00	43,00	174,00	60,00	30,00	120,00
12	92,00	46,00	184,00	64,00	32,00	128,00
13	97,00	48,00	194,00	67,00	33,00	134,00
14	102,00	51,00	204,00	71,00	35,00	142,00
15	107,00	53,00	214,00	74,00	37,00	148,00
16	112,00	56,00	224,00	78,00	39,00	156,00
17	117,00	58,00	234,00	81,00	40,00	162,00
18	122,00	61,00	244,00	85,00	42,00	170,00
19	127,00	63,00	254,00	88,00	44,00	176,00
20+	132,00	66,00	264,00	92,00	46,00	184,00

Nytt pris 2022						
Antal zoner	Bankkort på buss			Förköp		
	Enkel Vuxen	Enkel Ungdom	Enkel Familj	Enkel Vuxen	Enkel Ungdom	Enkel Familj
1	38,00	19,00	76,00	26,00	13,00	52,00
2	43,00	21,00	86,00	30,00	15,00	60,00
3	48,00	24,00	96,00	33,00	16,00	66,00
4	53,00	26,00	106,00	37,00	18,00	74,00
5	58,00	29,00	116,00	40,00	20,00	80,00
6	63,00	31,00	126,00	44,00	22,00	88,00
7	68,00	34,00	136,00	47,00	23,00	94,00
8	73,00	36,00	146,00	51,00	25,00	102,00
9	78,00	39,00	156,00	54,00	27,00	108,00
10	83,00	41,00	166,00	58,00	29,00	116,00
11	88,00	44,00	176,00	61,00	30,00	122,00
12	93,00	46,00	186,00	65,00	32,00	130,00
13	98,00	49,00	196,00	68,00	34,00	136,00
14	103,00	51,00	206,00	72,00	36,00	144,00
15	108,00	54,00	216,00	75,00	37,00	150,00
16	113,00	56,00	226,00	79,00	39,00	158,00
17	118,00	59,00	236,00	82,00	41,00	164,00
18	123,00	61,00	246,00	86,00	43,00	172,00
19	128,00	64,00	256,00	89,00	44,00	178,00
20+	133,00	66,00	266,00	93,00	46,00	186,00

Analys prisändring 2021->2022							
Enkel Vuxen Diff	Enkel Ungdom Diff	Enkel Familj Diff	Förköp Vuxen Diff	Förköp Ungdom Diff	Förköp Familj Diff		
1,00 2,7%	1,00 5,6%	2,00 2,7%	1,00 4,0%	1,00 8,3%	2,00 4,0%		
1,00 2,4%	0,00 0,0%	2,00 2,4%	1,00 3,4%	1,00 7,1%	2,00 3,4%		
1,00 2,1%	1,00 4,3%	2,00 2,1%	1,00 3,1%	0,00 0,0%	2,00 3,1%		
1,00 1,9%	0,00 0,0%	2,00 1,9%	1,00 2,8%	0,00 0,0%	2,00 2,8%		
1,00 1,8%	1,00 3,6%	2,00 1,8%	1,00 2,6%	1,00 5,3%	2,00 2,6%		
1,00 1,6%	0,00 0,0%	2,00 1,6%	1,00 2,3%	1,00 4,8%	2,00 2,3%		
1,00 1,5%	1,00 3,0%	2,00 1,5%	1,00 2,2%	0,00 0,0%	2,00 2,2%		
1,00 1,4%	0,00 0,0%	2,00 1,4%	1,00 2,0%	0,00 0,0%	2,00 2,0%		
1,00 1,3%	1,00 2,6%	2,00 1,3%	1,00 1,9%	1,00 3,8%	2,00 1,9%		
1,00 1,2%	0,00 0,0%	2,00 1,2%	1,00 1,8%	1,00 3,6%	2,00 1,8%		
1,00 1,1%	1,00 2,3%	2,00 1,1%	1,00 1,7%	0,00 0,0%	2,00 1,7%		
1,00 1,1%	0,00 0,0%	2,00 1,1%	1,00 1,6%	0,00 0,0%	2,00 1,6%		
1,00 1,0%	1,00 2,1%	2,00 1,0%	1,00 1,5%	1,00 3,0%	2,00 1,5%		
1,00 1,0%	0,00 0,0%	2,00 1,0%	1,00 1,4%	1,00 2,9%	2,00 1,4%		
1,00 0,9%	1,00 1,9%	2,00 0,9%	1,00 1,4%	0,00 0,0%	2,00 1,4%		
1,00 0,9%	0,00 0,0%	2,00 0,9%	1,00 1,3%	0,00 0,0%	2,00 1,3%		
1,00 0,9%	1,00 1,7%	2,00 0,9%	1,00 1,2%	1,00 2,5%	2,00 1,2%		
1,00 0,8%	0,00 0,0%	2,00 0,8%	1,00 1,2%	1,00 2,4%	2,00 1,2%		
1,00 0,8%	1,00 1,6%	2,00 0,8%	1,00 1,1%	0,00 0,0%	2,00 1,1%		
1,00 0,8%	0,00 0,0%	2,00 0,8%	1,00 1,1%	0,00 0,0%	2,00 1,1%		
Enkel vuxen Snitt z1-z20	Enkel ungdom Snitt z1-z20	Enkel familj Snitt z1-z20	Förköp vuxen Snitt z1-z20	Förköp ungdom Snitt z1-z20	Förköp familj Snitt z1-z20		
1,18%	1,19%	1,18%	1,71%	1,72%	1,71%		
Snitt z4-z12	Snitt z4-z12	Snitt z4-z12	Snitt z4-z12	Snitt z4-z12	Snitt z4-z12		
1,39%	1,24%	1,39%	2,01%	1,80%	2,01%		
Snitt z1-z6	Snitt z1-z6	Snitt z1-z6	Snitt z1-z6	Snitt z1-z6	Snitt z1-z6		
2,02%	2,04%	2,02%	2,94%	4,00%	2,94%		

Periodbiljett 30d

Pris 2021				
Antal områden	Pris		Lågpris	
	Vuxen	Ungdom	Vuxen	Ungdom
Tätort (ÖRE)	615	305	305	150
Mindre tätort (KGA, LBG)	460	230	230	115
1-2 zoner	670	335		
1 område	820	410	410	205
2 områden	1 025	510	510	255
Län	1 340	670	670	335
Län ÖRE+VÄRM	2 795	1 395		

Nytt pris 2022 30d					
Antal områden	Pris			Lågpris	
	Vuxen	Ungdom	Student	Vuxen	Ungdom
Tätort (ÖRE)	635	315	505	315	155
Mindre tätort (KGA, LBG)	475	235	380	235	115
1-2 zoner	690	345	550		
1 område	845	420	675	420	210
2 områden	1 055	525	840	525	260
Län	1 375	685	1 100	685	340
Län ÖRE+VÄRM	2 875	1 435			

Analys prisändring 2021->2022							
Vuxen		Ungdom		Lågpris Vuxen		Lågpris Ungdom	
kr	%	kr	%	kr	%	kr	%
20	3,3%	10	3,3%	10	3,3%	5	3,3%
15	3,3%	5	2,2%	5	2,2%	0	0,0%
20	3,0%	10	3,0%				
25	3,0%	10	2,4%	10	2,4%	5	2,4%
30	2,9%	15	2,9%	15	2,9%	5	2,0%
35	2,6%	15	2,2%	15	2,2%	5	1,5%
80	2,9%	40	2,9%				
Snitt	2,9%	Snitt	2,6%	Snitt	2,6%	Snitt	1,9%

Nytt pris 2022 prenumeration 30d					
Antal områden	Pris			Lågpris	
	Vuxen	Ungdom	Student	Vuxen	Ungdom
Tätort (ÖRE)	6 350	3 150		3 150	1 550
Mindre tätort (KGA, LBG)	4 750	2 350		2 350	1 150
1-2 zoner	6 900	3 450			
1 område	8 450	4 200		4 200	2 100
2 områden	10 550	5 250		5 250	2 600
Län	13 750	6 850		6 850	3 400
Län ÖRE+VÄRM					

Periodbiljett 10d

Pris 2021 Period 10d		
Antal områden	Vuxen	Ungdom
Tätort (ÖRE)	460	225
Mindre tätort (KGA, LBG)	345	170
1-2 zoner	500	250
1 område	615	305
2 områden	765	380
Län	1 005	500

Nytt pris 2022 Period 10d			
Antal områden	Vuxen	Ungdom	Student
Tätort (ÖRE)	475	235	375
Mindre tätort (KGA, LBG)	355	175	285
1-2 zoner	515	255	410
1 område	630	315	505
2 områden	790	390	630
Län	1 030	510	825

Analys prisändring 2021->2022			
Vuxen		Ungdom	
kr	%	kr	%
15	3,3%	10	4,4%
10	2,9%	5	2,9%
15	3,0%	5	2,0%
15	2,4%	10	3,3%
25	3,3%	10	2,6%
25	2,5%	10	2,0%

Periodbiljett 24h/72h

Pris 2021						
Områden	24 h Vuxen	24h Ungdom	24 h Familj	72h Vuxen	72h Ungdom	72h Familj
Tätort (ÖRE)	75	37	150	150	75	300
Mindre tätort (KGA Kommun, LBG tätort):	55	27	110	110	55	220
1 område	100	50	200	200	100	400
2 områden	125	62	250	250	125	500
Län	165	82	330	330	165	660

Nytt pris 2022								
Antal områden	24 h Vuxen	24h Ungdom	24h Student	24 h Familj	72h Vuxen	72h Ungdom	72h Student	72h Familj
Tätort (ÖRE)	75	37	60	150	150	75	120	300
Mindre tätort (KGA kommun, LBG tätort):	55	27	44	110	110	55	85	220
1 område	105	52	84	210	210	105	165	420
2 områden	130	65	104	260	260	130	205	520
Län	170	85	136	340	340	170	270	680

Analys prisändring 2021->2022											
24h Vuxen		24h Ungdom		24h Familj		72h Vuxen		72h Ungdom		72h Familj	
kr	%	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%	kr	%
0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
5	5,0%	2	4,0%	10	5,0%	10	5,0%	5	5,0%	20	5,0%
5	4,0%	3	4,8%	10	4,0%	10	4,0%	5	4,0%	20	4,0%
5	3,0%	3	3,7%	10	3,0%	10	3,0%	5	3,0%	20	3,0%
Snitt		Snitt		Snitt		Snitt		Snitt		Snitt	
2,9%		3,1%		2,9%		2,9%		2,9%		2,9%	

Priser tätortstrafik

Pris 2021		
Tätortstrafik i Örebro		
Enkel vuxen	bankkort ombord	37,00
Enkel ungdom	bankkort ombord	18,00
Enkel familj	bankkort ombord	74,00
Enkel vuxen	Förköp	25,00
Enkel ungdom	Förköp	12,00
Enkel familj	Förköp	50,00
Enkel med färdtjänstbevis		12,00
Tätort 30d vuxen		615,00
Tätort 30d ungdom		305,00
Lågpris 30d vuxen		305,00
Lågpris 30d ungdom		150,00

Tätortstrafik i Karlskoga = Karlskoga Kommun		
Enkel vuxen	bankkort ombord	37,00
Enkel ungdom	bankkort ombord	18,00
Enkel familj	bankkort ombord	74,00
Enkel vuxen	Förköp	25,00
Enkel ungdom	Förköp	12,00
Enkel familj	Förköp	50,00
Enkel med färdtjänstbevis		12,00
Tätort 30d vuxen		460,00
Tätort 30d ungdom		230,00
Lågpris 30d vuxen		230,00
Lågpris 30d ungdom		115,00

Tätortstrafik i Lindesberg		
Enkel vuxen	bankkort ombord	37,00
Enkel ungdom	bankkort ombord	18,00
Enkel familj	bankkort ombord	74,00
Enkel vuxen	Förköp	25,00
Enkel ungdom	Förköp	12,00
Enkel familj	Förköp	50,00
Enkel med färdtjänstbevis		12,00
Tätort 30d vuxen		460,00
Tätort 30d ungdom		230,00
Lågpris 30d vuxen		230,00
Lågpris 30d ungdom		115,00

Nytt pris 2022		
Tätortstrafik i Örebro		
Enkel vuxen	bankkort ombord	38,00
Enkel ungdom	bankkort ombord	19,00
Enkel familj	bankkort ombord	76,00
Enkel vuxen	Förköp	26,00
Enkel ungdom	Förköp	13,00
Enkel familj	Förköp	52,00
Enkel med färdtjänstbevis		13,00
Tätort 30d vuxen		635,00
Tätort 30d ungdom		315,00
Tätort 30d student		505,00
Lågpris 30d vuxen		315,00
Lågpris 30d ungdom		155,00

Tätortstrafik i Karlskoga = Karlskoga Kommun		
Enkel vuxen	bankkort ombord	38,00
Enkel ungdom	bankkort ombord	19,00
Enkel familj	bankkort ombord	76,00
Enkel vuxen	Förköp	26,00
Enkel ungdom	Förköp	13,00
Enkel familj	Förköp	52,00
Enkel med färdtjänstbevis		13,00
Tätort 30d vuxen		475,00
Tätort 30d ungdom		235,00
Tätort 30d student		380,00
Lågpris 30d vuxen		235,00
Lågpris 30d ungdom		115,00

Tätortstrafik i Lindesberg		
Enkel vuxen	bankkort ombord	38,00
Enkel ungdom	bankkort ombord	19,00
Enkel familj	bankkort ombord	76,00
Enkel vuxen	Förköp	26,00
Enkel ungdom	Förköp	13,00
Enkel familj	Förköp	52,00
Enkel med färdtjänstbevis		13,00
Tätort 30d vuxen		475,00
Tätort 30d ungdom		235,00
Tätort 30d student		380,00
Lågpris 30d vuxen		235,00
Lågpris 30d ungdom		115,00

Analys prisändring 2021->2022	
Analys %	Analys kr
2,7%	1,00
5,6%	1,00
2,7%	2,00
4,0%	1,00
8,3%	1,00
4,0%	2,00
8,3%	1,00
3,3%	20,00
3,3%	10,00
3,3%	10,00
3,3%	5,00

Analys %		Analys kr	
2,7%	1,00		
5,6%	1,00		
2,7%	2,00		
4,0%	1,00		
8,3%	1,00		
4,0%	2,00		
8,3%	1,00		
3,3%	15,00		
2,2%	5,00		
0,0%	0,00		

Analys %		Analys kr	
2,7%	1,00		
5,6%	1,00		
2,7%	2,00		
4,0%	1,00		
8,3%	1,00		
4,0%	2,00		
8,3%	1,00		
3,3%	15,00		
2,2%	5,00		
0,0%	0,00		

Blankobiljetter, Praobiljetter, Tillfälligt Gymnasiekort, Natur och Kultur

Pris 2021	
	Länet
Blankobiljett 10 resor vuxen	630,00
Blankobiljett 10 resor ungdom	310,00
Praobiljett kalendervecka ungdom	250,00
Tillfälligt Gymnasiekort 1 dag (2 resor)	67,00
Natur/kulturkort Örebro län (1 resa)	6,00

	Örebro tätort
Blankobiljett 10 resor vuxen	240,00
Blankobiljett 10 resor ungdom	120,00
Praobiljett kalendervecka ungdom	96,00
Tillfälligt Gymnasiekort 1 dag (2 resor)	67,00
Natur/kulturkort Örebro län (1 resa)	6,00

Nytt pris 2022		
	Länet	
	Ink moms	Ex moms
Blankobiljett 10 resor vuxen	650,00	613,21
Blankobiljett 10 resor ungdom	320,00	301,89
Praobiljett kalendervecka ungdom	260,00	245,28
Tillfälligt Gymnasiekort 1 dag (2 resor)	69,00	65,09
Natur/kulturkort Örebro län (1 resa)	6,00	5,66

	Örebro tätort	
	Ink moms	Ex moms
Blankobiljett 10 resor vuxen	260,00	245,28
Blankobiljett 10 resor ungdom	130,00	122,64
Praobiljett kalendervecka ungdom	104,00	98,11
Tillfälligt Gymnasiekort 1 dag (2 resor)	69,00	65,09
Natur/kulturkort Örebro län (1 resa)	6,00	5,66

Analys prisändring 2021->2022	
	Länet
	3,2%
	3,2%
	4,0%
	3,0%
	0,0%

	Örebro tätort
	8,3%
	8,3%
	8,3%
	3,0%
	0,0%

Skolkortstaxa

Samtliga priser är angivna exkl moms (rabatt 15% är avdragen)

ÖREBRO KOMMUN		
Pris 2021		
Antal zoner	Årskurs 1-6	Årskurs 7-9
1	10,90	23,70
2	10,90	23,70
3	13,90	29,00
4	18,10	35,80
5	20,70	41,60
6	25,00	51,40
7	29,00	58,30
8	31,70	63,70
9	33,30	67,90
10	35,80	73,40
11	40,30	81,70
12	43,10	86,00
13	44,50	88,80
14	45,80	91,30
15	47,20	94,00
16	48,60	97,00
17	51,40	102,60
18	51,40	103,90
19	52,70	105,40
20-w	54,30	108,10
TÄTORTEN	10,90	23,70

ÖREBRO KOMMUN		
Nytt pris 2022		
Antal zoner	Årskurs 1-6	Årskurs 7-9
1	11,20	24,40
2	11,20	24,40
3	14,30	29,90
4	18,60	36,90
5	21,30	42,80
6	25,80	52,90
7	29,90	60,00
8	32,70	65,60
9	34,30	69,90
10	36,90	75,60
11	41,50	84,20
12	44,40	88,60
13	45,80	91,50
14	47,20	94,00
15	48,60	96,80
16	50,10	99,90
17	52,90	105,70
18	52,90	107,00
19	54,30	108,60
20-w	55,90	111,30
TÄTORTEN	11,20	24,40

Analys prisändring 2021->2022	
Åk 1-6 %	Åk 7-9 %
2,8%	3,0%
2,8%	3,0%
2,9%	3,1%
2,8%	3,1%
2,9%	2,9%
3,2%	2,9%
3,1%	2,9%
3,2%	3,0%
3,0%	2,9%
3,1%	3,0%
3,0%	3,1%
3,0%	3,0%
2,9%	3,0%
3,1%	3,0%
3,0%	3,0%
3,1%	3,0%
2,9%	3,0%
2,9%	3,0%
3,0%	3,0%
2,9%	3,0%
3,0%	3,0%
2,8%	3,0%

ÖVRIGA KOMMUNER		
Pris 2021		
Kommun	Årskurs 1-6	Årskurs 7-9
Askersund	3 026	9 936
Degerfors	3 612	9 946
Hallsberg	4 624	9 729
Hällefors	3 108	8 263
Karlskoga	2 223	9 729
Kumla	2 779	10 006
Laxå	2 095	9 659
Lekeberg	3 985	10 102
Lindesberg	2 679	8 763
Ljusnarsberg	5 388	9 588
Nora	1 999	9 301
Karlskoga tät	4 018	8 037
Örebro tätort	4 018	8 037

ÖVRIGA KOMMUNER		
Nytt pris 2022		
Kommun	Årskurs 1-6	Årskurs 7-9
Askersund	3 117	10 234
Degerfors	3 720	10 244
Hallsberg	4 763	10 021
Hällefors	3 201	8 511
Karlskoga	2 290	10 021
Kumla	2 862	10 306
Laxå	2 158	9 949
Lekeberg	4 105	10 405
Lindesberg	2 759	9 026
Ljusnarsberg	5 550	9 876
Nora	2 059	9 580
Karlskoga tätort	4 139	8 278
Örebro tätort	4 139	8 278

Analys prisändring 2021->2022	
Åk 1-6 %	Åk 7-9 %
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%
3,0%	3,0%

Prisexempel vissa relationer

		Enkel ombord						Enkel förköpspris						Period 30d				
Från	Till	2021			2022			2021			2022			2021		2022		Student
		Vuxen	Ungdom	Familj	Vuxen	Ungdom	Familj	Vuxen	Ungdom	Familj	Vuxen	Ungdom	Familj	Vuxen	Ungdom			
Askersund	Hallsberg	67,00	33,00	134,00	68,00	34,00	136,00	46,00	23,00	92,00	47,00	23,00	94,00	1 025	510	1 055	525	840
	Kumla	77,00	38,00	154,00	78,00	39,00	156,00	53,00	26,00	106,00	54,00	27,00	108,00	1 025	510	1 055	525	840
	Laxå	72,00	36,00	144,00	73,00	36,00	146,00	50,00	25,00	100,00	51,00	25,00	102,00	820	410	845	420	675
	Örebro	92,00	46,00	184,00	93,00	46,00	186,00	64,00	32,00	128,00	65,00	32,00	130,00	1 340	670	1 375	685	1 100
Degerfors	Karlskoga	52,00	26,00	104,00	53,00	26,00	106,00	36,00	18,00	72,00	37,00	18,00	74,00	820	410	845	420	675
	Laxå	77,00	38,00	154,00	78,00	39,00	156,00	53,00	26,00	106,00	54,00	27,00	108,00	1 025	510	1 055	525	840
	Örebro	102,00	51,00	204,00	103,00	51,00	206,00	71,00	35,00	142,00	72,00	36,00	144,00	1 340	670	1 375	685	1 100
Hallsberg	Askersund	67,00	33,00	134,00	68,00	34,00	136,00	46,00	23,00	92,00	47,00	23,00	94,00	1 025	510	1 055	525	840
	Kumla	47,00	23,00	94,00	48,00	24,00	96,00	32,00	16,00	64,00	33,00	16,00	66,00	820	410	845	420	675
	Laxå	77,00	38,00	154,00	78,00	39,00	156,00	53,00	26,00	106,00	54,00	27,00	108,00	1 025	510	1 055	525	840
	Örebro	62,00	31,00	124,00	63,00	31,00	126,00	43,00	21,00	86,00	44,00	22,00	88,00	1 025	510	1 055	525	840
Hällefors	Nora	102,00	51,00	204,00	103,00	51,00	206,00	71,00	35,00	142,00	72,00	36,00	144,00	1 025	510	1 055	525	840
	Örebro	132,00	66,00	264,00	133,00	66,00	266,00	92,00	46,00	184,00	93,00	46,00	186,00	1 340	670	1 375	685	1 100
Karlskoga	Degerfors	52,00	26,00	104,00	53,00	26,00	106,00	36,00	18,00	72,00	37,00	18,00	74,00	820	410	845	420	675
	Örebro	87,00	43,00	174,00	88,00	44,00	176,00	60,00	30,00	120,00	61,00	30,00	122,00	1 340	670	1 375	685	1 100
Kopparberg	Lindesberg	87,00	43,00	174,00	88,00	44,00	176,00	60,00	30,00	120,00	61,00	30,00	122,00	1 025	510	1 055	525	840
	Örebro	127,00	63,00	254,00	128,00	64,00	256,00	88,00	44,00	176,00	89,00	44,00	178,00	1 340	670	1 375	685	1 100
Kumla	Hallsberg	47,00	23,00	94,00	48,00	24,00	96,00	32,00	16,00	64,00	33,00	16,00	66,00	820	410	845	420	675
	Örebro	52,00	26,00	104,00	53,00	26,00	106,00	36,00	18,00	72,00	37,00	18,00	74,00	1 025	510	1 055	525	840
Laxå	Askersund	72,00	36,00	144,00	73,00	36,00	146,00	50,00	25,00	100,00	51,00	25,00	102,00	820	410	845	420	675
	Degerfors	77,00	38,00	154,00	78,00	39,00	156,00	53,00	26,00	106,00	54,00	27,00	108,00	1 025	510	1 055	525	840
	Hallsberg	77,00	38,00	154,00	78,00	39,00	156,00	53,00	26,00	106,00	54,00	27,00	108,00	1 025	510	1 055	525	840
	Örebro	102,00	51,00	204,00	103,00	51,00	206,00	71,00	35,00	142,00	72,00	36,00	144,00	1 340	670	1 375	685	1 100
Lindesberg	Kopparberg	87,00	43,00	174,00	88,00	44,00	176,00	60,00	30,00	120,00	61,00	30,00	122,00	1 025	510	1 055	525	840
	Nora	72,00	36,00	144,00	73,00	36,00	146,00	50,00	25,00	100,00	51,00	25,00	102,00	820	410	845	420	675
	Örebro	77,00	38,00	154,00	78,00	39,00	156,00	53,00	26,00	106,00	54,00	27,00	108,00	1 025	510	1 055	525	840
Nora	Hällefors	102,00	51,00	204,00	103,00	51,00	206,00	71,00	35,00	142,00	72,00	36,00	144,00	1 025	510	1 055	525	840
	Lindesberg	72,00	36,00	144,00	73,00	36,00	146,00	50,00	25,00	100,00	51,00	25,00	102,00	820	410	845	420	675
	Örebro	72,00	36,00	144,00	73,00	36,00	146,00	50,00	25,00	100,00	51,00	25,00	102,00	1 025	510	1 055	525	840
Örebro	Askersund	92,00	46,00	184,00	93,00	46,00	186,00	64,00	32,00	128,00	65,00	32,00	130,00	1 340	670	1 375	685	1 100
	Degerfors	102,00	51,00	204,00	103,00	51,00	206,00	71,00	35,00	142,00	72,00	36,00	144,00	1 340	670	1 375	685	1 100
	Hallsberg	62,00	31,00	124,00	63,00	31,00	126,00	43,00	21,00	86,00	44,00	22,00	88,00	1 025	510	1 055	525	840
	Hällefors	132,00	66,00	264,00	133,00	66,00	266,00	92,00	46,00	184,00	93,00	46,00	186,00	1 340	670	1 375	685	1 100
	Karlskoga	87,00	43,00	174,00	88,00	44,00	176,00	60,00	30,00	120,00	61,00	30,00	122,00	1 340	670	1 375	685	1 100
	Kopparberg	127,00	63,00	254,00	128,00	64,00	256,00	88,00	44,00	176,00	89,00	44,00	178,00	1 340	670	1 375	685	1 100
	Kumla	52,00	26,00	104,00	53,00	26,00	106,00	36,00	18,00	72,00	37,00	18,00	74,00	1 025	510	1 055	525	840
	Laxå	102,00	51,00	204,00	103,00	51,00	206,00	71,00	35,00	142,00	72,00	36,00	144,00	1 340	670	1 375	685	1 100
	Lindesberg	77,00	38,00	154,00	78,00	39,00	156,00	53,00	26,00	106,00	54,00	27,00	108,00	1 025	510	1 055	525	840
	Nora	72,00	36,00	144,00	73,00	36,00	146,00	50,00	25,00	100,00	51,00	25,00	102,00	1 025	510	1 055	525	840
	Fjugesta	67,00	33,00	134,00	68,00	34,00	136,00	46,00	23,00	92,00	47,00	23,00	94,00	1 025	510	1 055	525	840
	Garphyttan	62,00	31,00	124,00	63,00	31,00	126,00	43,00	21,00	86,00	44,00	22,00	88,00	820	410	845	420	675
	Glanshammar	52,00	26,00	104,00	53,00	26,00	106,00	36,00	18,00	72,00	37,00	18,00	74,00	820	410	845	420	675
Odensbacken	67,00	33,00	134,00	68,00	34,00	136,00	46,00	23,00	92,00	47,00	23,00	94,00	820	410	845	420	675	

3

Remiss avseende nytt stadslinjenät i Örebro

21RS2228

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Stefan
Boere

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS2228

Organ
Samhällsbyggnadsnämnden

Hantering av remissvar på det nya stadslinjenätet i Örebro

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att redovisat förslag till bedömning ska ligga till grund för färdigställandet av det slutliga förslaget till nytt stadslinjenät i Örebro och tillhörande trafikpliktsbeslut.

Sammanfattning

Ett förslag till nytt stadslinjenät i Örebro har varit på remiss under perioden 21 april till och med den 5 september. Det finns nu ett förslag till hur inkomna remissvar ska hanteras i det fortsatta arbetet med att ta fram ett slutligt förslag till nytt stadslinjenät och tillhörande trafikpliktsbeslut

Beredning

En redovisning av inkomna remissvar gjordes vid samhällsbyggnadsnämndens sammanträde den 7 oktober 2021.

Bedömning

Det finns ett förslag till hantering av de inkomna remissvaren.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

De inkomna remissvaren innebär inga förändringar i förslaget avseende miljöperspektivet. Förslagen ändring till att linje 7 ska angöra Adolfsbergskolan, istället för att enbart trafikera Glomman i Adolfsberg, ger bättre förutsättningar för elever på skolan jämfört med det tidigare förslaget. Ett arbete har påbörjats med Örebro kommun och Trafikverket för att få till en regionbusshållplats på väg 733 väster om korsningen med Gäddestavägen,

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Stefan
Boere

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS2228

vilket ökar Karlslunds Herrgårds tillgänglighet, som är av särskilt intresse utifrån genus- och barnperspektiv till ridanläggningen (97% tjejer) och Tekniska kvarnen (skolklasser).

Ekonomiska konsekvenser

De inkomna remissvaren innebär inga förändringar i förslaget som medför ekonomiska konsekvenser.

Uppföljning

Beslutet följs upp av framtagandet av ett slutgiltigt trafikeringsförslag och ett förslag till beslut om trafikplikt.

Beslutsunderlag

- Remissammanställning och bedömning - nytt stadslinjenät.

Johan Ljung

Områdeschef trafik och samhällsplanering

Skickas till:

Örebro kommun
Ljusnarsbergs kommun
Hällefors kommun
Lindesbergs kommun
Nora kommun
Lekebergs kommun
Kumla kommun
Hallsbergs kommun
Laxå kommun
Askersunds kommun
Degerfors kommun
Karlskoga kommun
Resenårsforum
Handelskammaren
Svenskt Näringsliv
Företagarna

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Stefan
Boere

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS2228

De Handikappades Riksförbund
Örebro universitet
Business Region Örebro
City Örebro
ÖBO
Pensionärsrådet

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk kollektivtrafik, Stefan Boere

Datum
2021-09-23

Beteckning
Dnr: 21RS2228

Bedömning av remissvar på förslaget till nytt stadslinjenät i Örebro

Ett förslag till nytt stadslinjenät i Örebro har varit på remiss under perioden 21 april till och med den 5 september. I det följande presenteras en sammanfattning av de synpunkter som inkommit, samt en bedömning av hur remissvaren bör beaktas i färdigställandet av trafikeringsförslaget innan ett trafikpliktbeslutet fattas.

Postadress
Region Örebro län
Regionkansliet
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 2, Örebro
Tel: 019-602 10 00
Organisationsnummer: 232100-0164

Remissvar / synpunkter från remissinstanser och organisationer

<p>Örebro kommun</p> <p>I grunden ser Örebro kommun många positiva drag i förslaget till nytt stadslinjenät. En ökad konkurrenskraft och attraktivitet av stadslinjenätet kommer öka antalet resenärer och bidra till att uppnå målen i det regionala trafikförsörjningsprogrammet och Örebro kommuns trafikprogram om 60 % hållbart resande. Med tätare trafik i de stråk som har kapacitetsbrist, mer taktfast tidtabell och färre linjer blir det lättare för resenärerna att komma ihåg när bussen går. När linjerna blir mer oberoende av varandra minskar också störningskänsligheten. Bättre förutsättningar för stadslinjetrafik till framtida utbyggnadsområden i Översiktsplanen</p> <p>Utifrån arbetspendling är det positivt med förbättrad kollektivtrafik inte bara till centrum utan även till Epiroc och arbetsplatserna i Mariebergs köpcentrum. Däremot saknas det stadstrafik till arbetsplatserna i Pilängen och Berglunda.</p> <p>Det är lämpligare att låta linje 6 gå vidare längs Universitetsgatan till Universitetsplatsen (likt linje 9 i dagens linjenät) istället för att tillskapa en ny vändplats i Ormesta.</p> <p>Grundskolor, gymnasium och vuxenutbildning har god kollektivtrafikförsörjning i förslaget till nytt stadslinjenät. Det är positivt att hållplats Våghustorget får en hög turtäthet då ett flertal gymnasium har det som närmsta hållplats. För både gymnasium och vuxenutbildningen vid Risbergska skolan är det positivt att Resecentrum</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Synpunkter som tillstyrker förslaget.</p> <p>Ingen förändring. Pilängen kommer att försörjas med en regionlinje mot Fjugesta som täcker behovet. Dialog finns med kommunen för att säkerställa god trafikförsörjning av området.</p> <p>Förslaget ändras så att linje 6 går till Universitetsplatsen. Denna linjedragning bedöms ha större samhällsnytta än föreslagen förlängning till Ormesta.</p> <p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p>
---	--

<p>blir den centrala bytespunkten. Det underlättar för elever att byta mellan stadsbussar eller mellan stadsbuss och regionbuss/tåg. Vuxenutbildningen vid Risbergska skolan får utökat turutbud och en direktförbindelse från Vivalla under hela dagen vilket ökar möjligheterna att åka buss till och från skolan.</p>	
<p>Det är positivt att det kommer att vara samma eller ökad möjlighet att resa med stadstrafiken till de flesta idrottsanläggningar i staden med några undantag.</p>	<p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p>
<p>Inte positivt att linjen till Karlslunds herrgård och motionsanläggningen vid Karlslund kortas av. Busshållplatsen bedöms som viktig för områdets tillgänglighet för besökare generellt, men särskild utifrån genus- och barnperspektiv till ridanläggningen (97% tjejer) och Tekniska kvarnen (skolklasser). Ett alternativ som har diskuterats med RÖL är en hållplats för regionbussarna till och från Garphyttan på väg 733 (Karlslundsgatan) väster om korsningen med Gäddestavägen där det redan finns en passage för gående. Här är Trafikverket väghållare. Det är en god turtäthet på regionbussarna förbi platsen vilket skulle ge både Karlslund och motionscentralen god kollektivtrafikförsörjning. Därför ser kommunen positivt på att utreda denna möjlighet till ny hållplats.</p>	<p>Vi är positiva till att gemensamt undersöka möjligheten till en regionbusshållplats på väg 733 väster om korsningen med Gäddestavägen. En förlängning av stadslinjen till Karlslunds herrgård kan övervägas under förutsättning att Örebro kommun kan skapa en vändplats i närheten till befintligt busshållplats.</p>
<p>Önskemål är att det åtminstone borde finnas möjlighet att resa med stadsbuss till Naturens hus på helgerna.</p>	<p>Ingen förändring. Det är för få resenärer för att kunna motivera linjen. Resandet från Naturens hus är <1 per tur under helger (2019).</p>
<p>Positivt med Resecentrum istället för Slottet som central bytespunkt utifrån förbättrade bytesmöjligheter mellan stadstrafikens linjer och till och från regionbussar och tåg och trafiksäkerheten.</p>	<p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p>

<p>Ser gärna att en närtrafik-liknande upplägg utreds för områden i tätort som har långt till hållplats, alternativt att låta vissa linjer eller turer vara mer yttäckande under kvällar.</p>	<p>Ingen förändring i linjedragningar för att körvägvarianter leder till förvirring för kunder. Vi håller med om att en form av anropstyrd trafik kan öka tillgänglighet. En förutsättning är att trafikformen är kostnadseffektiv. Kollektivtrafikmyndigheten är positiva till att utreda möjligheten.</p>
<p>Ser gärna att det finns möjligheter till medfinansiering av medförande infrastrukturinvesteringar genom länstransportplanen. Kommunen ser en risk att om inte nödvändiga infrastrukturåtgärder ryms inom kommunens investeringsbudget kan tidplanen påverkas.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndigheten är positiv inställd till detta. Ett fördjupat arbete kring behovet av infrastrukturåtgärder pågår tillsammans med Stadsbyggnad och Svealandstrafiken, där även medfinansiering tas upp.</p>
<p>Önskemål att namnen på stadsdelar och områden i det nya stadslinjenätet beaktar de namn som fastställs efter ett pågående arbete med förslag på stadsdelsnamn.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndigheten är positiv till detta.</p>
<p>Synpunkter har inkommit till kommunen om bristande dialog och kommunikation med medborgarna då den har varit obefintlig. Det är av vikt att kommunikation sker med medborgarna inför förändringen för att både befintliga och potentiella resenärer ska få kännedom om linjenätsförslaget och för att också öppna för möjligheten till mer specifika synpunkter som eventuellt kan vägas in i helheten.</p>	<p>Vi tar till oss av synpunkten. Ett kommunikationsplan ska tas fram för att informera medborgare angående det nya linjenätet.</p>

<p>Kumla kommun</p> <p>Det finns behov av att ha kvar det som idag är linje 702. Vid busstrafik mellan centrala Örebro och Pilängen förutsätts därför att sträckningen fortsätter till Kumla.</p> <p>Positiva till att den centrala bytespunkten blir Resecentrum eftersom det möjliggör enklare byten mellan stadstrafik och regiontrafik. För att underlätta byten är det dock nödvändigt att tiderna samordnas.</p> <p>Föreslår att linjedragning för busslinje 7 Lillån – RC – Mosås förlängs från Mosås till norra Kumla för att ha större upptagningsområde och bygga ihop Örebro och Kumla.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. Sträckan mellan Kumla och Pilängen är utanför den geografiska avgränsningen av denna utredning och har utredds i utredningen av södra länsdelen. Resmöjligheter till Pilängen kommer att tillgodoses via den regionbusslinje som kommer att trafikförsörja Berglunda, om än med viss försämring av tillgängligheten jämfört med idag. Detta beslutades av samhällsbyggnadsnämnden genom trafikpliktsbeslut juni 2021.</p> <p>Synpunkt som tillstyrker förslaget. Tidtabellsplanering har alltid som utgångspunkt att eftersträva korta byten mellan tåg, region- och stadsbusstrafik. Vi anser att det nya förslaget skapar bättre förutsättningar, eftersom turtätheten på stadslinjerna ökar i de flesta fall.</p> <p>Ingen förändring. Mellan Mosås och Kumla finns inte tillräcklig mellanmarknad som motiverar för stadstrafik. Bedömningen är att tåg uppfyller behov för snabb förbindelse mellan Örebro och Kumla och linje 701 uppfyller en mer yttäckande funktion i Kumla och möjliggör att resa till andra delar av Örebro. En</p>
---	---

	linje som fyller både regionlinjefunktion och stadslinjefunktion kommer att innebära längre restid och därmed svagare attraktivitet.
<p>Askersunds kommun</p> <p>Vi framför att rapporten ”Nytt stadslinjenät i Örebro” borde i stället ha hetat ”Nytt stadslinjenät för Örebro” för att ha fokus på att skapa en stad för regionen istället för en stad för staden.</p> <p>Det är tryggt att satsningarna finansieras inom befintlig ram för stadstrafikens budget.</p> <p>Vi föreslår att rapporten kompletteras med ett väl genomarbetat avsnitt om hur BRT-systemet kan få rollen som transitbuss från bilparkeringar nära E18/E20, förslagsvis vid Markbacken eller Boglundsängen/Baronbackarna, för att avlasta staden från onödiga bilar. Samma lösning kan användas för mer långväga bussar som kan ha en bra bytespunkt vid en sådan parkering för resenärernas vidare färd in i centrum. Vi anser även att rapporten behöver bli tydligare avseende fungerande bytespunkter från regionbussar till stadstrafik.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Att den centrala bytespunkten blir Resecentrum möjliggör enklare byten mellan stadstrafik och regiontrafik, vilket gynnar regionen. Stadslinjenätet är till för alla invånare och besökare av Örebro län. Rapporten ska förtydligas.</p> <p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p> <p>Vi instämmer att det är en bra idé med att undersöka möjligheter till matning av BRT-systemet och övrig stadstrafik och att fungerande bytespunkter är av stor vikt. Att Resecentrum blir den centrala bytespunkten i förslaget möjliggör enklare och smidigare byte mellan regiontrafik, stadstrafik och även tåg. Kollektivtrafikmyndigheten är positiv inställd till att utreda nyttan och möjligheter för pendelparkeringar. Möjlighet till matartrafik i form av matarbussar kommer att utredas i ett separat BRT</p>

	delprojekt. Ingen förändring till rapporten.
<p>Örebro universitet</p> <p>Universitetet ser positivt på regionens utvecklingsarbete avseende kollektivtrafiken för att kunna möta de utmaningar vi står inför med växande befolkning, klimatförändringar, etc. En BRT-linje kommer förmodligen att gynna pendlare personal och studenter.</p> <p>Personal och studenter har båda campusområdena som arbetsplats och det är ibland nödvändigt att ta sig från ett campus till ett annat för olika anledningar. Vi ser dock att direktlinjen mellan universitets campusområden har slopats i det nya förslaget. Det innebär att restiden antagligen kommer att förlängas, vilket vi ser som en försämring och något som kan öka bilåkandet mellan campusområdena. Ett annat problem med förslaget är att en busshållplats, Fakultetsgatan, försvinner helt. Med tanke på den långsträckt campus (ca 1 km), samt studentboende längs med Universitetsgatan försämras tillgängligheten.</p> <p>För att få människor i resursstarka områden som tex Sörby och Almby att nyttja kollektivtrafiken mer, behöver det bli enklare att åka buss vilket bland annat betyder närhet till hållplatser. Nuvarande förslag ser inte ut att underlätta bussåkandet i just dessa områden.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p> <p>Vi instämmer med synpunkterna. Förslaget ändras så att linje 6 går till Universitetsplatsen. Denna linjedragning bedöms ha större samhällsnytta än förslagen förlängning till Ormesta.</p> <p>Ingen förändring. Sörby är ett av de områden som ligger närmast centrum och har lägst kollektivtrafikmarknadsandel (i 2019), men området gränser an till Rudbecksgatan som trafikeras av två BRT linjer. Förutom stadslinjen runt Almby finns möjlighet att resa med regionlinje från hållplatser i Almby.</p>
<p>Örebro Studentkår</p> <p>Flertalet av studenterna vid Örebro universitet har undervisning på Campus Örebro och Campus USÖ, därav är det direkt nödvändigt för studenter</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Vi instämmer med synpunkterna. Förslaget ändras så att linje 6 går till</p>

<p>att pendla mellan de olika campusen. slopar linjen mellan Campus USÖ och Campus Örebro, vilket kommer medföra en betydligt längre restid för studenterna. Flertalet studenter är boende efter linjen, vid exempelvis Universitetsgatan. En indragen linje kommer därmed medföra en längre distans för studenterna till busshållplatsen som i sin tur kan skapa ovilja till att resa med kollektivtrafiken. Ett borttagande av busshållplats Fakultetsgatan försämrar även tillgängligheten för studenterna.</p>	<p>Universitetsplatsen. Denna linjedragning bedöms ha större samhällsnytta än förslagen förlängning till Ormesta.</p>
<p>Steen & Ström/ Marieberg Galleria</p> <p>Vi uppskattar ökad turtäthet till gallerian och handelsområdet.</p> <p>Vi ser ett behov av att öka tillgängligheten från/ till området runt Universitetet. I dagens busslinjesträckning tar det alldeles för lång tid att ta sig till vårt Handelsområde från detta område och inför framtida förändringar vill vi poängtera vikten av en snabbare restid på sträckan.</p> <p>Gällande tidtabeller så är det viktigt att dessa anpassas efter både anställda/ deras arbetstider samt våra besökares behov.</p> <p>I dagens läge finns en hållplats nedanför MediaMarkt vilken inte fungerar särskilt bra, då den inte har en bra gångväg till gallerian. Ambitionen är att försöka hitta en bättre lösning.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p> <p>Förslaget förbättrar restid mellan universitetsområde och Marieberg handelsområde. BRT medför snabbare resa från universitetsområde till Resecentrum och tätare trafik till Marieberg Handelsområde leder till kortare bytestider än idag. Ingen förändring.</p> <p>Synpunkter tas med till trafikplanerare inför tidtabellsplaneringen. Ingen förändring.</p> <p>Vi ser positivt på en dialog om förbättrade hållplatser på handelsområdet. Ingen förändring.</p>
<p>SPF Seniorerna Kamraterna</p> <p>Styrelsen finner detta vara en intressant, läsvärd och väl belagd rapport som tar ett helhetsgrepp inte bara på den nuvarande och framtida</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p>

<p>kollektivtrafiken utan även länkar den samman med utbyggnad och förtätning av bostadsbyggandet.</p> <p>Att kunna resa kollektivt inom staden är viktigt både dag- och kvällstid. Det måste göras ännu mer attraktivt för äldre att ta bussen till/från olika begivenheter i en stad av Örebros storlek och utbud. Tillgänglighet i detta fall handlar inte främst om snabbhet utan att de facto kunna ta sig till/från en begivenhet med hjälp av kollektiva transportmedel.</p> <p>Styrelsen föreslår ett bibehållande av routen Elof Ljunggrens väg – Bergavägen – Smedstorpsvägen med de hållplatser som finns i dagsläget (fyra stycken). Dessa ger bibehållen möjlighet att fänga upp resenärer boende och arbetande runt dessa stråk. Elever och anställda vid Adolfsbergsskolan välja hållplats vid någon av dessa gator, vilket inte skulle bli väsentligt längre än att gå till/från hållplats Glomman.</p>	<p>Vi instämmer att kollektivtrafiken är viktigt både dag- och kvällstid. Remissvaret framför inga särskilda förslag.</p> <p>Förslaget ändras så att linje 7, istället för att bara köra på Glomman, svänger in och angör Adolfsbergsskolan och åker vidare. Detta ger bättre förutsättningar för elever och anställda på skolan, samt fungerar hållplatsen vid Adolfsbergsskolan som en centrum hållplats för de som bor i Adolfsberg.</p>
<p>Tybble-Sörby socialdemokratiska förening</p> <p>Inom stadstrafikens område i Örebro ska man kunna klara sig utan att ha egen bil. Det ställer krav på linjenätet så det går att resa med buss i många ärenden och till många olika mål. Det gör att bussnätet måste täcka stadens olika delar väl. Karlslund och Naturens hus är exempel på mål som bör vara möjliga att nå med buss både för fritidsresor och för skolor.</p> <p>Det får inte vara för långt till hållplatsen, som det är till exempel i Sörbyängen, Sörby och Eklunda. Där har en stor befolkning för långt till bussen för att den ska vara ett tillgängligt alternativ. För äldre och barnfamiljer är det särskilt besvärligt. Det bör finnas busstrafik från dessa områden till centrum.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (bedömning remissvar Örebro kommun) om Karlslund och Naturens hus.</p> <p>Sörby är ett av de områden som ligger närmast centrum och har lägst kollektivtrafikmarknadsandel (i 2019), men området gränser an till Rudbecksgatan som trafikeras av två BRT linjer.</p>

<p>I centrum bör det finnas fler hållplatser för de linjer som går längs Drottninggatan. Att bara stanna vid Olof Palmes torg och Slottet räcker inte.</p> <p>Täta turer och bussturer tidigt på morgnarna är viktigt för de som börjar arbetet tidigt.</p> <p>I förslaget står att linje 4 ska gå mellan Grenadjärstaden och Ladugårdsängen. Det är fel för ändhållplatsen är Tybble vårdcentral och det bör också framgå.</p> <p>Om linjenätet ska fungera väl är det viktigt att Resecentrum som central bytespunkt fungerar smidigt för resenärerna. Det ställer stora krav på Örebro kommuns arbete med infrastrukturen där. Resurser och tid för detta arbete måste finnas innan det nya linjenätet kan börja.</p>	<p>Eklunda och Sörbyängen ligger relativt nära framtida linje 4 (dagens linje 6). Ingen förändring.</p> <p>Vi instämmer att det är viktigt. F.o.m. tidtabellskifte december 2021 trafikeras hållplats Drottninggatan igen. Ingen förändring.</p> <p>Vi instämmer att det är viktigt.</p> <p>Förslaget korrigeras med rätt namn.</p> <p>Önskemål om förbättrad utformning av Resecentrum har framförts till Örebro kommun under utredningens gång. Ett projekt har startats upp hos Örebro kommun där frågan undersöks.</p>
<p>Adolfsbergs S-förening</p> <p>Beaktningvärd är att fokus läggs på restiden i så stort grad, medan andra lösningar som skulle öka antalet potentiella resenärer inte ges samma fokus. Detta anser Adolfsbergs S-förening inte är det bästa för invånarna. Närheten till busshållplatser behövs, för dem som till exempel har lite svårare att ta sig till bussen.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Målsättningen om kraftigt ökat resande inom befintligt budget innebär koncentrerat i stråk där de flesta åker. Tyvärr innebär det att om många ska få förbättringar har några dessvärre lite längre till kollektivtrafiken.</p> <p>Kollektivtrafikmyndigheten är positivt till att utreda kompletterande lösningar som kan öka kollektivtrafikens attraktivitet.</p>

<p>Möjligheten till cykelgarage i anslutning till busshållplats skulle skapa ett större upptagningsområde.</p> <p>Utökning av tiden på dygnet när kollektivtrafiken trafikeras. Det räcker inte att endast tidigarelägga starten på dygnet för att locka fler resenärer, det behöver även kompletteras med att kollektivtrafiken trafikeras sent på kvällen för att vara ett alternativ för personer som har skiftarbete.</p> <p>Anläggande av pendlarparkering i anslutning till mindre nyttjade busslinjer skulle även motivera att linjenätet trafikera områden med glesare befolkning.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndigheten anser också att ett bike&ride koncept är framgångsrik. Vi har en löpande dialog med kommunen om att ständigt förbättra gång- och cykelinfrastruktur till hållplatser, där cykelparkering är en naturlig del i.</p> <p>Synpunkt tas med till trafikplanerare inför tidtabellsplaneringen. Ingen förändring.</p> <p>Kollektivtrafikmyndigheten är positiv inställd till att utreda nyttan och möjligheter för pendlarparkeringar. Dock, för att en pendlarparkering ska fungera krävs det, enligt forskning, snabb och tät kollektivtrafik från / till parkeringen. Därmed är det mer troligt med eventuella pendlarparkeringar i starka stråk än i glesare område.</p>
--	---

Remissvar / synpunkter från medborgare och föreningar (mestadels diariefört i kundärendehanteringssystem Respons)

<p>Anna Bolstad (ärende 97147)</p> <p>Önskemål om linje mellan Brickebacken- Adolfsberg-Marieberg köpcentrum.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. Det saknas tillräckligt resandeunderlag mellan områdena.</p>
<p>Karin Helsingius (ärende 97479)</p> <p>Runnaby, förslag hur bussen kan gå för att trafikera en del av Runnaby</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. Även då Runnaby växer är bedömningen att resandeunderlaget är för litet för att vara prioriterat för en busslinje.</p>
<p>Fredrik Alvelöv (ärende 97495)</p> <p>Irritation om färre busslinjer och för grovmaskigt busnät. Det som behövs är dels flexibla linjer och tätare linjer.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. Utifrån en given budget måste vi utgå från att optimera resandet för att kunna erbjuda så mycket kollektivtrafik som möjligt. Det innebär koncentrerat i stråk där de flesta åker. Möjligheten till en kostnadseffektiv form av anropstyrd trafik ska utredas.</p>
<p>Pia Blomkvist (ärende 97848)</p> <p>Sörby, önskemål om hållplats i Sörbyområdet.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. Sörby är ett av de områden som ligger närmast centrum och har lägst kollektivtrafikmarknadsandel (i 2019), men området gränsar an till Rudbecksgatan som trafikeras av två BRT linjer.</p>
<p>Bore Pettersson (ärende 97898)</p> <p>Hjärsta, boende i Hjärsta får långt till hållplats.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. Det är ca 600m från hållplats Dammvägen i Hjärsta till linjen från Mellringe</p>
<p>Patrik Silvén (ärende 97932)</p> <p>Runnaby, önskemål om busstrafik till Runnaby</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (97479)</p>

<p>Anna-Stina Lander (ärende 98278)</p> <p>Önskemål om buss mellan Adolfsberg och Brickebacken.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 97147)</p>
<p>Mirja Och Jonas Tannerstad (ärende 98694, samt 21RS7749)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att ha kvar linje 5 nuvarande linjesträckning i Adolfsbergs. Det upplevs inte som tryggt att gå långt till hållplatser.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Förslaget ändras så att linje 7, istället för att bara köra på Glomman, svänger in och angör Adolfsbergskolan och åker vidare. Detta ger bättre förutsättningar för elever och anställda på skolan, samt fungerar hållplatsen vid Adolfsbergskolan som en centrum hållplats för de som bor i Adolfsberg.</p>
<p>Anna Rydén (ärende 98729)</p> <p>Adolfsbergsområdet, synpunkter på befintlig linje 5 i Adolfsberg. Långt till nya hållplatser.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694)</p>
<p>Emma Sundström (98730)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål att behålla hållplatsen på Bondsättervägen</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694)</p>
<p>Medborgare (ärende 98784)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att ha kvar linje 5 nuvarande linjesträckning i Adolfsbergs. Det är för långt till nya hållplatser.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694)</p>
<p>Daniel Ahl (ärende 98795),</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att ha kvar linje 5 nuvarande linjesträckning i Adolfsberg.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694)</p>
<p>Marcus Lundgren (ärende 98866)</p> <p>Runnaby, önskemål om kollektivtrafik till Runnaby.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (97479)</p>

<p>Gunvor Blom (ärende 98867)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att ha kvar linje 5 nuvarande linjesträckning i Adolfsberg.</p> <p>Undrar varför hållplatsen Slottet tas bort</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694)</p> <p>Resecentrum blir den centrala bytespunkten, men hållplatsen Slottet kommer fortfarande att trafikeras av ett antal linjer. Ingen förändring.</p>
<p>Berit Kock (ärende 98870)</p> <p>Begränsad resemöjlighet, framförallt för äldre, på grund av borttagen trafik och längre till hållplatsen, bland annat till Naturens hus/USÖ. Förslag på att behålla Flextrafik, få tillbaka 3-timmars regel, pensionärspriser.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Biljett(priser) är utanför avgränsning av denna utredning. Möjligheten till en kostnadseffektiv form av anropstyd trafik ska utredas.</p>
<p>Kirsi Ronquist (ärende 98871)</p> <p>Adolfsbergsområdet, synpunkter på befintlig linje 5 i Adolfsberg. Långt till nya hållplatser. Undrar även om hur det är tänkt att man ska ta sig till Tullängsskolan från Adolfsberg.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694). För att resa från Adolfsberg till Tullängsskolan kan man antingen gå av vid Epiroc och gå till skolan eller ta bussen in till centrum (Olof Palmes Torg / Våghustorget) och byta till linjen till Ladugårdssängen.</p>
<p>Jessica Götesdotter (ärende 98872)</p> <p>Rosta centrum, det är ansträngande för äldre att ta sig från Våghustorget till Konserthuset. Önskemål att någon buss som kommer västerifrån stannar vid Våghustorget och viker av in på Drottninggatan.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Att svänga från Drottninggatan till Rudbecksgatan har bedömts som en osäker trafiksituation. Dessutom innebär trafikering via Drottninggatan längre restid, vilket försvagar linjens konkurrenskraft. Ingen förändring.</p>
<p>Lisa Almberg (ärende 98873)</p> <p>Adolfsbergsområdet, det blir långt till hållplatser. Påpekar även att området expanderar söder om Bergavägen.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694). Det pågår en kontinuerlig dialog om nya etableringar med bostäder med kommunen där kollektivtrafik är i fokus. Kommer det nya förutsättningar kan linjedragningen</p>

	förändras eller att ny linje tillskapas vid stora förändringar.
<p>Anna Johansson (ärende 98874, samt 21RS7859)</p> <p>Adolfsbergsområdet, hoppas att förslaget inte gå genom och befintligt linje 4 och 5 bevaras i Adolfsberg. Påpekar vikten för elever, vårdnadshavare och anställda att kunna ta sig med kollektivtrafik till Waldorfskolan och Adolfsbergskolan.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694). Med hänsyn på Waldorfskolan kommer linjen att stanna vid hållplats Halltorpsvägen, gångavstånd från skolan.</p>
<p>Samfälligheten Ankan / Martin Armborg (ärende 98895)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att låta den nya linjen trafikera via Bergavägen istället för Glomman för att nå fler. Efterfrågar även att få tillbaka 3-timmars biljetten.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694). Biljett(priser) är utanför avgränsning av denna utredning.</p>
<p>Ingalill Sandgren (ärende 98896)</p> <p>Adolfsbergsområdet, var upprörd om trafikändringar i Adolfsberg. Undrade om yttäckningen av det nya stadslinjenätet och hur många hållplatser det skulle bli på Glomman</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694). Yttäckningen kan inte precis beräknas innan hållplatsstrukturen är fastslagit, vilket sker i ett senare skede. Det kommer förmodligen bli tre eller fyra hållplatser på Glomman.</p>
<p>Stefan Andersson (ärende 98897)</p> <p>Önskar hållplatser vid Hjälmarberg, Brickebackens skola/centrum, Krematoriet / Bettorpsgatan 10, Karlslundsgatan, Slättervägen och Ekeskolan. Önskade även en bättre karta över linjedragningen i centrum.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Karta över linjedragningen i centrum kommer att förtydligas i rapporten. Den exakta hållplatsstrukturen fastställs i ett senare skede i den vanliga tidtabellsprocessen, men att det är troligt att det kommer att finnas hållplatser vid där målpunkter ligger och idag många reser, såsom Brickebackens centrum, Krematoriet och Ekeskolan.</p>
<p>Emil Grafström (ärende 98909)</p> <p>Adolfsbergsområdet, anser att i alla fall hållplats Adolfsbergsskolan borde vara</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>

<p>kvar som en centrum hållplats för alla som bor i Adolfsberg. Linjen kan svänga in, hämta upp och åka vidare.</p>	
<p>Elvira Hallqvist (ärende 98946)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att befintlig linje 5 fortsätter stanna på Barkborrevägen.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>
<p>Camilla Halling (ärende 98995)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att behålla busslinjerna i Adolfsberg</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>
<p>Anna Nyström (ärende 99018, samt 21RS8324)</p> <p>Adolfsbergsområdet, protesterar mot att busslinje 5 dras in från hållplatserna längs med Smedstorpsvägen, Bergavägen och Elof Ljunggrens väg. Undrar om det är kortsiktigt tänk, med tanke på att pandemin har minskat bussåkandet tillfälligt.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694). Resandestatistik från 2019 (året innan pandemin) har använts för analyser.</p>
<p>Hannah Ljung (ärende 99071)</p> <p>Anser att satsning på BRT och ombyggnation av de trafik tätaste gatorna i stan är omotiverad. Anser det negativt att ett antal områden kommer få längre till en busshållplats än i dag utifrån tillgänglighetsperspektiv och kollektivtrafikens sociala funktion. Har uppfattning att det saknas grund för uppskattningarna av vad det föreslagna stadslinjenätet skulle ge i form av ökat resande. Tycker att förslaget om nytt stadslinjenät kräver medborgardialog.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. Beslutet för genomförandet av BRT och dess ombyggnationer har fattats. Förslaget till nytt stadslinjenät är framtaget utifrån en marknadsanalys. I den analysen har befolkningsstruktur, arbetspendling, skolpendling, viktiga målpunkter (utöver arbetsplatser och skolor såsom vård, service och handel), stadens expansion, resandeutveckling och marknadsandel, aktuell kollektivtrafikforskning samt kollektivtrafikutveckling i andra städer studerats.</p>
<p>Camilla Brynte Och Anna Björklund (ärende 99082)</p> <p>Norra Ormesta. Önskemål om bussen trafikerar Norra Ormesta med en rundslinga Tybblelundsvägen,</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Ingen förändring. På grund av andra synpunkter ska förslaget ändras så att linje 6 går till Universitetsplatsen.</p>

<p>Stortorpsvägen, till nuvarande hållplats Ormesta gård.</p>	<p>Denna linjedragning bedöms ha större samhällsnytta än förslagen förlängning till Ormesta. Dessutom trafikerar regionlinjer från Ekeby-Almby och Odensbacken på hållplats Ormesta gård med god turtäthet.</p>
<p>Mosås vägförening och Mosjö områdesförening / Lisen Tang (ärende 99128)</p> <p>Positiva till att högstadieungdomar som reser till framför allt Adolfsbergsskolan får en mer flexibel situation.</p> <p>Anser att resandet från Mosås kommer påverkas negativt med förlängd restid till centrum. Negativt att bussen till Mosås inte längre passera Mariebergs handelsområde samtidigt som säkra cykelförbindelser saknar.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Synpunkt som tillstyrker förslaget.</p> <p>Ingen förändring. Restiden till resecentrum kommer att ökas liten, däremot är det enklare att nå Våghustorget än i dagsläget. Trafikerar av Mariebergs handelsområde väger inte upp mot effektiv linjedragning via Marieberg bostadsområde. Med ett byte kan handelsområde fortfarande nås från Mosås.</p>
<p>Weine Widar (ärende 99115)</p> <p>Tre grupper (vårdboende Karlslundsgården, Långbro församling, seniorboende Bovieran) som skulle påverkas negativt om Gäddestavägen inte längre trafikeras.</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Det saknas resandeunderlag för linjebenet på Gäddestavägen (ca. 5 påstigande per dag i 2019). Vi kommer gemensamt med Örebro kommun undersöka möjligheten av en regionbusshållplats på väg 733 väster om korsningen med Gäddestavägen. Härmed skulle motionsspåret nås inom 250 m, seniorboende inom 600m. Långbro kyrka nås inom 500m från linjen till Björkhaga.</p>
<p>Erik Winnerstam (21RS8320)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att behålla busslinjerna och hållplatser i Adolfsberg</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>

<p>Emma Quennersteds (21RS8321)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att behålla busslinjerna och hållplatser i Adolfsberg</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>
<p>Maja Nyström (21RS8322)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att behålla busslinjerna och hållplatser i Adolfsberg</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>
<p>Kristina Engström (21RS8323)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att behålla busslinjerna och hållplatser i Adolfsberg</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>
<p>Charlotta Engström (21RS8325)</p> <p>Adolfsbergsområdet, önskemål om att behålla busslinjerna och hållplatser i Adolfsberg</p>	<p>Kollektivtrafikmyndighetens bedömning</p> <p>Se ovan (ärende 98694).</p>

4

FöredragningsPM angående Örebro kommuns vägledning om hantering av jordbruksmark i fysisk planering 21RS6095

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur , Patrik
Ståhl

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS6095

Samhällsbyggnadsnämnden

FöredragningsPM angående Örebro kommuns vägledning om hantering av jordbruksmark i fysisk planering

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att överlämna förvaltningens förslag till synpunkter som remissyttrande över Örebro kommuns Vägledning om hantering av jordbruksmark i fysisk planering.

Sammanfattning

Syftet med vägledningen är att den utifrån lagkraven i Plan- och bygglagen och Miljöbalken ska vara ett stöd för handläggare inom fysisk planering i ärenden som behöver hantera markanvändningsbeslut på jordbruksmark. Ett annat syfte är att komplettera nuvarande översiktsplans, antagen 2018, vägledande ställningstaganden kring jordbruksmark. Kommunen tar fasta på möjligheten att exploatera jordbruksmark under vissa förhållanden vilket innebär att RUS mål kring jordbruksmarken inte kan uppnås. Förvaltningen bedömer att en striktare lagstiftning som innebär lika villkor för alla kommuner fordras för att uppnå RUS mål om jordbruksmark och ser positivt på den systematiska uppföljning som genomförandet av handlingsplanen innebär.

Ärendebeskrivning

Jordbruksmarken är inte ett så kallat riksintresse, men är utpekad som ett nationellt intresse och har starkt skydd i Miljöbalkens tredje kapitel. Syftet med vägledningen är att den utifrån lagkraven i Plan- och bygglagen och Miljöbalken ska vara ett stöd för handläggare inom fysisk planering i ärenden som behöver hantera markanvändningsbeslut på jordbruksmark.

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Patrik Ståhl

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS6095

Ett annat syfte är att komplettera nuvarande översiktsplans, antagen 2018, vägledande ställningstaganden kring jordbruksmark.

Det remitterade remissmaterialet ska i praktiken hjälpa till att besvara fyra vägledande frågeställningar som korresponderar mot lagens krav beträffande användandet av jordbruksmark.

Dessa frågor är:

1. Berör ärendet jordbruksmark?
2. Är jordbruksmarken brukningsvärd?
3. Utgör ärendet ett väsentligt samhällsintresse?
4. Finns det alternativa lokaliseringar till samhällsintresset?

Om marken är att betrakta som jordbruksmark resp. brukningsvärd sådan, utgör i normalfallet två relativt enkla frågor att besvara i enlighet med vägledningen. Att besvara frågan om vad som utgör ett s.k. väsentligt samhällsintresse som enligt lagstiftningen kan motivera en exploatering av jordbruksmark liksom hur en prövning av alternativ lokalisering i praktiken ska gå tillväga, utgör däremot vägledningens komplexa kärna. Vägledningen tar i några avseenden utgångspunkt i aktuella rättsfall vilket till del tydliggör det tolkningsutrymme som landets kommuner har i relation till regelverket.

Vägledningen ska alltså ge stöd i hur det enskilda ärendet ska navigera och förhålla sig till dessa frågor, vilka aspekter som ska värderas och beaktas i varje steg för att ett ärendes förenlighet med lagen (enligt kommunens egen bedömning) ska kunna göras.

De aktuella ärendeslagen som vägledningen ska tillämpas inom är fördjupning av översiktsplanen, planprogram, utvecklingsförslag och planeringsunderlag, planbesked, detaljplan och områdesbestämmelser, förhandsbesked och bygglov samt övriga lokaliserings- och etableringsförfrågningar.

Förvaltningens synpunkter

De senaste åren har staten, mot bakgrund av det hot som klimatförändringarna innebär för livsmedelsproduktionen i Sverige och globalt, men även till följd av den militära osäkerheten i Östersjöområdet, tydligt framhållit jordbruksmarken som en livsnödvändig och därmed omistlig resurs. Samtidigt medger lagen alltjämt att jordbruksmark under vissa omständigheter får exploateras.

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Patrik Ståhl

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS6095

Örebro kommuns vägledning tar fasta på lagstiftningens uttryckliga möjligheter att undantagsvis exploatera jordbruksmark. Givet ett stadigvarande exploateringsstryck så innebär det att jordbruksmarken i Örebro kommun vid någon tidpunkt rent teoretiskt kan ta slut. Utan stöd av en betydligt mer restriktiv lagstiftning som också innebär konkurrensneutralitet mellan landets kommuner inom exploateringsområdet, är det dock enligt Region Örebro läns bedömning inte realistiskt att förvänta att någon enskild kommun frivilligt skulle komma att helt avstå från exploatering av jordbruksmark.

Region Örebro län avstår från att lämna synpunkter på vägledningens enskilda ställningstaganden och procedurbeskrivningar men kan konstatera att kommunens föreslagna tillämpning av lagstiftningens undantagsregler kommer att innebära att den regionala utvecklingsstrategins mål (RUS) beträffande jordbruks- och betesmark inte har förutsättningar att uppnås.

Region Örebro län ser ändå positivt på att kommunen tar fram en vägledning för användning av jordbruksmark eftersom det bidrar till en ökad transparens beträffande den fysiska planeringen i regionens mest byggintensiva kommun, liksom en regelbunden statistisk uppföljning av ianspråktagen jordbruksmark. Redovisningen av befintliga markresurser i förhållande till översiktsplanens ställningstaganden skänker också läsaren av handlingsplanen en välbehövlig orientering om utgångsläget. Till värdet av denna handlingsplan bidrar givetvis att Örebro kommun, förutom att rymma en stor andel av regionens jordbruksareal, också hyser en hög andel av dess exploateringsprojekt. Sammantaget kan handlingsplanen därför bidra till samhällsdebatten på regionnivå, som i brist på finare statistik hittills har fått utgå från övergripande resonemang.

Beredning

Ärendet har beretts inom förvaltningen Regional utveckling.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Region Örebro läns remissyttrande innebär inga konsekvenser för dessa perspektiv.

Ekonomiska konsekvenser

Region Örebro läns remissyttrande innebär inga ekonomiska åtaganden för Region Örebro län.

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Patrik Ståhl

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS6095

Uppföljning

Region Örebro län följer kontinuerligt arbetet inom länets kommuner
beträffande tillämpning av lagstiftning kring exploatering av jordbruksmark.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till samhällsbyggnadsnämnd den 11 november 2021.

Örebro kommuns remissunderlag.

Johan Ljung
Områdeschef

Skickas till:

Föredragnings- PM skickas inte till kommunen.

Tjänsteställe, handläggare
Samhällsplanering och Infrastruktur, Patrik
Ståhl

Sammanträdesdatum
2021-11-11

Beteckning
Dnr: 21RS6095

Er beteckning:
SAM 534/2021

Örebro kommun Stadsbyggnad
Planeringsavdelningen
Box 33400
70361 Örebro

Svar på remiss angående förslag till vägledning för hantering av jordbruksmark i Örebro kommun

De senaste åren har staten, mot bakgrund av det hot som klimatförändringarna innebär för livsmedelsproduktionen i Sverige och globalt, men även till följd av den militära osäkerheten i Östersjöområdet, tydligt framhållit jordbruksmarken som en livsnödvändig och därmed omistlig resurs. Samtidigt medger lagen alltjämt att jordbruksmark under vissa omständigheter får exploateras.

Örebro kommuns vägledning tar fasta på lagstiftningens uttryckliga möjligheter att undantagsvis exploatera jordbruksmark. Givet ett stadigvarande exploateringsstryck så innebär det att jordbruksmarken i Örebro kommun vid någon tidpunkt rent teoretiskt kan ta slut. Utan stöd av en betydligt mer restriktiv lagstiftning som också innebär konkurrensneutralitet mellan landets kommuner inom exploateringsområdet, är det dock enligt Region Örebro läns bedömning inte realistiskt att förvänta att någon enskild kommun frivilligt skulle komma att helt avstå från exploatering av jordbruksmark.

Region Örebro län avstår från att lämna synpunkter på vägledningens enskilda ställningstaganden och procedurbeskrivningar men kan konstatera att kommunens föreslagna tillämpning av lagstiftningens undantagsregler kommer att innebära att den regionala utvecklingsstrategins mål (RUS) beträffande jordbruks- och betesmark inte har förutsättningar att uppnås.

Region Örebro län ser ändå positivt på att kommunen tar fram en vägledning för användning av jordbruksmark eftersom det bidrar till en ökad transparens beträffande den fysiska planeringen i regionens mest byggintensiva kommun, liksom en regelbunden statistisk uppföljning av ianspråktagen jordbruksmark.

Redovisningen av befintliga markresurser i förhållande till översiktsplanens ställningstaganden skänker också läsaren av handlingsplanen en välbehövlig orientering om utgångsläget. Till värdet av denna handlingsplan bidrar givetvis att Örebro kommun, förutom att rymma en stor andel av regionens jordbruksareal, också hyser en hög andel av dess exploateringsprojekt. Sammantaget kan handlingsplanen därför bidra till samhällsdebatten på regionnivå, som i brist på finare statistik hittills har fått utgå från övergripande resonemang.

För Region Örebro län

Nina Höijer
Ordförande
Samhällsbyggnadsnämnden

Skickas till:

samhällsbyggnad@orebro.se. Ange SAM 534/2021

Handläggning av remiss

Datum	2021-06-13
Från	Örebro kommun
Angående	Remiss - Vägledning för hantering av jordbruksmark
Ansvarig handläggare	Patrik Ståhl
För förslag till yttrande/beredning av (styrelse/nämnd/utskott)	Samhällsbyggnadsnämnden
För tjänstemannayttrande	

Eftersom sista dag för svar på remissen är den 15 december ska ärendet handläggas så att beslut kan fattas i samhällsbyggnadsnämnden den 11 november.

Tidsplan för ärendets beredning

Stoptid den 7/10 klockan 12.00 inför TB den 11/10.

Stoptid den 15/10 klockan 12.00 inför RB den 19/10.

Då ska fullständigt material i ärendet vara klart och inlagt i Platina. Dessutom ska ärendet anmälas till Kristina Berglund och June Fors, Regionkansliet.

Delges via e-post till:

Berörd ordförande

Berörd nämndsekreterare

Regionfullmäktiges presidium (endast revisionsrapporter)

Regionstyrelsens presidium (endast revisionsrapporter)

Strateg intern styrning och kontroll, ISK (endast revisionsrapporter)

Regionstyrelsens sekreterare

Regiondirektören

Samtliga stabschefer vid regionkansliet

Ansvarig handläggare

Sekreteraren i Tjänstemannaberedningen (TB)

Regionala utvecklingsdirektören (vid ärenden som omfattar regional utveckling)

HANTERING AV JORDBRUKSMARK I FYSISK PLANERING.

En vägledning framtagen av Örebro kommun

ÖREBRO

Syftet med den här vägledningen är att den utifrån lagkraven i Plan- och bygglagen och Miljöbalken ska vara ett stöd för handläggare inom fysisk planering i ärenden som behöver hantera markanvändningsbeslut på jordbruksmark.

Om inget annat anges är Örebro kommun bildkälla.

Örebro kommun
Stadsbyggnad

019-21 10 00
orebro.se

2021

Innehåll

INTRODUKTION.	4
Varför är bevarande av jordbruksmark en viktig fråga?	4
SYFTE OCH UPPLÄGG.	6
Stöd i vilka ärenden?	6
Fyra vägledande frågeställningar	6
STEG 1.	
BERÖR ÄRENDET JORDBRUKSMARK?	9
Vad är jordbruksmark?	9
Vad är inte jordbruksmark?	9
Fördjupning av olika typer av jordbruksmark	10
Metod för bedömning	11
1.1 Berör ärendet jordbruksmark?	11
STEG 2.	
ÄR JORDBRUKSMARKEN	
BRUKNINGSVÄRD?	12
Vad är brukningsvärd jordbruksmark?	12
Läge, beskaffenhet och övriga omständigheter	13
Metod för bedömning	14
2.1 Är jordbruksmarken brukningsvärd?	15
STEG 3.	
UTGÖR ÄRENDET ETT VÄSENTLIGT SAMHÄLLSSINTRESSE?	16
Vad är ett väsentligt samhällsintresse?	16
Vad är inte ett väsentligt samhällsintresse?	16
Metod för bedömning	16
Undantag från MB 3:4	18
3.1 Bedöms ärendet vara ett väsentligt samhällsintresse?	20
STEG 4.	
FINNS DET ALTERNATIVA LOKALISERINGAR TILL SAMHÄLLSINTRESSET?	21
Varför söks alternativa lokaliseringar?	21
4.1 Var söks alternativa lokaliseringar?	21
Metod för bedömning	22
4.2 Finns det alternativa lokaliseringar?	24
BILAGA 1.	
KARTSKIKTET BRUKNINGSVÄRD JORDBRUKSMARK.	29
Datamaterial	29
BILAGA 2.	
NULÄGE OCH UPPFÖJNING.	30
Nuläge	30
Uppföljning	31

INTRODUKTION.

Varför är bevarande av jordbruksmark en viktig fråga?

Jordbruksmark är en väldigt långsiktig resurs och en exploatering av den är en irreversibel process som vi aldrig kan ta tillbaka eller ersätta med nyodlingar. Den mark som idag är jordbruksmark är det av en anledning. Som en ändlig resurs som är avgörande för vår framtida livsmedelsförsörjning förutsätter det att varje beslut som handlar om att ianspråka och ersätta den med ny markanvändning behöver övervägas noggrant.

Jordbruksmarken är inte ett så kallat riksintresse, men är utpekad som ett nationellt intresse och har starkt skydd i Miljöbalkens tredje kapitel. Här åligger kommunen både möjligheten och skyldigheten att i den fysiska planeringen se till att bevara och utveckla den jordbruksmark som finns i landet. Kommunen har alltså en skyldighet att bevaka det nationella intresset.

Förutsättningarna för att bedriva jordbruk regleras och formas på olika samhällsnivåer. Från internationella överenskommelser till jordbrukspolitik och ekonomiska styrmedel inom EU och Sverige.

EUs gemensamma jordbrukspolitik reglerar i stor utsträckning hur lantbruket i Sverige bedrivs. Samtliga dessa ramar måste kommunen förhålla sig till i sina markanvändningsbeslut.

Förutom själva värdet av jordbruksmarken som en resurs för vår livsmedelsförsörjning ingår också andra värden som förutsätter dess bevarande. Det handlar om att bevara och säkerställa ett levande kulturlandskap, beakta de arbetstillfällen som finns inom agrara näringar, säkra energiförsörjning, skydda värdefulla biotoper samt tillgodose den turism som utgår från det öppna jordbrukslandskapet.

Som en konsekvens av de senaste 60 årens starka urbanisering har stora arealer jordbruksmark omvandlas till framför allt tätortsbygd, se figur 1. I takt med välfärdssamhällets utbyggnad och rumsliga anspråk under dessa år samt möjligheten till billig import av livsmedel från andra delar av världen har jordbruksmarken som resurs nedvärderats i jämförelse mot andra konkurrerande intressen i beslut inom fysisk planering.

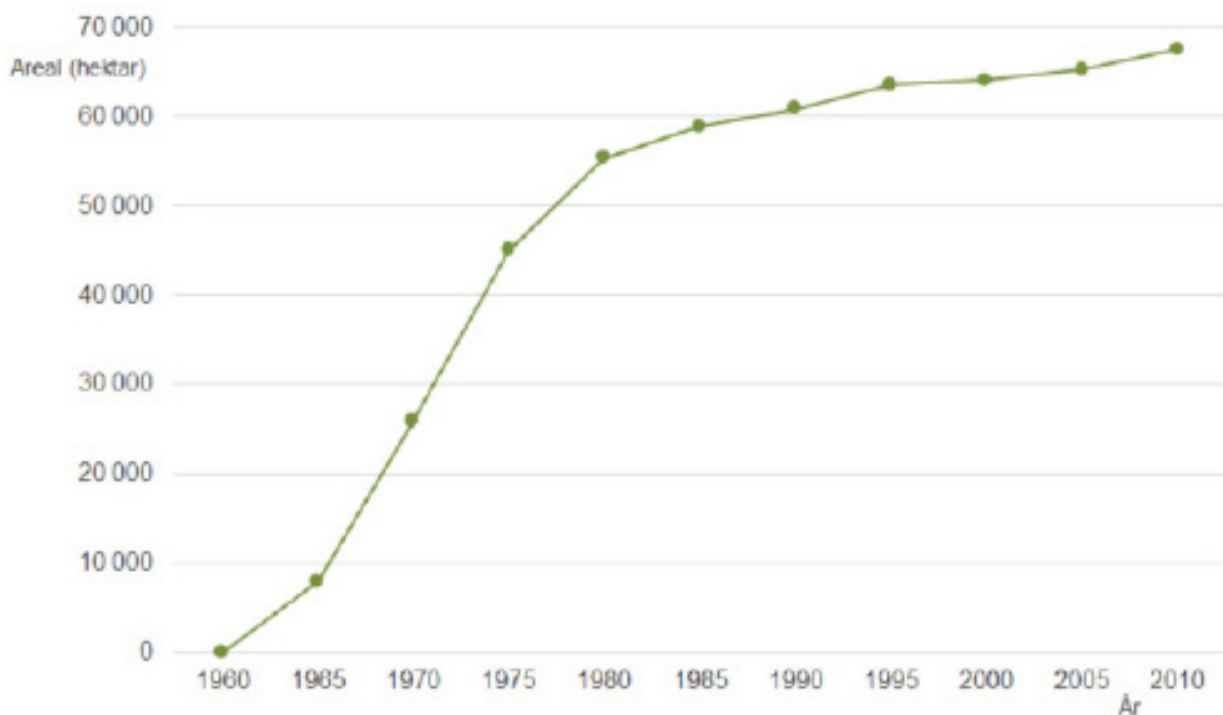

Under senare år har synen på jordbruksmarkens värde gradvis kommit att förändras. Det är inte längre lika självklart att ianspråkta jordbruksmark för andra ändamål. Frågan om vårt samhälles förmåga till självförsörjning och krisberedskap tar större plats i debatten, i politiska prioriteringar och i allmänhetens medvetande. Många domstolsprövningar kopplat till planer, bygglov och förhandsbesked vittnar om denna omsvängning. Samtidigt lider många kommuner av bostadsbrist och det är högt prioriterat både från statligt och kommunalt håll att upprätthålla en hög bostadsproduktion.

”

I det enskilda markanvändningsbeslutet måste kommunen balansera mellan lagens krav på långsiktig resurshushållning och livsmedelsförsörjningen i ett globalt perspektiv samtidigt som hänsyn tas till lokalsamhällets utveckling och behov.

Ur ett stadsbyggnadsperspektiv är den stora utmaningen att värdera den befintliga jordbruksmarken i förhållande till olika former av tätortsutbyggnad. När jordbruksmarkens värde exempelvis ställs mot värdet av att bygga bostäder, samhällsservice eller teknisk infrastruktur, uppstår en problematik i att intressena behöver värderas utifrån olika rumsliga och tidsliga perspektiv. Det beror på att jordbruksmarken behöver värderas utifrån ett väldigt långsiktigt tidsperspektiv, möjligen i ett 50- eller 100-årigt perspektiv och på samma gång rumsligt ställas i förhållande till vår framtida livsmedelsförsörjning på nationell och global nivå. Samtidigt är det kommunala planeringsperspektivet mer kortsiktigt och inställt på att lösa problem som är mer geografiskt avgränsade till eller inom kommunen. I det enskilda markanvändningsbeslutet måste kommunen balansera mellan lagens krav på långsiktig resurshushållning och livsmedelsförsörjningen i ett globalt perspektiv samtidigt som hänsyn tas till lokalsamhällets utveckling och enskildas intressen.

Figur 1. Kumulativ exploatering av jordbruksmark för bebyggelse och anläggningar 1960-2010 (Jordbruksverket rapport 2013:35)

SYFTE OCH UPPLÄGG.

Syftet med denna vägledning är att den utifrån lagkraven i Plan- och bygglagen (PBL) och Miljöbalken (MB) ska vara ett stöd i den fysiska planeringen i ärenden som behöver hantera markanvändningsbeslut på jordbruksmark. Ett annat syfte är att komplettera nuvarande översiktsplans, antagen 2018, vägledande ställningstaganden kring jordbruksmark.

Stöd i vilka ärenden?

Jordbruksmark är en viktig samhällsresurs som ska värnas. Jordbruksmark får endast bebyggas för att tillgodose betydelsefulla samhällsintressen, då lämplig alternativ lokalisering saknas, eller om en alternativ användning ger totalt större miljövinst än när marken används för jordbruk.

Citatet har sin utgångspunkt i MB 3:4 och är ett ställningstagande i Örebro kommuns översiktsplan. Det innebär att det ska beaktas i alla efterföljande planeringsärenden som rör lokaliseringsprövning för ny markanvändning som också omfattar jordbruksmark. Sådan lokaliseringsprövning sker i följande ärenden:

- Fördjupning av översiktsplanen
- Planprogram
- Utvecklingsförslag och planeringsunderlag
- Planbesked, detaljplan och områdesbestämmelser
- Förhandsbesked och bygglov
- Övriga lokaliserings- och etableringsförfrågningar

Fyra vägledande frågeställningar

Det räcker med andra ord inte med att en yta är utpekad i översiktsplanen som möjlig för en viss typ av ny markanvändning för att så kan ske. Möjligheten måste prövas i varje enskilt ärende i enlighet med lagkraven i PBL 2 kap och MB 3:4. Att ge stöd för hur en sådan prövning och bedömning ska göras är vägledningens ambition. En sådan prövning brukar vanligtvis hanteras genom att systematiskt gå igenom fyra frågor som bryter ned den aktuella lagparagrafen MB 3:4 i fyra steg.

1. Berör ärendet jordbruksmark?
2. Är jordbruksmarken brukningsvärd?
3. Utgör ärendet ett väsentligt samhällsintresse?
4. Finns det alternativa lokaliseringar till samhällsintresset?

Vägledningen kommer att ge stöd i hur det enskilda ärendet ska navigera och förhålla sig till dessa frågor, vilka aspekter som ska värderas och beaktas i varje steg för att ett ärende ska kunna bedöms vara förenligt eller inte med lagen.

Tabell 1 på sida 7 illustrerar ärendegången.

HUVUDFRÅGA	VÄGLEDNING	METOD	SLUTSATS
STEG 1. BERÖR ÄRENDET JORDBRUKSMARK?	Vad är jordbruksmark? Vad är inte jordbruksmark?	Kartstudie och eventuellt kvalitativ bedömning	1.1.A Ja, platsen är belägen på jordbruksmark 1.1.B Nej, platsen är inte belägen på jordbruksmark
STEG 2. ÄR JORDBRUKSMARKEN BRUKNINGSVÄRD?	Vad är brukningsvärd jordbruksmark?	Kartstudie och eventuellt kvalitativ bedömning	2.1.A Ja, platsen täcks av kartsiktet för brukningsvärd jordbruksmark 2.1.B Platsen täcks inte av kartsiktet men är brukningsvärd utifrån en kvalitativ bedömning 2.1.C Nej, marken är inte att betrakta som brukningsvärd
STEG 3. UTGÖR ÄRENDET ETT VÄSENTLIGT SAMHÄLLSINTERESSE?	Vad är ett väsentligt samhällsintresse? Vad är inte ett väsentligt samhällsintresse?	Tabell 2. Örebro kommuns definition av väsentligt samhällsintresse Strategier och ställningstaganden i översiktsplanen	3.1.A Ja, ärendet är ett väsentligt samhällsintresse 3.1.B Nej, ärendet är inte att betrakta som ett väsentligt samhällsintresse 3.1.C Nej, men ärendet utgör ett undantag
STEG 4. FINNS DET ALTERNATIVA LOKALISERINGAR TILL SAMHÄLLSINTERESSET?	Varför söks alternativa lokaliseringar? Var söks alternativa lokaliseringar?	Tabell 3. Vägledning för att söka alternativa lokaliseringar Tabell 4. Vägledning för jämförelse av alternativ Tabell 5. Alternativens förhållande till översiktsplanens hållbarhetsstrategier Tabell 6. Vägledning för hur det väsentliga samhällsintresset vägs mot jordbruksmarken Kvalitativ bedömning av hur påverkan kan reduceras Strategier och ställningstaganden i översiktsplanen	4.2.A Ja, alternativa lokaliseringar finns - vilken är mest lämplig? 4.2.B. Nej, alternativa lokaliseringar finns inte - men väger samhällsintresset tyngre än befintlig brukningsvärd jordbruksmark? 4.3 Jordbruksmark på aktuell plats kan ianspråkta - men i hur stor omfattning och hur kan påverkan reduceras?

Tabell 1. Övergripande hantering av ett ärende.

“Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”

-MILJÖBALKEN 3 KAP 4 §

STEG 1. BERÖR ÄRENDET JORDBRUKSMARK?

Vad är jordbruksmark?

Enligt Jordbruksverket finns det flera typer av mark som räknas som jordbruksmark; främst åkermark, betesmark och slättermark. De olika typerna av jordbruksmark beskrivs närmare på sida 10. Den juridiska definitionen av jordbruksmark baseras på förarbeten till äldre lagstiftningar¹.

Jordbruk bedrivs genom djurhållning och växtodling. För att hålla djur används exempelvis åkermarken för vallodling, men därutöver brukas även betesmarker och ängs- och slättermarker. Jordbruksmark är med andra ord inte bara åker, utan även andra typer av mark som används för jordbruk, som exempelvis betesmarker. Om marken i närtid har använts för odling, utgör den fortfarande jordbruksmark fram tills att den används för annat ändamål eller inte längre kan användas för jordbruk på grund av igenväxning eller liknande.

Jordbruksmarken omfattar all mark på vilken det odlas kortvariga grödor. Utöver växtodling för livsmedel och foder kan det handla om energiskog, teknisk hampa och julgranar. All mark som betas eller nyligen har betats av tamdjur räknas också som jordbruksmark.

Olika marktyper, skillnader mellan jordbruksmark och inte jordbruksmark på ortofoto.

Vad är inte jordbruksmark?

Om platsen som är aktuell för det aktuella ärendet uppenbart ligger på skogsmark eller i område som är ianspråktaget av bebyggelse, kan frågan avgöras genom att konstatera att jordbruksmark inte berörs. Enligt Skogsvårdslagen är skog mark som är trädbevuxen med mer än fem meter höga träd med en krontäckning på över tio procent. Ett undantag är skog i vilket det bedrivs jordbruk (skogsbete). I detta sammanhang räknas skog till jordbruksmark om det bedrivs aktivt jordbruk (betesdrift) på den.

Upplösningen på karta och kartsikt talar dock inte alltid om hur marken ser ut mer lokalt. I anslutning till höjdlägen i jordbruksmark, vid skogspartier med mera kan det finnas ytor som utgörs av berg i dagen, eller innehåller mycket sten/morän som gör att det blir fråga om ett gränsfall. Frågan kan framförallt bli aktuell i samband med förhandsbesked och kräver då närmare granskning på plats.

Åkerholmar och gårdscentrum räknas i de flesta fall inte som jordbruksmark. En åkerholme är ett litet område av natur- eller kulturmark, men kan också utgöras av ett solitärt träd eller ett stort stenblock. Åkerholmar ska alltid vara omgivna av åkermark eller kultiverad betesmark. Åkerholmar utgörs ofta av den mark som vid ett uppodlingstillfälle inte har kunnat tas i anspråk för åkerbruk, på grund av ogynnsamma mark- eller arronderingsförhållanden (fältens form, storlek och läge). Åkerholmar skyddas däremot av generellt biotopskydd och kan vara värdefulla miljöer för biologisk mångfald i jordbrukslandskapet.

Fördjupning av olika typer av jordbruksmark

Åker- och ängsmark

Åker- och ängsmark är jordbruksmark som används för växtodling och fodertäkt. Nästan uteslutande handlar det om åkrar vilka ska kunna bearbetas med jordbruksmaskiner (den ska kunna plöjas osv.) utan ytterligare bearbetning. Traditionella ängsmarker kan förekomma på marker som inte enkelt kan bearbetas.

Det kan röra sig om mark som används för växtodling mer eller mindre årligen, samt sådan mark som används för permanenta grödor (exempelvis fruktodling, plantskola och energiskog).

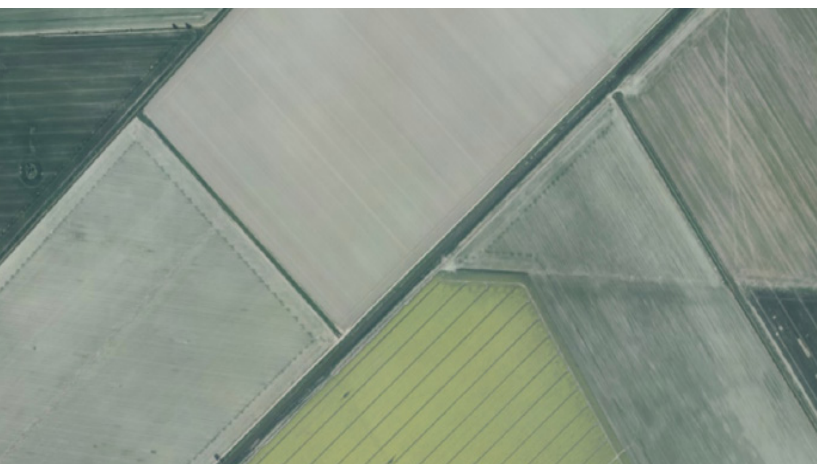
Energiskog som räknas som jordbruksgröda omfattar planteringar bestående av trädslag ur *Salix*-släktet, poppel och hybridasp². Även julgransplantering räknas som jordbruksgröda och marken är därmed jordbruksmark om den är bevuxen av julgranar.

Åkermark kan också stå i träda eller användas för vallodling, marken är ibland gräsbevuxen. En åker i träda kan även vara bar jord eller insådd med örter³. Om marken i närtid använts för odling, utgör den fortfarande jordbruksmark fram tills att den används för annat ändamål eller inte längre kan användas för jordbruk på grund av igenväxning eller likande, se definitionen av skog på sida 12.

Betesmark

Betesmark är jordbruksmark som sköts med bete, avslagning eller putsning. Den är ofta inhägnad. Det har ingen betydelse vilket djurslag som används för att beta marken, exempelvis räknas hästhagar som betesmark. Marken behöver inte kunna plöjas, utan kan vara stenig.

Ortofoto över åkermark med olika grödor samt åkermark under hösten med höstsådd spannmålsgröda i rader.

Ortofoto över betesmark samt trädklädd betesmark med dungar av träd.

Metod för bedömning

I de flesta fall kan man avgöra om en yta är jordbruksmark genom att titta på översiktskartan och ortofoton på intranätkartan. Gula ytor på översiktskarta är i regel åkermark och gröna ytor utgörs till största delen av skog, men kan även vara betesmark. Vid osäkerhet kan äldre ortofoton visa om marken har brukats tidigare år.

” I Örebro kommuns definition av jordbruksmark inkluderas alla former av åker- och betesmark.

Betesmarker kan vara svårare att identifiera än åkrar, då de kan innehålla inslag av träd och buskvegetation. Förutom att använda översiktskarta och ortofoto kan man även ta hjälp av kartskikten för Ängs- och betesmark i intranätkartan. Vid svårighet att bedöma från ortofoto och kartbild rekommenderas platsbesök. Ta vid osäkerhet hjälp av naturvården.

Bedömningen ska dokumenteras i ärendet för att underlätta för uppföljning.

1.1 Berör ärendet jordbruksmark?

1.1.A Ja

Om platsen som är aktuell i ärendet har bedömts som jordbruksmark genom att man har studerat kartor och ortofoto eller gjort platsbesök, följer en bedömning av om jordbruksmarken är brukningsvärd.

VIDARE TILL
STEG 2

1.1.B Nej

Ytan har genom studie av kartmaterial och eventuellt platsbesök bedömts inte vara jordbruksmark. MB 3:4 ej tillämpligt och frågan behöver därmed inte hanteras i ärendet, men analysen ska ändå dokumenteras.

AVSLUTA
BEDÖMNINGEN

¹ § i den nu upphävda lagen (1979:425)

² <https://jordbruksverket.se/stod/lantbruk-skogsbruk-och-tradgard/jordbruksmark/gardsstod-och-stodratte/gardsstod#h-Markdukanfastodfor>

³ <https://jordbruksverket.se/stod/lantbruk-skogsbruk-och-tradgard/sam-ansokan-och-allmant-om-jordbrukarstoden/trada>

STEG 2. ÄR JORDBRUKSMARKEN BRUKNINGSVÄRD?

Vad är brukningsvärd jordbruksmark?

För att besvara frågan är det viktigt att ha med sig att definitionen av brukningsvärd jordbruksmark i hög grad utgår från lagstiftningen. I rättsfall konstateras att brukningsvärd jordbruksmark är mark som med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar är lämpad för jordbruksproduktion⁴. Det har exempelvis liten betydelse vad markägaren själv anser om den egna marken. Marken kan även vara tagen ur produktion genom en anmälan till länsstyrelsen, men det har ingen betydelse för om den ska betraktas som brukningsvärd eller ej.

Det har inte heller någon större betydelse hur brukningsvärd marken är. Frågan om huruvida marken är brukningsvärd ska kunna besvaras med ett ja eller nej; antingen är marken brukningsvärd på det sätt som lagen avser eller så är den det inte. Skattningar av jordbruksmarkens kvalitet eller produktionsförmåga har därför en mindre betydelse i sammanhanget. Mark som brukas i nuläget ska generellt ses som brukningsvärd.

Med brukningsvärd jordbruksmark menar Örebro kommun all mark som används eller i närtid har använts för odling av grödor annat än skogsbruk samt till bete i olika former och som inte aktivt övergått till annan markanvändning. Till jordbruksmark räknas också övrig mark där det bedrivs eller i närtid bedrivits ett aktivt jordbruk (vanligen bete i skog). Med närtid menas att marken bär tydliga spår av bete eller att stängsel kan finnas kvar eller att marken är tydligt påverkad av bete i närtid.

Jordbruksmark övergår i annat markslag antingen genom att markanvändningen aktivt ändras (exempelvis bebyggs) eller växer igen. I det senare fallet utgör marken jordbruksmark till dess marken övergår i skog (mer än fem meter höga träd med en krontäckning på mer än tio procent). Om bete i skog upphör, slutar marken vanligen efter några år att vara brukningsvärd jordbruksmark.

” I Örebro kommun innebär brukningsvärd jordbruksmark mark som är lämpad för jordbruksproduktion, vilket bevisas genom att den brukas i nuläget eller har brukats i närtid.

Läge, beskaffenhet och övriga omständigheter

Vid rättsfall prövas om aktuell yta är att betrakta som brukningsvärd jordbruksmark utifrån läge, beskaffenhet och övriga omständigheter.

Läge

Läge kan handla om hur aktuell plats geografiskt relaterar till sin omgivning, till landskapet såväl som bebyggelse- och infrastruktur. Ingår exempelvis den aktuella platsen som en del i ett större jordbrukslandskap eller är den avskild och snarare en del i en annan landskapstyp som exempelvis ett skogslandskap? I de fall när ytan ingår som en del i ett större sammanhängande jordbrukslandskap är det vanligtvis av allmänt intresse att bevara ytan som jordbruksmark medan det i fall där markytan ligger åtskild från övrig jordbruksmark kan finnas skäl utifrån ett enskilt intresse att använda marken på annat sätt.

Andra frågor som är relevanta för att beskriva lägesaspekter är:

- Hur anknyter och förhåller sig den aktuella platsen till de eventuella omgivande bebyggelsestrukturerna?
- Ingår den i en etablerad bebyggelsestruktur eller mer fritt i landskapet?
- Hur ser väginfrastruktur ut runt aktuell plats?
- Hur ser lokaliseringsförutsättningarna ut på den aktuella fastigheten?

Möjligheterna att placera föreslagen bebyggelse på annan lämplig plats inom fastigheten är också av stor betydelse. Möjliggörs annan placering på fastigheten som inte berör brukningsvärd jordbruksmark och som är möjlig att exploatera utifrån andra allmänna intressen, är den att föredra. Alla de beskrivna aspekterna bidrar till att ge en lägesbeskrivning.

Beskaffenhet

Till beskaffenhet hör vanligen olika värden som kan knytas till den aktuella platsen. Det kan handla om värden kopplat till förutsättningarna att bedriva ett produktivt jordbruk, så kallade produktionsvärden. Till dessa kan även kopplas kretsloppsvärden, dvs värden som bidrar till ett hållbart jordbruk och biologisk mångfald.

Andra värden som också kan knytas till platsen och värderas är natur-, kultur- och landskapsvärden, liksom rekreativvärden.

Övriga omständigheter

Till övriga omständigheter kan fastighetens taxering ingå. I vissa tidigare domar har taxering tillmätts en stor betydelse, men praxis⁵ är numer att fastighetens taxering är en icke avgörande övrig omständighet men som kan ha betydelse i det enskilda fallet.

Även om jordbruksmarkens kvalitet och produktionsförmåga har mindre betydelse i bedömningen kring om jordbruksmarken är brukningsvärd så kan en faktor som exempelvis markens föroreningsgrad tas i beaktning i kombination med övriga beskaffenhets- och lägesaspekter.

⁵MÖD mål P 8347-19 mfl.

Metod för bedömning

För att underlätta bedömningar finns kartskiktet brukningsvärd jordbruksmark på intranätskartan, se bilaga 1 för mer information. Skiktet är tänkt att ge en tydlig signal om när frågan behöver hanteras i ärendet.

Kartskiktet är sammanställt av Länsstyrelsen i Örebro län och baseras på odlad mark från Lantmäteriets fastighetskarta och Jordbruksverkets blockdatabas, som omfattar jordbruksmarksarealer som någon gång erhållit jordbruksstöd/arealersättning. Kartskiktet innehåller därmed ytor där man med väldigt stor säkerhet kan säga att det rör sig om brukningsvärd jordbruksmark.

Ingår marken inte i skiktet behövs det en kvalitativ bedömning av om marken utgör brukningsvärd jordbruksmark. En kvalitativ bedömning görs på plats eller via ortofoton. Då handlar det om att konstatera om marken uppenbart har brukats under senare år genom att jämföra ortofoton över tid, eller om den är uppenbart igenväxt på ett sådant sätt att den inte längre kan brukas vilket kan avgöras genom fältbesök.

Utgå från definitionen av brukningsvärd jordbruksmark på sida 12-13 och ta vid osäkerhet hjälp av naturvärden. Bedömningen ska dokumenteras i ärendet.

2.1 Är jordbruksmarken brukningsvärd?

2.1.A Ja, täcks av kartsiktet för brukningsvärd jordbruksmark

Ingår mark som är aktuell för ärendet i kartsiktet för brukningsvärd jordbruksmark och det vidare tydligt framgår av ortofoton att det rör sig om jordbruksmark, kan det med stor säkerhet konstateras att marken är brukningsvärd i juridisk mening.

VIDARE TILL
STEG 3

2.1.B Ja, täcks inte av kartsiktet, men brukningsvärd utifrån kvalitativ bedömning

Även om kartsiktet ska visa ytor som med stor säkerhet är brukningsvärd jordbruksmark kan det finnas ytor som inte ingår. En kvalitativ bedömning ska då göras på plats eller via ortofoton. Då handlar det om att konstatera om marken uppenbart har brukats under senare år (jämför ortofoton över tid) eller om den är uppenbart igenväxt på ett sådant sätt att den inte längre kan brukas (kan avgöras genom fältbesök). Använd definitionerna inom steg 1 och 2 för att göra bedömningen. Är marken aktivt brukad eller stängslad och tidvis betad av djur såsom får, nötkreatur eller häst, räknas den som brukningsvärd jordbruksmark.

Det är viktigt att även ta med sig perspektivet om framtida livsmedelsförsörjning i resonemanget. Exempelvis kan små ytor som inte är lönsamma att bruka idag, tänkas få en annan roll i framtidens jordbruk. Om man konstaterar att ärendet berör brukningsvärd jordbruksmark ska ärendet gå vidare.

VIDARE TILL
STEG 3

2.1.C Nej, marken är inte att betrakta som brukningsvärd

Om marken inte längre kan användas för jordbruk till följd av exempelvis igenväxning kan det vara möjligt att bedöma att den ej är brukningsvärd. Det skulle särskilt kunna gälla mindre arealer omgivna av skog eller annan mark som inte är jordbruksmark. Sådan mark återfinns i regel utanför slättbygd och utpräglad jordbruksbygd och mer i gränzoner mellan jordbruksbygd och skogsmark. Igenvuxen betesmark med liknande förutsättningar har bedömts som ej brukningsvärd.

Det är däremot viktigt att ha med sig ett perspektiv av framtida livsmedelsförsörjning i bedömningen. Dagens jordbruk med dess rationalitet har valt bort en del ytor som inte anses lönsamma att bruka. Men då vi har svårt att sja kring hur framtidens jordbruk kommer att vara organiserat behöver man ta hänsyn till att de små ytorna kan ha ett annat värde i framtiden och vara viktiga för livsmedelsförsörjningen på ett annat sätt än idag.

Om ärendet inte bedöms vara på brukningsvärd jordbruksmark kan man avsluta denna bedömning, eftersom MB 3:4 inte är tillämpligt.

AVSLUTA
BEDÖMNINGEN

STEG 3.

UTGÖR ÄRENDET ETT VÄSENTLIGT SAMHÄLLSSINTRESSE?

Vad är ett väsentligt samhällsintresse?

För att en exploatering av brukningsvärd jordbruksmark ska vara tillåten enligt Miljöbalken krävs att ärendet utgör ett väsentligt samhällsintresse. Ett grundläggande kriterium för ett väsentligt samhällsintresse är att det ska stödja en långsiktig hållbar utveckling. Att bygga bostäder är i många fall klassat som väsentligt samhällsintresse, men inte utan att exploateringen samtidigt bidrar till att skapa mervärde. Genom att bygga bostäder och samtidigt exempelvis förbättra tillgången till effektiv kollektivtrafik, förstärka serviceutbudet, eller på andra sätt åtgärda brister i tätortsstrukturen och öka hållbarheten för just den aktuella platsen eller området, är ärendet att betrakta som ett väsentligt samhällsintresse. Om något tillskapas som kan gynna ett stort antal människor och som kan vara en del i en långsiktig hållbar utveckling kan detta sannolikt anses vara ett väsentligt samhällsintresse och på så sätt utgöra ett undantagsfall för när ett område bestående av brukningsvärd jordbruksmark kan tillåtas få en annan markanvändning.

” Ett grundläggande kriterium för ett väsentligt samhällsintresse är att det ska stödja en långsiktig hållbar utveckling

Någon sammanhållen förteckning över väsentliga samhällsintressen finns emellertid inte. Återkommande exemplifieringar i rättsfall brukar dock vara bostadsförsörjning, möjligheten att lokalisera bostäder och arbetsplatser nära varandra, skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem samt att säkerställa viktiga fritids- och rekreationsområden.

Vad är inte ett väsentligt samhällsintresse?

När det gäller exempelvis bostadsbyggande är det ibland svårt att avgöra om det är fråga om ett väsentligt samhällsintresse eller inte. Bostadshus i omfattningen 1–4 hus har vid rättslig prövning inte bedömts vara ett väsentligt samhällsintresse såvida det inte har funnits vara en komplettering till en redan etablerad bebyggelsestruktur eller om det enskilda bostadshuset har varit nödvändigt för att en jordbruksverksamhet ska kunna bedrivas vidare. Även i det senare fallet måste bostadshuset lokaliseras intill befintlig gårdsstruktur. Det finns emellertid alltid gränsfall där omständigheterna på plats kan innebära att avsteg från MB 3:4 kan vara möjliga utifrån andra lagrum. Några exempel på gränsfall tas upp i slutet av steg 3.

” I Örebro kommun räknas inte bostadshus i omfattningen 1-4 stycken som ett väsentligt samhällsintresse, såvida bebyggelsen inte kan utgöra ett naturligt komplement till befintlig tätortsstruktur, alternativt utgöra en förutsättning för att jordbruksverksamhet ska kunna bedrivas vidare (generationsskifte).

Metod för bedömning

I det här steget beskrivs vilka kategorier av markanvändning som utifrån Örebro kommuns perspektiv bör räknas, respektive inte räknas som ett väsentligt samhällsintresse.

I Tabell 2 på sida 17 listas Örebro kommuns definition av väsentliga samhällsintressen. Tabellen ger vägledning i vilken markanvändning som i det enskilda ärendet bör räknas som ett väsentligt samhällsintresse och var i översiktsplanen som vägledning ges.

De ställningstaganden i översiktsplanen som gäller för ”stadens möte med landsbygden” (kap. Staden) ”Landsbygdens utvecklingsområden” och ”Landsbygdens utveckling utanför kärnor och utvecklingsområden” (kap. Mindre tätorter och landsbygd) ska följas.

VÄSENTLIGT SAMHÄLLSINTRESSE	MOTIVERING	EXEMPEL	ÖVERSIKTSPLANEN
RIKSINTRESSE MED MARKANSPRÅK	Säkra statliga intressen	Flyg, järnväg, anläggningar för industriell produktion, ämnen och mineraler, totalförsvaret och vindbruk	Geografiskt utpekade ytor (Riksintresse försvaret, Riksintresse väg, Riksintresse järnväg, Riksintesse flyg, Riksintesse utvinning, Riksintesse industriell produktion, Riksintesse vindkraft) och ställningstaganden i kap. Riksintressen
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR BOSTÄDER	Säkra kommunens bostadsförsörjningsansvar, bidra till en hållbar stads- och tätortsstruktur	Ny stadsdel, större komplettering i staden eller annan tätort	Geografiskt utpekade ytor (Stadsbygd, bostäder och Stadsbygd, blandstad) och ställningstaganden i kap. Örebro stad, Mindre tätorter och landsbygd, Bostäder
MINDRE KOMPLETTERING BOSTÄDER I/ INTILL BEFINTLIG TÄTORTSSTRUKTUR (ÖREBRO TÄTORT OCH LANDSBYGDENS KOMMUNALA OCH LOKALA KÄRNOR)	Bidra till en hållbar stads- och tätortsstruktur	Enstaka eller mindre antal tillkommande bostäder	Geografiskt utpekade ytor (Stadsbygd, bostäder och Stadsbygd, blandstad) och ställningstaganden i kap. Örebro stad, Mindre tätorter och landsbygd, Bostäder alternativt andra möjliga ytor som inte strider mot översiktsplanen
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR BLANDADE FUNKTIONER/ VERKSAMHETER	Kommunens bostadsförsörjningsansvar och möjliggöra företagsetableringar och tillkomst av service. Bidra till en hållbar stads- och tätortsstruktur	Ny stadsdel, större komplettering i staden eller annan tätort för bostadsnära arbetsplatser/service	Geografiskt utpekade ytor (Stadsbygd, blandstad och Stadsbygd, arbetsplatser) och ställningstaganden i kap. Örebro stad, Mindre tätorter och landsbygd, Bostäder och Näringsliv.
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR VERKSAMHETER	Arbetsplatsförsörjning/ Lokalisering av arbetsplatser i närheten av bostäder, utnyttja befintliga lokaliseringsförutsättningar (ex. flygplats, större vägsträckningar). Bidra till en hållbar stads- och tätortsstruktur	Nytt område för verksamheter som bör ha ett visst avstånd till bostäder och inte sällan beroende av specifik lokaliseringsförutsättning (ex. järnväg)	Geografiskt utpekade ytor för verksamhetsområde samt ställningstaganden i kap. Näringsliv
FRITIDS- OCH REKREATIONSOMRÅDE	Säkra människors tillgång till bostadsnära fritid och rekreation	Idrottsplats/område, vattenlandskap, park	Geografiskt utpekade ytor för fritids- och idrottsområde samt ställningstaganden i kap. Fritid, idrott och kultur
TEKNISK FÖRSÖRJNING	Möjliggöra för energiförsörjning och den tekniska infrastruktur som behövs för ett fungerande samhällsbyggande. Säkra samhällsviktiga verksamheter kopplat till teknisk infrastruktur.	Anläggningar för energi, vatten- och avlopp, dagvatten, avfall samt informationsteknik	Ställningstaganden i kap. Teknisk försörjning
OFFENTLIG SERVICE	Människors tillgång och tillgänglighet till offentlig service	För-/Grundskola, vårdcentral, brandstation, universitetets eller universitetssjukhusets expensionsbehov	Ställningstaganden i kap. Utbildning och sjukvård

Undantag från MB 3:4

Principen och utgångspunkten för hur jordbruksmark ska hanteras i Örebro kommun är att endast väsentliga samhällsintressen kan innebära avsteg från bestämmelsen i MB. Det finns emellertid alltid gränsfall. Exempelvis framkommer det av förarbetena till lagen, prop. 1985/86:3, att intentionen var att det skulle vara förenligt med MB 3:4 att komplettera befintlig bebyggelse med ytterligare någon enstaka byggnad. Örebro kommun gör bedömningen att enstaka fall därmed kan utgöra undantag med hänvisning till PBL 2 kap och de paragrafer som berör generella markanvändningsprinciper och lokalisering av bebyggelse. För att de ska kunna innebära möjliga avsteg från MB krävs dock välavvägda bedömningar. Dessa bedömningar bör utgå från hur ny bebyggelse bör placeras i jordbrukslandskapet. Strategier, ställningstaganden och principer för lokalisering av ny bebyggelse i denna landskapstyp återfinns i kommunens översiktsplan samt i dess konkretisering - Strategi för arkitektur och byggande. Dessa bör därför ligga som grund för att kunna beskriva varför paragrafer i PBL 2 kap är tillämpliga i det enskilda fallet och för att motivera avsteg från MB 3:4.

Örebro kommuns bedömning är att ett undantag kan utgöras av enstaka tillägg av ny bostadsbebyggelse i det fria landskapet, dvs utanför befintliga tätorter och andra orter, exempelvis i landskapet fritt liggande ny bebyggelse eller sådan som utgör ett komplement till en mindre by eller gårdsstruktur. Ett annat undantag kan vara den bebyggelse som behövs för att utveckla en verksamhet som har sin naturliga hemvist på landsbygden som exempelvis ett stall, garage, uppställningsytor eller andra större byggnader.

En analys av om avsteg från MB 3:4 är möjligt i det enskilda fallet, när det är konstaterat att det inte är ett väsentligt samhällsintresse, måste således utgå från tillämpliga paragrafer i PBL 2 kap med stöd i aktuella strategier, ställningstaganden och principer som finns i översiktsplanen och i Strategi för arkitektur och byggande.

I tabell 3 illustreras vilka paragrafer i PBL 2 kap som är tillämpliga vid prövning av bygglov respektive förhandsbesked utanför detaljplanelagda områden (kopplat till utveckling med ny bebyggelse). I tabellen framgår möjlig princip för avsteg och var i översiktsplanen och Strategi för arkitektur och byggande som motiveringar kan hämtas.

PBL 2 KAP	BYGGLOV	FÖRHANDSBESKED	MÖJLIGT AVSTEG FRÅN MB 3:4	MOTIVERING
2:2	X	X	God och välavvägd lokalisering av ny bebyggelse i jordbrukslandskapet.	Ställningstagande i ÖP avseende lokalisering av ny bebyggelse på landsbygden (kap. Landsbygd). Principer i SAB för lokalisering av ny bebyggelse i det fria landskapet (kap. Landsbygdens utveckling).
2:3	X	X		
2:4	X	X		
2:5	X	X		
2:6	X	Endast 3 stycket tillämpligt		

Tabell 3. Tillämpliga paragrafer vid prövning av bygglov respektive förhandsbesked.

Allmänt kontra enskilt intresse

Även om det är en av de grundläggande principerna att bedömningar i olika frågor enligt plan- och bygglagstiftningen ska utgå från vad som är en från allmän synpunkt lämplig markanvändning, så ska hänsyn alltså alltid tas till enskilda berörda intressen. Detta är ett uttryck för den så kallade proportionalitetsprincipen som innebär att det alltid ska finnas en rimlig balans mellan nyttan av ett beslut i en fråga och de konsekvenser som beslutet får för motstående enskilda intressen (jfr. prop 2009/10:170 sid 160).

PBL anger att det ”vid prövningen av frågor enligt denna lag ska hänsyn tas till både allmänna och enskilda intressen”. Det innebär att det, förutom att väga allmänna intressen mot varandra, alltid ska finnas en bedömning av det enskilda intresset och hur det står sig mot de i ärendet aktuella allmänna intressena. Avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen styrs alltid av förutsättningarna i det enskilda ärendet och av förutsättningarna som finns på platsen. I MB 3:4 används begreppen läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar. Det innebär att det i det enskilda fallet kan vara så att exempelvis lägesegenskaper kan motivera att brukningsvärd jordbruksmark kan få tas i anspråk. Se beskrivning i steg 2.

Slutsats

Det kan således, enligt Örebro kommuns synsätt, vara möjligt att ianspråkta jordbruksmark i begränsad omfattning om det är förenligt med berörda delar av PBL kap 2 och är i linje med översiktsplanen och strategi för arkitektur och byggande när det gäller lokalisering av ny bebyggelse i ett jordbrukslandskap.

I de fall där ett undantag övervägs bör det föregås av en utförlig beskrivning av hur den tilltänka bebyggelsen uppfyller kraven i PBL med utgångspunkt i översiktsplanen och Strategi för arkitektur och byggande och varför ett avsteg från MB därför kan tänkas vara möjligt.

I vissa fall kan det vara motiverat med utgångspunkt i PBL 2:1 att ianspråkta brukningsvärd jordbruksmark utifrån att det enskilda intresset kan väga tyngre än det allmänna intresset. Den aktuella brukningsvärda jordbruksmarkens läge och beskaffenhet behöver då värderas tillsammans med förutsättningarna att placera föreslagen bebyggelse på annan plats på den aktuella fastigheten.

3.1 Bedöms ärendet vara ett väsentligt samhällsintresse?

3.1.A Ja

En markanvändning som svarar mot en långsiktigt hållbar utveckling regleras övergripande för Örebro kommun i översiktsplanen. Det görs dels genom geografiskt utpekade ytor i markanvändningskartan dels genom ställningstaganden i textkapitlen som strategiskt och långsiktigt ska styra den rumsliga utvecklingen. Övervägandena i översiktsplanen har sin utgångspunkt i PBL kap 2 och relevanta nationella mål.

Om det aktuella ärendet utgörs av ett eller fler av de markanvändningstyperna som listas i tabell 2 kan det enligt Miljöbalkens bestämmelse vara lagligt att ianspråkta brukningsvärd jordbruksmark. En förutsättning är att det inte finns alternativa lokaliseringar eller att det aktuella väsentliga samhällsintresset väger tyngre än ett bevarande av jordbruksmarken.

VIDARE TILL
STEG 4

3.1.B Nej

Örebro kommuns bedömning är att om ärendet avser en markanvändningstyp som inte finns med i tabell 2 är det heller inte lagligt enligt MB 3:4 att ianspråkta brukningsvärd jordbruksmark.

ÄRENDET
AVSLUTAS

3.1.C Nej, men ärendet utgör ett undantag

Örebro kommuns bedömning är att åtgärden inte utgör ett väsentligt samhällsintresse, men utifrån rådande omständigheter bör räknas som ett undantag som innebär att avsteg från MB 3:4 är möjligt. Motiven till varför avsteg är möjligt sker utifrån relevanta paragrafer i PBL, översiktsplanen och Strategi för arkitektur och byggande.

STEG 4.

FINNS DET ALTERNATIVA LOKALISERINGAR TILL SAMHÄLLSINTRESSET?

Varför söks alternativa lokaliseringar?

Att ett ärende kan räknas som ett väsentligt samhällsintresse är inte ensamt tillräckligt för att ianspråkta brukningsvärd jordbruksmark. Det förutsätter därutöver att det inte finns någon annan lokalisering som är mer lämplig. Vidare behöver det fastslås att det aktuella samhällsintresset väger tyngre i jämförelse med att bevara den brukningsvärda jordbruksmarken. Om samhällsintresset väger tyngre och en ny markanvändning därmed är tillåtlig enligt MB 3:4, kan det vara möjligt att göra anpassningar som minimerar omfattning på ianspråktagen jordbruksmark och reducerar påverkan på eventuell kvarvarande jordbruksmark. Alla dessa avvägningar förutsätter noggranna utredningar i varje enskilt ärende. En viktig utgångspunkt i prövningen är att ge företräde åt sådan markanvändning som från allmän synpunkt medför en god hushållning.

Prövning i olika skeden

Översiktsplanen är vägledande vid prövningen av alternativa lokaliseringar genom att allmänna intressen och lämplig markanvändning i den redan har prövats översiktligt. Dessutom redovisas strategiska ställningstaganden för hur den byggda miljön ska utvecklas, bevaras och användas i framtiden samt anger utgångspunkter för lokalisering och utformning av den byggda miljön. Sammantaget har föreslagen markanvändning prövats och bedömts lämpligt utifrån allmän synpunkt. Om marken är lämplig för det aktuella ärendets markanvändningsintresse måste dock prövas i det enskilda ärendet då det alltid är de faktiska förutsättningarna på platsen som är avgörande. Ett ärende kan därför inte avgöras enbart med stöd av översiktsplanen.

I de efterföljande planeringsskedena ska därför lokaliseringsfrågan utredas ytterligare. Detta utifrån kraven i plan- och bygglagens andra kapitel om lokaliseringsprövning vid framtagandet av detaljplaner, bygglov och förhandsbesked.

4.1 Var söks alternativa lokaliseringar?

Väsentliga samhällsintressen kan innehållsligt vara av många olika typer, såsom presenterats i steg 3. Det medför att beroende på vilket väsentligt samhällsintresse som ärendet ska tillgodose söks de alternativa lokaliseringarna i olika geografiska sammanhang.

I Örebro kommun söks och motiveras väsentliga samhällsintressens alternativa lokaliseringar enligt Tabell 4, sida 23. Generellt styrs det specifika väsentliga samhällets alternativa lokaliseringar dessutom av dess syfte. Ett tydligt syfte ger en god avgränsning för var alternativa lokaliseringar bör sökas.

Alternativa lokaliseringar i ett regionalt geografiskt sammanhang

I undantagsfall kan alternativa lokaliseringar bedömas finnas i ett geografiskt sammanhang som sträcker sig utanför kommunen, i ett regionalt, storregionalt eller nationellt perspektiv. Då kan kommunen inte på egen hand utreda och värdera alla tillgängliga alternativ. Om en lokaliseringsförfråga är känd sedan tidigare kan frågan utredas översiktligt i samarbete med Region Örebro län och aktuella kommuner för att sedan prövas i en eventuell detaljplan. I en sådan situation avser Örebro kommun utreda de alternativa lokaliseringar som bedöms finnas inom kommunen. En bedömning av om ett ärende kan ha regionala alternativa lokalisering bör ske i planbeskedsprövningen såvida det inte redan har uppmärksamrats och beskrivits i översiktsplanen.

” Ett tydligt syfte med ärendet tydliggör varför det väsentliga samhällsintresset ska tillskapas. Syftet ger avgränsning för var alternativa lokaliseringar kan sökas.

Metod för bedömning

Ärendets hantering redovisas schematiskt nedan. På de kommande sidorna följer vägledning kring hur alternativa lokaliseringar söks i Örebro kommun. Utgångspunkten är att tabell 4 på sida 20 tillsammans med översiktsplanen ska ligga till grund.

Alternativa lokaliseringar finns

Om det visat sig finnas alternativa lokaliseringar blir nästa steg är att utreda vilken av alternativen som är mest lämplig. Därefter ska en bedömning göras av vilket intresse som väger tyngst, föreslagen markanvändning eller ett bevarande av jordbruksmarken.

Alternativa lokaliseringar finns inte

Om det visar sig att det inte finns några alternativa lokaliseringar blir nästa steg att göra en bedömning av vilket intresse som väger tyngst, föreslagen markanvändning eller ett bevarande av jordbruksmarken.

VIDARE TILL
4.2.A

VIDARE TILL
4.2.B

Slutbedömning

Om det i 4.2.A eller 4.2.B kan konstateras att ny markanvändning är möjligt blir ett sista steg att utreda förutsättningarna för att minimera påverkan på jordbruksmarken.

Om det i 4.2.A eller 4.2.B kan konstateras att jordbruksmarken bör bevaras är det enligt lagen inte möjligt att fortsätta med ärendet och det måste då avslutas.

VIDARE TILL
4.3

AVSLUTA
ÄRENDE

VÄSENTLIGT SAMHÄLLSINTERESSE	UTPEKADE YTOR I ÖVERSIKTSPLANEN	GEOGRAFISK OMFATTNING	MOTIVERING
RIKSINTERESSE MED MARKANSPRÅK	Riksintresse försvaret, Riksintresse väg, Riksintresse järnväg, Riksintresse flyg, Riksintresse utvinning, Riksintresse industriell produktion, Riksintresse vindkraft	Hela kommunen	Översiktsplanen har laglig skyldighet att redovisa och säkra riksintressen.
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR BOSTÄDER	Stadsbygd bostäder och Stadsbygd blandstad	Närområdet/aktuell del av staden alternativt i aktuell mindre tätort	Översiktsplanens ställningstaganden kring hur bostadsstrukturen ska utvecklas geografiskt och innehållsligt. Riktlinjer för bostadsförsörjning.
MINDRE KOMPLETTERING BOSTÄDER I/ INTILL BEFINTLIG TÄTORTSSTRUKTUR (ÖREBRO TÄTORT OCH LANDSBYGDENS KOMMUNALA OCH LOKALA KÄRNOR)	Stadsbygd bostäder och Stadsbygd blandstad	Andra områden runt aktuell stadsdel/tätort	Översiktsplanens ställningstaganden kring hur bostadsstrukturen ska utvecklas geografiskt och innehållsligt. Finns även ställningstagande kring ytor som inte finns utpekade i översiktsplanen. Riktlinjer för bostadsförsörjning.
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR BLANDADE FUNKTIONER/ VERKSAMHETER	Stadsbygd blandstad och Stadsbygd arbetsplatser	Hela eller avgränsad del av aktuell tätort	Översiktsplanens ställningstaganden kring hur bostadsstrukturen ska utvecklas geografiskt och innehållsligt, hur näringslivets och offentlig service rumsliga struktur bör vara utformad.
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR VERKSAMHETER	Verksamhetsområde	I närområdet, intill lokaliseringsförutsättning i kommunen alternativt i regionen	Översiktsplanens ställningstaganden kring hur näringslivets rumsliga struktur bör vara utformad.
FRITIDS- OCH REKREATIONSOMRÅDE	Fritids- och idrottsområde	Hela kommunen/staden	Översiktsplanens ställningstaganden kring grönstrukturens utveckling och inriktningen i Grönstrategin
TEKNISK FÖRSÖRJNING		Kommunen/Regionen	Översiktsplanens ställningstaganden kring teknisk försörjning
OFFENTLIG SERVICE	Bebyggelsekärnor	Närområdet eller intill befintlig verksamhet. Alternativt annan bebyggelsekärna beroende på syfte med ärendet.	Översiktsplanens ställningstaganden kring utbildning, sjukvård och regional utveckling

Tabell 4. Vägledning för att söka alternativa lokaliseringar.

4.2 Finns det alternativa lokaliseringar?

4.2.a Ja

För att kunna avgöra om ärendet är förenligt med MB 3:4 eller inte måste lokaliseringarna värderas och jämföras för att kunna fatta beslut om vilken lokalisering som är lämplig. Ett antal steg behöver gås igenom för att kunna ta ett sådant beslut. Nedan följer en genomgång av vilka steg och aspekter som bör ingå i en lämplighetsprövning av olika lokaliseringar för att dels säkert kunna konstatera om ny markanvändning är möjlig på jordbruksmark, dels kunna tåla en rättslig prövning.

Tabell 5 beskriver stegen översiktligt. På sida 25 fördjupas tabellen genom utförligare exempel på vad som bör utredas i samtliga bedömningar 1-5.

Vilken lokalisering är mest lämplig?

BEDÖMNING AV ALTERNATIV	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT
1. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV ALTERNATIV	Ge en översiktlig geografisk orientering av alternativet, ex. läget i landskapet, om markytan ingår i ett större jordbrukslandskap eller inte, läget i bebyggelsestrukturen osv.
2. ALTERNATIVENS MARKBESKAFFENHET	Redovisa alternativens respektive platsspecifika värden (ex. allmänna intressen, beskafterhetsaspekter såsom kvalitet och produktionsförmåga och övriga förutsättningar, ex. taxering och markägande).
3. ALTERNATIVENS FÖRHÅLLANDE TILL ÖVERSIKTSPLANENS HÅLLBARHETSSTRATEGIER	Beskriv hur respektive alternativ kan uppfylla översiktsplanens strategier för långsiktig hållbarhet
4. JÄMFÖRELSE AV ALTERNATIV	Jämför och värdera alternativet. Redovisa genomförbarhetsaspekter för varje enskilt alternativ
5. SLUTSATS	Beskriv vilket alternativ som är mest lämpligt och om det väger tyngre än ett bevarande av eventuell jordbruksmark

Tabell 5. Vägledning för jämförelse av alternativ.

Fördjupning av tabell 4

1. Översiktlig beskrivning av alternativ

Beskriv alternativen översiktligt, exempelvis läge i kommunen, staden, del av staden och storlek, så att det tydligt framgår att alternativen är realistiska alternativa lokaliseringar utifrån aktuellt ärende. Beskriv även hur den aktuella markytan förhåller sig till övriga närområdet, om det ingår som en del i ett större jordbrukslandskap eller ligger avskilt, hur det förhåller sig och är lokaliserat i omgivande bebyggelse- och infrastruktur.

2. Alternativens markbeskaffenhet

Vid värderingar av alternativa lokaliseringar är det mycket viktigt att det framgår vilka platsspecifika värden som finns. Det handlar om att kunna ge en bild av hur jordbruksmarken är beskaffad, vilken produktions- och avkastningsförmåga den har, eller kvalitetsaspekter så som eventuell påverkan av föroreningar. Vidare behöver det framgå vilka värden som finns kopplat till att bevara och säkerställa ett levande kulturlandskap, ett beaktande av de arbetstillfällen som finns inom agrara näringar, hur skydd av värdefulla biotoper sker och om det finns bäring för den turism som är kopplat till aktuellt landskap. Här behöver även övriga förutsättningar som fastighetens taxering och markägande beaktas. Föranleder ärendet exempelvis fragmentering och ägosplittring eller är det enskilt ägande på platsen.

Om det finns alternativa lokaliseringar på skogsmark måste värdena kopplat till skogsbruket och skogens värde redovisas.

Vilka natur- och kulturvärden som finns på och kännetecknar varje enskild lokalisering ska också redovisas.

Samtliga perspektiv kan behöva analyseras ur såväl ett kortare som ett längre tidsperspektiv.

” Värdera de allmänna intressen som berör varje enskild alternativ lokalisering.

3. Alternativens förhållande till översiktsplanens hållbarhetsstrategier

Översiktsplanen är ett verktyg för att leda kommunen i riktning mot kommunens mål och vision. Det inkluderar att Örebro kommuns utveckling ska vara hållbar. De viktigaste strategierna för utveckling av den fysiska miljön beskrivs i översiktsplanens utvecklingsstrategi. Den utgör ett eget kapitel i översiktsplanen och består av ett antal punkter och kartsnitt. För att bedöma om och i så fall hur det aktuella ärendet kopplar till utvecklingsstrategin och en långsiktig hållbar utveckling behöver det stämmas av mot dess strategier. Det finns olika

strategier beroende på område, om det exempelvis gäller utveckling av bostäder, teknisk försörjning eller offentlig service. I Tabell 6 på sida 26 presenteras vilka strategier som respektive väsentligt samhällsintresse korresponderar mot. För att beskriva och motivera det enskilda ärendets förhållande till dessa strategier kan översiktsplanens ställningstaganden användas eftersom de utgör en specificering av respektive strategi.

” Bedöm hur varje enskild alternativ lokalisering har möjlighet och förutsättning att bidra till översiktsplanens utvecklingsstrategi.

4. Jämförelse av alternativ

Vid en jämförelse av alternativa lokaliseringar måste det tydligt framgå hur de olika lokaliseringarna har värderats. Formen för en sådan jämförelse kan och bör se olika ut. Det kan exempelvis ske genom poängsättning av lokaliseringarna eller genom presentation av motiv och argument för och emot respektive lokalisering.

En viktig aspekt som måste jämföras mellan lokaliseringarna är genomförandefrågor. Det handlar om att beskriva exempelvis de ekonomiska aspekterna för att genomföra det aktuella ärendet på respektive lokalisering. Det kan också handla om att beskriva markägoförhållanden och de åtgärder som eventuellt behöver vidtas kopplat till dem. Vidare bör det också framgå om det finns trafikasppekter som talar för eller emot de olika alternativen.

5. Slutsats

En slutsats måste motiveras väl och bör redovisas i flera steg enligt följande:

- Om lokaliseringsalternativet fortfarande berör jordbruksmark, måste det avgöras om det ur allmän synpunkt är lämpligt att ianspråkta jordbruksmark för ärendet.
- Beskriv hur ärendet ska fortskrida, om det är svårt att välja alternativ och var frågan i så fall bör avgöras.

Om lokaliseringen för aktuellt ärende fortsatt berör jordbruksmark och har konstaterats väga tyngre än ett bevarande av den senare, är det möjligt att gå vidare till 4.3. Om motsatt förhållande råder måste ärendet avslutas i enlighet med MB 3:4.

Om en vald alternativ lokalisering inte berör jordbruksmark är MB 3:4 inte längre tillämpligt och ärendet kan tas vidare. Redovisningen följer med ärendet.

Fördjupning av tabell 4 (punkt 3)

VÄSENTLIGT SAMHÄLLSINTERESSE	MOTIVERING (FRÅN TABELL 3)	FÖRUTSÄTTNINGAR ATT BIDRA TILL ÖP:NS UTVECKLINGSSTRATEGI FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
RIKSINTERESSE MED MARKANSPRÅK	Översiktsplanen har laglig skyldighet att redovisa och säkra riksintressen.	
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR BOSTÄDER	Översiktsplanens ställningstaganden kring hur bostadsstrukturen ska utvecklas geografiskt och innehållsligt. Riktlinjer för bostadsförsörjning.	<ul style="list-style-type: none"> • Örebro ska vara en stad med boendemiljöer med stor närhet till natur, parker, fritid, service och till stadskärnan. • Örebro ska vara en sammanhållen stad med stadsdelar som kompletterar varandra och stadsområden som sitter ihop. • Kommunen ska bidra till inflyttning, återflyttning och kvarboende genom att ge planmässiga förutsättningar för en blandad bostadsstruktur, samt kommersiell och offentlig service i de viktiga kommunala kärnorna. • Örebro kommuns viktigaste tätorter och stadens stadsdelar ska präglas av en blandad bostadsstruktur. • I staden ska den stora mängden bostäder primärt tillkomma i de utvecklingsområden som pekas ut i kartan.
MINDRE KOMPLETERING BOSTÄDER I/ INTILL BEFINTLIG TÄTORTSSTRUKTUR (ÖREBRO TÄRTORT OCH LANDSBYGDENS KOMMUNALA OCH LOKALA KÄRNOR)	Översiktsplanen ställningstaganden kring hur bostadsstrukturen ska utvecklas geografiskt och innehållsligt. Finns även ställningstagande kring ytor som inte finns utpekade i översiktsplanen. Riktlinjer för bostadsförsörjning.	<ul style="list-style-type: none"> • Tillkommande bostäder ska komplettera bostadsutbudet för bättre blandning av hustyper, upplåtelseformer och bostadsstorlekar, för att möta olika gruppers behov och samtidigt skapa en sammanhållen stad med stadsdelar som kompletterar varandra och sitter ihop. • Kommunen ska bidra till inflyttning, återflyttning och kvarboende genom att ge planmässiga förutsättningar för en blandad bostadsstruktur, samt kommersiell och offentlig service i de viktiga kommunala kärnorna.
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR BLANDADE FUNKTIONER/ VERKSAMHETER	Översiktsplanen ställningstaganden kring hur bostadsstrukturen ska utvecklas geografiskt och innehållsligt, hur näringslivets och offentlig service rumsliga struktur bör vara utformad.	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunen ska erbjuda ett varierat utbud av lokaliseringmöjligheter för olika näringslivsbehov. • Kunskapsintensiva verksamheter ska primärt lokaliseras centralt i staden. • Företag med ett lokalt serviceområde och mindre ytbehov ska förläggas i ett läge i staden, där miljöpåverkan från transporter minimeras. • Kommunen prioriterar utveckling av city och Marieberg som större handelsområden
UTBYGGNADS-OMRÅDE FÖR VERKSAMHETER	Översiktsplanens ställningstaganden kring hur näringslivets rumsliga struktur bör vara utformad.	<ul style="list-style-type: none"> • I Örebro ska ytkrävande verksamheter lokaliseras längre ut i staden, med närhet till viktig transportinfrastruktur. • se ovan
FRITIDS- OCH REKREATIONSOMRÅDE	Översiktsplanens ställningstaganden kring grönstrukturens utveckling och inriktningen i Grönstrategin	<ul style="list-style-type: none"> • I staden och de mindre tätorterna görs grönområdena tillgängliga via gröna stråk. Dessa ska bevaras och utvecklas och fler gröna stråk behöver skapas i ett nätverk som binder samman grönområdena. • Stadens viktigaste rekreationsområden ska bevaras och utvecklas. Rekreationsområdena erbjuder olika slags landskap (exempelvis herrgårds-, skogs-, jordbruks- och sjölandskap). • Tillräckliga markområden för idrott, lek och rekreation säkras i staden och de mindre tätorterna.
TEKNISK FÖRSÖRJNING	Översiktsplanens ställningstaganden kring teknisk försörjning	
OFFENTLIG SERVICE	Översiktsplanens ställningstaganden kring utbildning, sjukvård och regional utveckling	<ul style="list-style-type: none"> • Kultur- och fritidscenter tillskapas i strategiska lägen. Dessa fungerar som nav och mötesplatser i befintliga och nya stadsdelar. • Mötesplatser och fungerande vardagsliv i stadsdelarna skapas genom att tillkommande dagligvaruhandel, offentlig service, kultur- och fritidsaktiviteter etc. i stor utsträckning lokaliseras till vissa stråk och befintliga eller nya lokala centrum.

4.2.B Nej

I vissa fall kommer det vara så att ingen alternativ lokalisering finns. Även om så är fallet måste liknande bedömning göras av platsen som om det funnits alternativ för att kunna avgöra om ärendet är förenligt med MB 3:4.

I Tabell 7 sammanfattas de steg och aspekter som bör ingå i en lämplighetsprövning för att dels säkert kunna konstatera om ny markanvändning är möjlig på jordbruksmark, dels kunna tåla en rättslig prövning.

Om ett bevarande av jordbruksmarken bedöms vara högre är ärendet inte lagligt enligt MB 3:4 och behöver avslutas. Vid ett omvänt förhållande är det möjligt att gå vidare till steg 4.3.

AVSLUTA ÄRENDE/
VIDARE TILL 4.3

4.3 Jordbruksmarken kan ianspråkta

När ett ärende har kunnat konstateras vara lagligt att ianspråkta jordbruksmark bör det undersökas om och på vilka sätt som avgränsningar och vilka åtgärder som kan vidtas för att reducera omfattning på hur mycket jordbruksmark som bör tas i anspråk och hur påverkan på jordbruksverksamheten kan reduceras.

Vilket intresse väger tyngst?

BEDÖMNING AV ALTERNATIV	TILLVÄGAGÅNGSSÄTT
1. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV ALTERNATIVET	Ge en översiktlig geografisk orientering av platsen
2. ALTERNATIVETS MARKBESKAFFENHET	Redovisa platsspecifika värden (ex. allmänna intressen)
3. ALTERNATIVETS FÖRHÅLLANDE TILL ÖVERSIKTSPLANENS HÅLLBARHETSSTRATEGIER	Beskriv hur ett genomförande kan uppfylla översiktsplanens strategier för långsiktig hållbarhet
4. ANALYS	Värdera och analysera alternativet och redovisa genomförbarhetsaspekter.
5. SLUTSATS	Beskriv vad som är lämpligt och om det väger tyngre än ett bevarande av eventuell jordbruksmark

Tabell 7. Vägledning för hur det väsentliga samhällsintresset vägs mot jordbruksmarken.

Örebro kommun
Stadsbyggnad

019-21 10 00
orebro.se

2021

BILAGA 1.

KARTSKIKTET BRUKNINGSVÄRD JORDBRUKSMARK.

Datamaterial

Länsstyrelsen kartskikt för brukningsvärd jordbruksmark baseras på tre datamaterial från Lantmäteriet och Jordbruksverket samt Ängs- och betesmarksinventeringen.

Nationella marktäckedata

Nationella marktäckedata är en kartering av Sverige i olika marktyper (skog, öppna våtmarker, åkermark, övrig öppen mark, exploaterad mark, vatten och icke data). Syftet är att få heltäckande information om marktäckningen och natur- och skogstyper, vilket är viktigt för att beskriva den gröna infrastrukturen, som underlag för klimat- och sårbarhetsanalyser och för fysisk planering. Karteringen vilar på ett samarbete mellan ett antal myndigheter (Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Statistiska centralbyrån, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Sveriges lantbruksuniversitet) och togs fram 2017–18 och förvaltas fr.o.m. 2019. Åkermark, som här är aktuellt, erhålls från blockdatabasen (LPIS) från Jordbruksverket för att fånga upp åkermark som har fått ekonomiskt stöd och övrig åkermark hämtas från Lantmäteriets åkermark (satellitdata)⁶. Det är en ogeneraliserad version av data med de valda kategorierna åkermark och övrig öppen mark.

Blockdatabasen

Blockdatabasen utgörs av Jordbruksverkets uppgifter om stödberättigad jordbruksmark enligt EU:s definitioner. Den används av Jordbruksverket för att administrera stöd till jordbrukare. Datamaterialet innehåller inte all jordbruksmark, utan endast den jordbruksmark som lantbrukare har sökt stöd för någon gång. Ett block måste (med få undantag) vara minst 0,1 hektar stort (1000 kvm). Varje jordbruksblock ska granskas minst vart tredje år, men en ny uppdatering av databasen görs årligen⁷. En uppdelning finns i åkermark respektive betesmark.

Ängs- och betesmarksinventeringen

Ängs- och betesmarksinventeringen är en nationell inventering av värdefulla ängs- och betesmarker. I inventeringen samlas information om ett antal hävdberoende natur- och kulturmiljövärden i markerna. Hävd av ängs- och betesmarker innebär skötsel i form av bete, slåtter och andra åtgärder där man slår gräset och för bort näring. Om en betesmark eller äng är näringsfattig innebär det oftast att den är artrik, då ingen enskild art får en tydlig konkurrensfördel i sådana förhållanden⁸.

Inventeringen används för flera ändamål, bland annat för uppföljning av miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap och för fysisk planering. Ängs- och betesmarksinventeringen startade år 2002 och uppdateras med besökta ytor årligen. I kartskiktet har kategorin Ej aktuell mark inte tagits med, då dessa ytor till stor del inte är jordbruksmark. Enligt inventeringsmetodiken avser kategorin Ej aktuell mark främst ytor som är igenväxta, igenplanterade med skog eller exploaterade.

Metod

Länsstyrelsens kartskikt över brukningsvärd jordbruksmark är framtaget genom en sammanslagning av odlad mark från Lantmäteriets fastighetskarta samt jordbruksblock och ängs- och betesmarksinventeringen. Exploaterade objekt har sedan tagits bort genom urval mot bebyggd mark på fastighetskartan.

Kartskiktet ses över en gång varje år. Örebro kommun avser att ladda ned och uppdatera kartskiktet efter varje årlig genomgång.

⁶ <https://www.naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/kartor/nmd-Produktbeskrivning-NMD2018Baskikt.pdf>

⁷ <https://jordbruksverket.se/e-tjanster-och-databaser/sok-i-vara-databaser/kartor-och-gis>

⁸ https://www2.jordbruksverket.se/webdav/files/SJV/trycksaker/26/P54/ovrigt/ovr3_10.pdf

BILAGA 2. NULÄGE OCH UPPFÖJNING.

Nuläge

För att kunna följa utvecklingen av kommunens jordbruksmark över tid togs ett nuläge fram i januari 2021.

Jordbruksmarkens omfattning

Tabellen nedan redovisar kommunens totala yta, total yta brukningsvärd jordbruksmark samt dess andel av den totala ytan. Motsvarande redovisning görs för ytan som finns inom den i översiktsplanen utpekade randzonen. En yta som är viktig för stadens utveckling.

GEOGRAFI	TOTAL YTA (HA)	TOTAL YTA BRUKNINGSVÄRD JORDBRUKSMARK (HA)	TOTAL ANDEL BRUKNINGSVÄRD JORDBRUKSMARK (%)
ÖREBRO KOMMUN	137 300	44 449	32,37
STADENS RANDZON	11 081	4106	37,05

Jordbruksmarkens omfattning i Örebro kommun och inom stadens randzon.

Väsentliga samhällsintressen på jordbruksmark

Tabellerna nedan visar total yta och andel av total yta jordbruksmark per specificerat väsentligt samhällsintresse i översiktsplanen, jämför tabell 2 i steg 3.

VÄSENTLIGT SAMHÄLLSINTRESSE	AREA (HA)	ANDEL AV TOTAL JORDBRUKSMARK (%)
Verksamhetsområde	565	1,27
Stadsbygd (bostad, blandat, ÖP)	545	1,23
Riksintresse	490	1,10
Fritid och rekreation	83	0,19

Väsentliga samhällsintressen på jordbruksmark i Örebro kommun.

VÄSENTLIGT SAMHÄLLSINTRESSE	AREA (HA)	ANDEL AV TOTAL JORDBRUKSMARK (%)
Verksamhetsområde	509	12,40
Stadsbygd (bostad, blandat, ÖP)	475	11,56
Riksintresse	103	2,51
Fritid och rekreation	77	1,87

Väsentliga samhällsintressen på jordbruksmark inom stadens randzon.

Uppföljning

Varje eller vart annat år planeras en uppföljning att göras i samband med översiktsplanens kontinuerliga uppföljning.

Jordbruksmarkens omfattning

Enheten för översiktlig planering med stöd av Geodata är ansvariga för uppföljning.

- Ianspråktagen brukningsvärd jordbruksmark per år totalt
- Total yta jordbruksmark (brukningsvärd jordbruksmark)
- Andel jordbruksmark (brukningsvärd) av kommunens totala yta samt inom stadens randzon

Väsentliga samhällsintressen på jordbruksmark

Enheten för översiktlig planering med stöd av geodata är ansvariga för uppföljning.

- Ianspråktagen brukningsvärd jordbruksmark per år uppdelat på typ av väsentligt samhällsintresse totalt och uppdelat per tätort. Se Tabell 2.

Alternativa lokaliseringar

Alternativa lokaliseringar är primärt förekommande i planärenden och därmed är enheterna för Översiktlig planering och Detaljplan ansvariga att följa upp indikatorerna.

- Antal gånger som en alternativ lokalisering har valts i ett enskilt ärende.
- Orsak till att alternativa lokaliseringar har valts bort.

Bygglov, förhandsbesked och planbesked

Ansaret att följa upp ligger på Bygglov (bygglov, förhandsbesked) och Detaljplan (planbesked).

- Antal avslagna resp. beviljade bygglov, förhandsbesked och planbesked med avseende på jordbruksmark.

Örebro kommun
Stadsbyggnad

019-21 10 00
orebro.se

2021

Från: "samhallsbyggnad@orebro.se" <samhallsbyggnad@orebro.se>
Skickat: Mon, 14 Jun 2021 08:45:01 +0100
Till: "orebro@lrf.se" <orebro@lrf.se>;"orebro@svensktnaringsliv.se" <orebro@svensktnaringsliv.se>;"orebro@lansstyrelsen.se" <orebro@lansstyrelsen.se>;"Region Örebro län" <regionen@regionorebrolan.se>;"hskonsult@hushallningssallskapet.se" <hskonsult@hushallningssallskapet.se>
Ämne: Vägledning för hantering av jordbruksmark - ärendenummer Sam 534/2021
Bilagor: Följebrev Sam 534_2021.pdf, Hantering av jordbruksmark i fysisk planering - remissversion.pdf

Hej!

Örebro kommun har tagit fram ett förslag på vägledning för hantering av jordbruksmark i fysisk planering, som nu går ut remiss. För mer information, se bilagda dokument.

Hälsningar
Peter Sundström
Programnämnd samhallsbyggnad

Länsstyrelsen Örebro län
Region Örebro län
LRF Örebro län
Svenskt näringsliv Örebro
Hushållningssällskapet Örebro

Vägledning för hantering av jordbruksmark

Det kommunala ansvaret för jordbruksmark innebär att kommunen i sin samhällsplanering behöver ta hänsyn till både livsmedelsförsörjning och utveckling. Byggande av nya bostäder, skolor, vindkraftverk, gator och arbetsplatser m.m. behöver därför ställas mot att fortsatt behålla marken som jordbruksmark. För att underlätta hanteringen i dessa ärenden har Örebro kommun tagit fram ett förslag på vägledning som nu ska skickas på remiss.

Översiktsplanen styr beslut om kommunens markanvändning

Huvuddragen för kommunens markanvändning anges i översiktsplanen. Den föreslagna vägledningen ska komplettera översiktsplanen för att ge bättre beslutsunderlag inför eventuell byggnation på jordbruksmark.

Vägledningens innehåll

Vägledningen ska fungera som ett stöd för handläggare i ärenden som rör markanvändningsbeslut på jordbruksmark. Det gäller ärenden som ändring av översiktsplanen, planprogram, utvecklingsförslag och planeringsunderlag, planbesked, detaljplan och områdesbestämmelser, förhandsbesked och bygglov och i övriga lokaliserings- och etableringsförfrågningar.

I vägledningen beskrivs och definieras vad som är brukningsvärd jordbruksmark och metoder för att undersöka det, bl.a. genom ett kartskikt. Vidare definieras vad som klassas som väsentliga samhällsintressen, vilka är översatta till ytor i kommunens översiktsplan. I vägledningen ges också stöd för vilka aspekter som bör inkluderas i en utredning av alternativa lokaliseringar. Alla steg i vägledningen utgår från Jordbruksverkets definitioner, förarbeten till lagstiftningar och rättsfall.

Vägledningen ska ge ett stöd i alla ärenden, från övergripande planering ned till förhandsbesked. Den ska ge en säkerhet i tillämpningen av Miljöbalken och dess koppling till Plan- och bygglagen och vara ett underlag för en ändring av kommunens översiktsplan.

Utgångspunkt i lagstiftningen

Utgångspunkterna för vägledningen utgörs av Plan- och bygglagens 2 kap. 2 §, som säger att vid planläggning, lov och förhandsbesked ska Miljöbalkens bestämmelser om hushållning av mark- och vatten tillämpas. Miljöbalken 3 kap. 4 § beskriver under vilka förutsättningar som jordbruksmark får tas i anspråk för annat ändamål.

Remiss till utvalda instanser

Vägledningen skickas nu ut på remiss till fem utvalda instanser (Länsstyrelsen i Örebro län, Region Örebro län, Lantbrukarnas riksförbund Örebro (LRF), Svenskt näringsliv Örebro och Hushållningssällskapet Örebro).

Örebro kommun önskar att få in eventuella remissyttranden senaste den 15 december. Svar kan skickas till samhallsbyggnad@orebro.se märkt med följande ärende SAM 534/2021.

Eventuella frågor kan besvaras av:

Peter Sundström, samhällsplanerare, 019-21 16 07, peter.sundstrom@orebro.se

Emily Folkö, enhetschef, 019-21 12 59, emily.folko@orebro.se

5

Trafikpliktsbeslut för närtrafik i Örebro län

21RS8890

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Jan Berglöf

Sammanträdesdatum
2021-11-10

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8890

Organ
Samhällsbyggnadsnämnden

Trafikpliktsbeslut för närtrafik i Örebro län

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att med stöd av lag (2010:1065) om kollektivtrafik fastställa allmän trafikplikt för närtrafik i Örebro län tidigast januari 2022 i enlighet med föreliggande beskrivning av närtrafik i Örebro län. Trafikstarten planeras till årsskiftet beroende på pandemins utveckling.

Sammanfattning

Genom detta beslut om allmän trafikplikt iklär sig Region Örebro län i egenskap av regional kollektivtrafikmyndighet ett ansvar gentemot länets invånare att tillhandahålla den beslutade trafiken. Trafikpliktsbeslutet omfattar närtrafik i Örebro län.

Resenär hämtas vid sin bostad om den ligger 1000 m från hållplats som trafikeras av minst 10 turer i varje riktning per dag och transporteras till närmaste närtrafikhållplats. Omvänt gäller att resenär måste ta sig till närmaste närtrafikhållplats i förhållande till resmålet och resa till valfri adress som ligger minst 1000 meter från hållplatser som trafikeras av minst 10 turer i varje riktning.

Trafikutbudet erbjuds helgfria vardagar mellan kl 09.00-14.30 samt helgfria måndagar-torsdagar mellan 17.30-21.00.

Ärendebeskrivning

För att ett nytt trafikavtal eller en större omläggning av trafiken ska kunna genomföras, krävs enligt Kollektivtrafiklagen (SFS 2010:1065) att den regionala kollektivtrafikmyndigheten fattar beslut om allmän trafikplikt för trafiken. Beslut om allmän trafikplikt ska gå att härleda ur trafikförsörjningsprogrammet. Trafikpliktsbeslutet ska ses som ett

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Jan Berglöf

Sammanträdesdatum
2021-11-10

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8890

verkställighetsbeslut av de intentioner som kommer till uttryck i trafikförsörjningsprogrammet.

Den trafik som omfattas av trafikpliktsbeslutet beskrivs är närtrafik i Örebro län. Införandet planeras träda i kraft 17 januari 2022.

Skäl för beslutet

Kollektivtrafik är en viktig del av den regionala utvecklingen som på många sätt påverkar människors val av arbete, boende, utbildning och fritid. Det är därför angeläget att kollektivtrafiken präglas av långsiktighet och stabilitet avseende linjesträckningar och utbud.

Det finns inget som tyder på att trafik som motsvarar närtrafik skulle komma till stånd enbart genom kommersiella aktörers försorg, utan finansiering från Region Örebro län. Mot den bakgrunden och med beaktande av regionens utveckling i stort som för enskilda medborgares vardag, rekommenderas Region Örebro län besluta om allmän trafikplikt. Därmed kan Region Örebro län i egenskap av regional kollektivtrafikmyndighet ta ansvar för trafiken och stå som garant för dess fortsatta existens.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Miljö

Genom att erbjuda närtrafik där samordning av resorna mellan olika resenärsgupper genererar fler resande per fordon ger ett mer effektivt trafikarbete. Detta bidrar till att nå de klimatmål som finns uppsatta regionalt, nationellt och internationellt.

Barn

Genom att införa möjligheten att resa med närtrafik under kvällstrafik ges möjligheter till barn och ungdomar att delta i sociala aktiviteter som träning och umgås med vänner. I unga år läggs en grund för många värderingar som styr många av de val vi gör som vuxna. Genom att skapa en attraktiv kollektivtrafik för barn och unga, ökar förutsättningarna för att de väljer kollektivtrafiken även när de blir äldre och kan välja bilen.

Jämställdhet

En målgrupp är äldre och daglediga där kvinnor ges möjlighet att inte vara beroende av bilen utan mer självständigt kunna genomföra aktiviteter. I de

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Jan Berglöf

Sammanträdesdatum
2021-11-10

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8890

försök som genomförs visas att det är en stor andel kvinnor som utnyttjar närtrafiken.

Ekonomiska konsekvenser

Möjligheten till att resa med närtrafik under kvällstid bedöms öka resandevolymerna jämfört med erfarenheterna från försöket i Askersund och Nora kommun. Kostnaden för närtrafiken bedöms täcka inom ramen för budgeten.

Uppföljning

Trafiken kommer löpande att följas upp avseende resande och kostnader. När behovet av större förändringar åter igen uppstår i takt med att efterfrågan eller kostnader utvecklas kommer ett nytt förslag till beslut om allmän trafikplikt att läggas fram.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till samhällsbyggnadsnämnden den 10 november 2021.

Beskrivning av närtrafik i Örebro län.

Johan Ljung
Områdeschef trafik och samhällsplanering

Skickas till:

Svealandstrafiken AB
Askersund kommun
Degerfors kommun
Hallsberg kommun
Hällefors kommun
Karlskoga kommun
Kumla kommun
Laxå kommun
Lekeberg kommun
Lindesberg kommun
Ljusnarsberg kommun
Nora kommun

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Jan Berglöf

Sammanträdesdatum
2021-11-10

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8890

Örebro kommun

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Jan Berglöf

Sammanträdesdatum
2021-11-11

Beteckning
Dnr: 21RS8890

Beskrivning av närtrafik i Örebro län

Inledning

Den 17 januari 2022 kommer närtrafik att införas i hela Örebro län. Närtrafik har pågått på försök sedan oktober 2018 och har utifrån provperioden utvecklats inför kommande lansering. Trafiken genomförs med Serviceresors upphandlade fordon som utförs med underentreprenörer. Närtrafik ingår i den allmänna kollektivtrafiken men administreras och utförs av den särskilda kollektivtrafiken (Serviceresor).

Förklaring

Ett av huvuduppgifterna för den regionala kollektivtrafikmyndigheten är att fatta beslut om allmän trafikplikt för sådan trafik som samhället ska ta ansvar för. Beslutet tydliggör vilken kollektivtrafik som kommer att finansieras med offentliga medel. I grunden handlar det om att verkställa de mål och strategier som beslutas i det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Ett trafikpliktsbeslut innebär att Region Örebro län tar på sig ett ansvar gentemot länets invånare att tillhandahålla den beslutade trafiken.

Trafikbeskrivning

Inriktningen är att resenären blir upphämtad vid sin bostadsadress och transporteras till närmaste närtrafikhållplats. Vidare är inriktningen att bostadsadressen ligger minst 1000 m från hållplats som trafikeras av linjetrafik med fler än 10 turer i varje riktning per dygn.

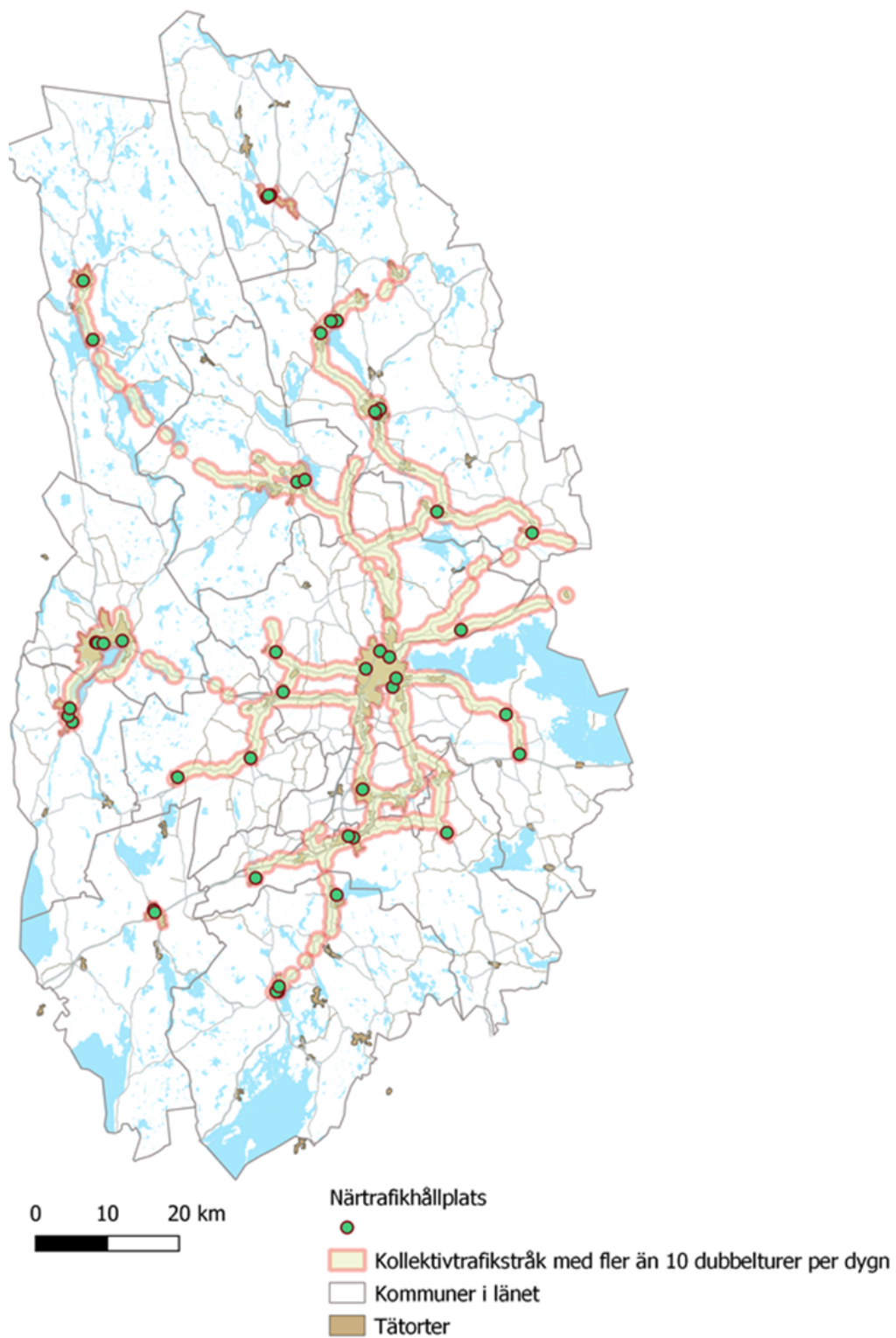
För boende med tillgång till kollektivtrafik (bor inom 1000 m från hållplats med minst 10 turer i varje riktning per dygn) kan utnyttja närtrafiken genom att ta sig till en närtrafikhållplats och resa till en valfri adress som ligger minst 1000 m från en trafikerad hållplats (10 dubbelturer/dygn). Kravet är att närtrafikhållplatsen ska vara den som ligger närmast måladressen.

Trafiken med närtrafik sker på helgfria vardagar mellan kl. 09:00-14:30 samt helgfria måndag-torsdag 17:30-21:00.

Resenären beställer sin resa genom att ringa till Beställningscentralen. Vill man ha en garanterad tid som man vill anlända till målpunkten måste bokningen ske dagen innan. Annars finns ingen tid för framförhållning men för att få en tid i rimlig anslutning att önskemål bör man ringa så tidigt som möjligt.

Närtrafikens geografiska omfattning kan förändras i samband med framtida linjeförändringar liksom trafikeringstiderna.

Följande karta visar de områden som är försörjda med allmän linjetrafik och som ligger inom 1000 m från en hållplats utefter dessa linjer (rödgula band). De gröna punkterna är hållplatser som ligger i anslutning till serviceställen och där man kan resa vidare med linjetrafiken.

6

Trafikplikt för tågtrafiken inom Tåg i Bergslagen

21RS8695

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Simon
Lillsunde

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8695

Organ
Samhällsbyggnadsnämnden

Trafikplikt för tågtrafiken inom Tåg i Bergslagen

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden, tillika regional kollektivtrafikmyndighet, beslutar,

att ingå överenskommelse avseende behörighet för Region Örebro län att fatta beslut om allmän trafikplikt för Tåg i Bergslagens trafik i enlighet med vad som framgår av Överenskommelsen och under förutsättning att de beslutande församlingarna för var och en av de regionala kollektivtrafikmyndigheterna i Dalarna, Gävleborgs och Västmanlands fattar likartade beslut om att ingå Överenskommelsen,

samt att med stöd av lagen (2010:1065) om kollektivtrafik och i enlighet med gällande trafikförsörjningsprogram fastställa allmän trafikplikt för regional tågtrafik i Dalarna, Gävleborgs, Västmanlands och Örebro län i enlighet med vad som framgår av Överenskommelsen.

Sammanfattning

Nuvarande trafikavtal med SJ AB löper ut i december 2023. Därmed tecknas ny allmän trafikplikt för trafiksystemet Tåg i Bergslagen. De regionala kollektivtrafikmyndigheterna i trafiksystemet ingår i överenskommelse som ger Region Örebro län behörighet att fatta trafikplikt.

Ärendebeskrivning

Kollektivtrafikmyndigheterna i Örebro, Västmanlands, Gävleborgs och Dalarna län bedriver gemensamt regional tågtrafik inom sina län i det gemensamt ägda bolaget Tåg i Bergslagen.

De regionala kollektivtrafikmyndigheternas åtagande om att garantera trafiken i det storregionala stornätet och tecknande av avtal om allmän trafik ska fastställas genom ett beslut om allmän trafikplikt. Enligt kollektivtrafiklagen får

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Simon
Lillsunde

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8695

en regional kollektivtrafikmyndighet, efter överenskommelse med en eller flera andra sådana myndigheter, fatta beslut om allmän trafikplikt inom myndigheternas gemensamma område. I föreliggande överenskommelse avser Region Västmanland, Region Gävleborg samt Region Dalarna ge Region Örebro län behörighet att fatta beslut om allmän trafikplikt inom myndigheternas gemensamma område vad avser regionaltågtrafiken i den trafik som utförs av Tåg i Bergslagen.

Beslutet om trafikplikt ska gå att härleda ur trafikförsörjningsprogrammet. I trafikförsörjningsprogrammen i Örebro, Dalarna, Västmanland och Gävleborg finns likartade beskrivningar av de krav som behöver ställas på den regionala tågtrafiken. En viktig utgångspunkt är också det långsiktiga programmet för Tåg i Bergslagen som gemensamt antagits av kollektivtrafikmyndigheterna.

Tåg i Bergslagen har genomfört ett *samråd inför upphandling* (SIU) riktad till marknads-aktörer och ställde då frågan om det fanns intresse av att bedriva kommersiell regional tågtrafik inom området.

Vid samrådet framkom att det saknas intresse av att bedriva kommersiell regional tågtrafik i den omfattning som åtminstone kvantitativt skulle uppfylla de krav regionen ställt upp på trafiken.

Kollektivtrafiklagen tillåter att kommersiell trafik anmäls- och avanmäls med tre veckor varsel, vilket inte säkrar den långsiktighet och stabilitet som är nödvändig för kollektivtrafiken i dessa relationer.

Beredning

Förslaget till beslut har beretts i Tåg i Bergslagens styrelsemöte den 15 oktober 2021.

Bedömning

Ett förslag till överenskommelse redovisas avseende trafikplikt inom Tåg i Bergslagen.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Kortare restider och hög turtäthet med kollektivtrafiken bedöms vara en mycket viktig åtgärd för att förmå fler att välja kollektivtrafiken framför bilen. Detta är

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Simon
Lillsunde

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8695

avgörande för om det ska vara möjligt att nå de klimatmål som finns uppsatta regionalt, nationellt och internationellt.

Den kanske enskilt största resenärgruppen inom kollektivtrafiken är idag barn och unga i skolålder. Framförallt i de kortare pendlingsrelationerna. I unga år läggs också en grund för många värderingar som styr många av de val som görs i vuxen ålder. Genom att skapa en snabb och attraktiv kollektivtrafik för barn och unga, ökar förutsättningarna för att de väljer kollektivtrafiken även när de blir äldre och kan välja bilen.

En väl fungerande kollektivtrafik innebär att pendlingsresorna blir mer flexibla. Det innebär att det skapas bättre förutsättningar för att kombinera förvärvsarbete med ansvar för hushåll för både män och kvinnor.

Ekonomiska konsekvenser

Trafikpliktsbeslutet innebär en reducering av trafik i enlighet med vad som tidigare beslutats i det långsiktiga programmet för Tåg i Bergslagen vilket påverkar kostnadsutvecklingen. Den kommande trafikupphandlingen kan också komma att påverka kostnaderna för trafiken.

Beslutsunderlag

- Överenskommelse avseende behörighet för Region Örebro län att fatta beslut om allmän trafikplikt för trafiksystemet Tåg i Bergslagen.
- FöredragningsPM till samhällsbyggnadsnämnden den 10 november 2021.

Johan Ljung
Områdeschef trafik och samhällsplanering

Skickas till:

Kollektivtrafikmyndigheten Region Västmanland
Kollektivtrafikmyndigheten Region Dalarna
Kollektivtrafikmyndigheten Region Gävleborg
Region Östergötland

Tjänsteställe, handläggare
Allmän och strategisk Kollektivtrafik, Simon
Lillsunde

Sammanträdesdatum
2021-11-11

FöredragningsPM
Dnr: 21RS8695

Region Stockholm
Tåg i Bergslagen

Överenskommelse avseende behörighet för Region Örebro län att fatta beslut om allmän trafikplikt för trafiksystemet Tåg i Bergslagen

Denna överenskommelse avseende behörighet för Region Örebro län att fatta beslut om allmän trafikplikt för trafiksystemet Tåg i Bergslagen ("Överenskommelsen") har denna dag träffats mellan

1. Region Örebro län
2. Region Gävleborg
3. Region Dalarna
4. Region Västmanland

Nedan var för sig "Part" eller "Myndigheten" och gemensamt, "Parterna" eller "Myndigheterna".

1. Bakgrund

- 1.1. Trafiksystemet Tåg i Bergslagen (TiB) binder samman regionerna i Bergslagen/Mälardalen och möjliggör snabba och frekventa vardagsresor till och från arbete/skola för dess invånare. De regionalt kollektivtrafikansvariga länen i Bergslagen har sedan år 2001 samverkat om den regionala kollektivtrafiken i Bergslagen.
- 1.2. I och med ikraftträdandet av lagen (2010:1065) om kollektivtrafik har ansvaret för den regionala kollektivtrafiken i respektive län överförts till regionala kollektivtrafikmyndigheter. Var och en av Parterna är regional kollektivtrafikmyndighet i respektive län.
- 1.3. Som regional kollektivtrafikmyndighet åligger det Myndigheterna att, inom sitt län, besluta om övergripande trafikförsörjningsprogram. Baserat på sådana trafikförsörjningsprogram beslutas vidare om s.k. allmän trafikplikt avseende den trafik som enligt Myndigheternas bedömning behöver upphandlas i särskild ordning. Sådan upphandling kan antingen ske genom Myndigheternas försorg eller genom att uppdra åt ett bolag att genomföra upphandling.
- 1.4. Det nu gällande trafikavtalet med SJ AB löper ut i december 2023. Parterna avser därför att tillsammans, genom det gemensamt ägda bolaget Tåg i Bergslagen AB upphandla trafiken inom TiB.
- 1.5. Mot bakgrund av ovanstående och i syfte att fortsätta samarbetet avseende kollektivtrafiken i Bergslagen från och med december 2023 ingås Överenskommelsen.

2. Trafikutbud

2.1. Den trafik som ska upphandlas omfattar följande sträckor:

- Mora/Falun-Borlänge - Stockholm/Arlanda
- Gävle-Borlänge-Örebro-Mjölby
- Gävle-Avesta/Krylbo-Hallsberg
- Ludvika-Fagersta-Västerås
- Örebro-Kumla-Hallsberg-Laxå

2.2. Den planerade trafiken utförs av tågfordon som tillgodoser behov för regionalt resande. Tidtabellen utgår från dagens tidtabell samt vad som framgår i det långsiktiga programmet för Tåg i Bergslagen.

2.3. Överenskommelsen avser att täcka trafik som upphandlas för en tidsperiod som fastställs i särskild ordning. Trafikstart planeras till december 2023.

2.4. Inför upphandlingen av ovanstående linjer har s k Samråd inför upphandling (SIU) genomförts under september 2021, i syfte att bli utvärdera om intresse för att bedriva kommersiell tågtrafik på de sträckor som planeras för upphandling.

3. Finansiering

3.1. Trafiken inom TiB finansieras genom att varje län bär kostnaderna som kan härledas till respektive län i enlighet med Aktieägaravtal från den maj/juni 2014 tecknat av Parterna.

4. Allmän trafikplikt

4.1. Ett kommande avtal om allmän trafik avseende TiB förutsätter att beslut fattas om allmän trafikplikt avseende den aktuella trafiken. Området för TiB omfattar fyra län samt Mjölby som viktig målpunkt (station) i Östergötlands län. Enligt kollektivtrafiklagen får en regional kollektivtrafikmyndighet, efter överenskommelse med en eller flera andra sådana myndigheter, fatta beslut om allmän trafikplikt inom myndigheternas gemensamma område. Ett sådant beslut får endast avse regional kollektivtrafik.

4.2. Parterna bedömer att TiB utgör regional kollektivtrafik i kollektivtrafikens mening.

4.3. Region Gävleborg, region Dalarna samt region Västmanland ger region Örebro län, i och med ingåendet av Överenskommelsen, behörighet att fatta beslut om allmän trafikplikt inom Myndigheternas gemensamma område vad avser TiB. Den trafik som omfattar sträckan från länsgräns Örebro/Östergötland till Mjölby fattar trafiknämnden i region Östergötland allmän trafikplikt om.

4.4. Region Örebro län äger rätt att fatta beslut om allmän trafikplikt enligt punkt 4.3 under förutsättning att nödvändiga godkännanden enligt punkt 5.1 sedermera erhålls.

5. Överenskommelsens giltighet

- 5.1. Överenskommelsen träder i kraft under förutsättning att den undertecknas av företrädare för respektive Part och sedermera godkänns av behörigt organ inom respektive län.
- 5.2. Överenskommelsen ska gälla från dagen för godkännande enligt punkt 5.1 och tills vidare.
- 5.3. Överenskommelsen får sägas upp under iakttagande av en uppsägningstid om tre (3) månader.

6. Ändringar och tillägg

- 6.1. Samtliga ändringar, förtydliganden och tillägg till Överenskommelsen ska ske skriftligen samt undertecknas och godkännas i enlighet med vad som framgår av punkt 5.1.

7. Tvist

- 7.1. Tvist angående tillämpning och tolkning av denna Överenskommelse och därmed sammanhängande rättsförhållanden ska i första hand avgöras genom förhandling Parterna emellan.
- 7.2. Om inte uppgörelsen nås genom förhandling ska tvist prövas av allmän domstol.

Örebro den / 2021

För Region Örebro

För Region Gävleborg

För Region Dalarna

För Region Västmanland

7

Meddelande och delegationsbeslut

21RS1042

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Per Marcusson

Sammanträdesdatum
2021-11-10

FöredragningsPM
Dnr: 21RS1042

Organ
Samhällsbyggnadsnämnden

Meddelande och delegationsbeslut

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar

att ta meddelande och delegationsebslut till protokollet.

Sammanfattning

21RS7216 Detaljplan på granskning, Lindeshyttan 2:15, Lindesbergs kommun
Att avstå att svara på remissen.

21RS8828 Detaljplan på granskning, Norra Karlberg kv Malmhagen, Karlskoga kommun
Att avstå att svara på remissen.

21RS6869 Detaljplan på granskning, Falla 1:9, Hallsbergs kommun Att avstå att svara på remissen.

21RS5898 Detaljplan på granskning, Nikolai 3:5, Vinterstadion, Örebro kommun
Att avstå att svara på remissen.

Färdtjänstbeslut

Beslutsunderlag

FöredragningsPM meddeladne och delegationsebslut

Johan Ljung

Områdeschef

Skickas till:

(Ange vem/vilka beslutet ska skickas till)

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Per Marcusson

Sammanträdesdatum
2021-11-10

FöredragningsPM
Dnr: 21RS1042

Tjänsteställe, handläggare
Trafik och samhällsplanering, Johan Ljung

Datum
2021-11-01

Beteckning
Delegationsrapport
Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden

Delegationsrapport Samhällsbyggnadsnämnden, oktober 2021

Samhällsbyggnadsnämnden har vid sitt sammanträde 2019-01-16, § 4, beslutat om ”Delegationsordning för Samhällsbyggnadsnämnden inom Region Örebro län”. Enligt punkt 1.2 har förvaltningschef fått rätt att besluta om att avstå att svara på remiss och att punkten får vidaredelegeras. Förvaltningschef Regional utveckling har 2021-03-12 vidaredelegerat rätten att besluta om att avstå att svara på remiss till områdeschef Trafik och samhällsplanering.

Datum	Ärende (dnr)	Ärende (text)	Beslut	Delegat
2021-10-11	21RS7216	Detaljplan på granskning, Lindeshyttan 2:15, Lindesbergs kommun	Att avstå att svara på remissen.	OC
2021-10-22	21RS8828	Detaljplan på granskning, Norra Karlberg kv Malmhagen, Karlskoga kommun	Att avstå att svara på remissen.	OC
2021-10-22	21RS6869	Detaljplan på granskning, Falla 1:9, Hallsbergs kommun	Att avstå att svara på remissen.	OC
2021-10-25	21RS5898	Detaljplan på granskning, Nikolai 3:5, Vinterstadion, Örebro kommun	Att avstå att svara på remissen.	OC

Postadress
Region Örebro län
Regional utveckling
Box 1613, 701 16 Örebro
E-post: regionen@regionorebrolan.se

Besöksadress
Eklundavägen 1, Örebro
Tel: 019-602 10 00
Organisationsnummer: 232100-0164

2021-10-25	21RS2129	Detaljplan på granskning, Mosås 2:58, Örebro kommun.	Att avstå att svara på remissen.	OC
2021-10-28	21RS5646	Detaljplan på granskning, Fibbetorp 1:16, Nora kommun	Att avstå att svara på remissen.	OC

Johan Ljung

Områdeschef Trafik och samhällsplanering (OC)

9

Gemensamt möte om uppdatering av RUS (regional utvecklings strategi)

Uppdatering av RUS

På eftermiddagen 10 november är du välkommen till ett gemensamt nämndmöte med alla nämnder kopplat till regional utveckling. Syftet är att informera om inkomna remissvar, stämna av de viktigaste ändringarna efter remissen samt skapa engagemang och ägarskap för vår gemensamma utvecklingsstrategi.

Den regionala utvecklingsstrategin, RUS ska ses över vart fjärde år. En uppdaterad strategi har arbetats fram och varit ute på remiss 20 juni – 30 september till partnerskapet för regional utveckling, arbetsmarknadens parter samt LRF. Under remisskonferensen 29 september samlades ytterligare inspel in. Nu bearbetas remissvaren av förvaltningen regional utveckling. I december kommer Regionala samverkansrådet att ha möjlighet att komma med inspel på färdigt förslag till en uppdaterad RUS innan den politiska förankrings- och beslutsprocessen tar vid inom Region Örebro län.

Syfte

Det främsta syftet med mötet är att involvera nämndernas ledamöter i processen kring uppdatering av den regionala utvecklingsstrategin genom att stämna av hanteringen av inkomna remissvar kring innehållet i kommande RUS.

Några programpunkter

- Presentation av sammanställning av remissvar samt de viktigaste förändringarna efter remissen.
- Workshop om de viktigaste ändringarna och innehållet i kommande RUS.

Varmt välkommen!

Irén Lejegren (S)
Ordförande i regional tillväxtnämnd

Datum: 10 november 2021

Tid: 13:30-16:30 inklusive gemensam lunch kl. 12:00 – 13:30 (betalas av regional tillväxtnämnd för nämndens ledamöter/ersättare)

Plats: City konferenscenter, Klostergatan 23, Örebro

Avgift: Ingen avgift

Målgrupp: Ledamöter/ersättare i regionala tillväxtnämnden, kulturnämnden och samhällsbyggnadsnämnden.

Anmälan senast: 1 november 2021

Anmälan till:

Till din nämndsekreterare June Fors,
e-post: june.fors@regionorebrolan.se

Kontaktperson:

Susanne Rosendahl,
susanne.rosendahl@regionorebrolan.se

Underlag:

Ett mer detaljerat program och underlag skickas ut cirka en vecka innan mötet.

En attraktiv och pulserande region för alla

Örebro läns regionala utvecklingsstrategi 2022–2030

Remissversion

Här är förslaget till RUS för 2022-2030

Enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete ska RUS ses över varje mandatperiod. Eftersom vår nuvarande RUS antogs i mars 2018, är det dags för en översyn nu innan valet 2022.

RUS:ens roll är att vara länets gemensamma vägvisare där vi hanterar långsiktiga utvecklingsområden där samverkan behövs.

I dialog med partnerskapet för regional utveckling har Region Örebro län beslutat att inte göra en ny RUS utan att behålla strukturen i nuvarande RUS och att göra nödvändiga uppdateringar.

Region Örebro län har involverat partnerskapet för regional utveckling i översynen.

Örebroregionen – Sveriges hjärta

En attraktiv och pulserande region för alla

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> Förbättrad kompetensförsörjning Ökad kunskapsintensitet Ökad innovationskraft Ökad entreprenöriell aktivitet Ökad nationell attraktionskraft Ökad global konkurrenskraft Ökad tillväxt i näringslivet Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> Goda uppväxtvillkor Goda försörjningsmöjligheter Ökad grad av delaktighet och inflytande Attraktiv boende- och närmiljö God och jämlik hälso- och sjukvård God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> Minskad klimatpåverkan Giftfri miljö Ökad biologisk mångfald God vattenförsörjning Mer bioekonomi och cirkulära flöden Ökad andel förnybar energi

Prioriterade områden

Näringsliv och entreprenörskap	<p>Mål i RUS De övergripande målen är oförändrade.</p> <p>Förändringar i de Prioriterade områdena gör nu att även område 5.3, 5.4 och 5.5 styr mot målet God resurseffektivitet och därför är rutan fylld med lila även på dessa områden.</p> <p>Effektmål Här har vi ändrat målet Säkrad vattenförsörjning till God vattenförsörjning. Vi har lagt till effektmålen Mer bioekonomi och cirkulära flöden samt Ökad andel förnybar energi.</p>			
Innovationskraft och specialisering				
Kunskapslyft och utbildning				
Kompetensförsörjning och matchning				
Social sammanhållning och demokrati				
Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård				
Klimat, miljö och energi				
Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer				
Transporter och infrastruktur				
Upplevelser och evenemang				

Figur 1: Översiktsbild – kopplingen mellan vision, övergripande mål, effektmål och prioriterade områden.

Plats för förord

Läsanvisning

På varje uppslag där något ändrats finns en gul lapp som förklarar ändringarna.

Övergripande – det här är nytt i RUS

- Ökat fokus på digitalisering – trenden är integrerad i hela RUS.
- Förändrad arbetsmarknad där lokalisering spelar mindre roll och vi ser ökat distansarbete.
- Landsbygdernas betydelse lyfts mer. Landsbygdspolitiken finns numera med inom politikområdet hållbar regional utveckling.
- Behovet av snabb omställning lyfts tydligare och utifrån flera perspektiv bland annat
  - omställning till en cirkulär ekonomi
  - implementera ny teknik som AI, automation
- Bättre balans i antalet effektmål (8, 6, 6 tidigare 8, 6, 4) kopplat till de tre övergripande målen.
- Alla tio prioriterade områden ska arbeta mot alla tre övergripande mål, det vill säga samtliga dimensioner av hållbar utveckling: stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet.

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Susanne Rosendahl
019-602 63 37,
susanne.rosendahl@regionorebrolan.se

Datum
2021-06-16

Beteckning
Missiv

Organisationerna i partnerskapet
för regional utveckling i Örebro län
samt LO, TCO, Svenska Näringsliv, LRF

Missiv

Detta är ett skärmdokument av missivet, det följebrev som skickas med till de organisationer som ombeds svara på remissen.

[Missivet finns också på webben.](#)

Remiss – Regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2022-2030 Dnr: 21RS5939

Bakgrund

Den regionala utvecklingsstrategin ska ses över vart fjärde år. Vår nuvarande RUS, Tillväxt och hållbar utveckling – Regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2018-2030, är antagen 2018. Region Örebro län har därför genomfört en översyn av strategin. I dialog med partnerskapet för regional utveckling har Region Örebro län beslutat att inte göra en ny RUS utan att behålla strukturen i nuvarande RUS och att göra nödvändiga uppdateringar.

Partnerskapet för regional utveckling i Örebro län består av länets kommuner, Länsstyrelsen Örebro län, Handelskammaren Mälardalen, Örebro universitet, RF-SISU, Örebro läns bildningsförbund samt Region Örebro län.

Tidplan och arbetssätt förankrades med KC/RD (regiondirektörens möte med kommuncheferna) på två möten runt årsskiftet 2020/2021. På mötet med partnerskapet för regional utveckling 210311 förankrades vad i RUS som bör uppdateras och med vilka underlag. Det uppdaterade förslaget presenterades sedan på partnerskapets möte den 4 juni.

Remissperioden är 21 juni – 30 september 2021. Den 29 september anordnas en öppen remisskonferens där även organisationer som inte fått remissen skickad till sig har möjlighet att framföra synpunkter. Beslut i regionfullmäktige planeras till februari 2022.

Strategins roll

Syftet med den regionala utvecklingsstrategin är att skapa en gemensam vägvisare för hur vi inom länets kommuner, näringsliv, myndigheter, offentlig förvaltning, universitet och civilsamhälle tillsammans ska utveckla vårt län i den riktning vi

E-post: regionalutveckl

www.regionorebrolan.se

Organisation

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Susanne Rosendahl
019-602 63 37, susanne.rosendahl@regionorebrolan.se

Datum
2021-06-09

Beteckning
Missiv

vill. Den prioriterar områden som är långsiktigt strategiskt viktiga och där det behövs en hög grad av samverkan för att kunna ställa om till social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. För att vara en attraktiv och pulserande region för alla och ha likvärdiga förutsättningar i länet. Strategin visar också nuvarande och kommande samarbetspartner vad vi kommer att satsa på.

Material

På <http://www.regionorebrolan.se/remisser> hittar ni remisshandlingarna till regional utvecklingsstrategi för Örebro län 2022-2030. Där finns också en länk till film som översiktligt beskriver strategins olika delar och de viktigaste ändringarna.

Svara på remissen

Region Örebro län önskar svar på remissen senast den 30 september 2021. Svaret ska vara så kortfattat och konkret som möjligt, gärna med en kortfattad motivering.

Skicka svaret i ett kopierbart format (Word eller pdf) till regionen@regionorebrolan.se. Ange diarienummer 21RS5939 i ämnesraden. Ange den organisation du representerar samt kontaktperson hos er som svarar.

Genom att ni skickar in ett svar på remissen via mail kommer personuppgifter behandlas av Region Örebro län. Läs mer om hur vi behandlar personuppgift på <https://www.regionorebrolan.se/personuppgifter>

Frågor att ha i åtanke vid svar på remissen:

- Vad är er organisations samlade uppfattning om det uppdaterade strategiförslaget och dess relevans?
- Motsvarar uppdateringarna de förändringar som behövs för att den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län fortsatt ska vara aktuell?
- Vad är särskilt bra med remissförslaget och behöver något ändras?

Vi önskar att ni inleder svaret med övergripande synpunkter på strategin som helhet och att mer specifika yttranden följer dokumentstrukturen med hänvisning till avsnitt och sidnummer.

Med vänlig hälsning

Andreas Svahn (S)
Regionstyrelsens ordförande

Irén Lejgren (S)
Ordförande regional tillväxtnämnd

Innehåll

1	Inledning – berättelsen om Örebroregionen	6
2	Syfte	8
3	Vår vision och övergripande mål	10
4	Örebro län och omvärlden	16
5	Prioriterade områden	
5.1	Näringsliv och entreprenörskap	20
5.2	Innovationskraft och specialisering	22
5.3	Kunskapslyft och utbildning	24
5.4	Kompetensförsörjning och matchning	26
5.5	Social sammanhållning och demokrati	28
5.6	Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård	30
5.7	Klimat, miljö och energi	32
5.8	Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer	34
5.9	Transporter och infrastruktur	36
5.10	Upplevelser och evenemang	40
6	Från ord till handling	42

1. Inledning – berättelsen om Örebroregionen

Var börjar egentligen berättelsen om Örebroregionen? När Axel Oxenstierna drog upp gränserna för länen för knappt 400 år sedan? Eller när Ancylussjön sjönk undan efter istiden för 10 000 år sedan och blottlade den fantastiskt rika, varierande och natursköna skapelse som finns inom länets gränser än idag? Nej, svaret är snarare att såväl dåtid, nutid som framtid bildar en kedja av händelser och förlopp som skapar särprägel och identitet för regionen. Identitet är inte ett fast begrepp, det formas och omformas av människorna som bor och verkar i ett område. Vår identitet kan inte dikteras fram utan får innehåll och liv genom oss som lever här.

Ett pulserande hjärta

Området som idag kallas Örebroregionen har alltid varit ett område där vägar möts. Och där vägar möts, möts människor. Det har skapat handel och utbyte av idéer. En del stannar kvar, andra passerar förbi, men alla bidrar på något sätt till den gemenskap vi känner. Redan efter istidens slut, när vattnet sjönk undan och landytan höjdes, var det här som den första landförbindelsen mellan södra och norra Sverige skapades och en knutpunkt för ett forntida och medeltida vägnät växte fram. Även vattenvägarna har haft stor betydelse för den starka utvecklingen. Örebroregionen har varit ett logistiskt center så länge människan har befolkat Sverige. Och än idag är det en viktig mötesplats där tankar byts, bryts och väcks av människor från när och fjärran. Där det pulserar av liv. Därför känns det helt rätt att kalla Örebroregionen för Sveriges hjärta.

Kunskap bygger tillväxt, tillväxt bygger välfärd

Den omfattande handeln och de rika naturresurserna har drivit på tillväxten genom århundradena och utgör fortfarande näringar i länet. Flera företag med rötterna i järnhanteringen är idag världsledande på nischade stålprodukter och tekniskt kunnande. När kunskap om att ta nästa steg saknats, har kompetens rekryterats utifrån. Det är så Örebroregionen har jobbat, och gör än idag. Exportinriktade tillväxtföretag skapar arbetstillfällen och står för en betydande del av den ekonomiska framgången för länet. Alfred

Inga ändringar på 1. Inledning

Nobels arv ger spin-off-effekter långt utanför krut och vapen. Idag ser vi det i branscher med högteknologisk spetskompetens. Det naturtillgångarna var förr är kunskapstillförseln från Örebro universitet idag. Kunskap bygger tillväxt, tillväxt bygger välfärd. Det är så vi bygger attraktionskraft. Export och goda samarbeten över gränserna är en förutsättning för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft i Örebro-regionen.

Alla länets kommuner är beroende av varandra
Samarbete över gränserna är en förutsättning även inom länet. Örebro kommun, där hälften av länets invånare bor, är i kraft av sin storlek och utbildnings- och arbetsmarknad ofrånkomligt den dominerande staden i länet. Men alla kommuner är viktiga och alla är beroende av varandra. Behoven av kompetens, bostäder, kultur och miljö visar tydligt hur stor nytta vi har av att växa och komplettera varandra. Ett förhållande som sannolikt kommer att öka med tiden. Beroendet är ömsesidigt och gott.

Förstärk det som redan är bra

I Örebro län finns flera områden där vi har internationellt unik kompetens. I den regionala utvecklingsstrategin pekar vi ut dessa. Det finns en klar poäng att förstärka det som redan går bra. En sådan strategi skapar resurser som kan satsas på andra områden. Så har vi gjort förr och så gör vi även nu. Men ingen utvecklingsstrategi i världen kan få någon kraft om inte alla hjälps åt. Därför är det tillsammans vi formar och genomför den regionala utvecklingsstrategin. Då finns den kraft som behövs. Som det står i förordet: När nästan 300 000 människor håller ihop och drar åt samma håll finns det ingen gräns för vad vi kan åstadkomma. Då är allt möjligt.

2. Syfte REMISSVERSION

Viktigaste ändringarna i kapitel 2

Sverige och EU har fått nya styrdokument och här har vi sett till att det blir rätt hänvisningar till dessa dokument. I övrigt är texten som i nuvarande RUS.

Det finns tillägg om vad en RUS är (se illustration nedan till höger) och hur strategin hänger ihop med andra styrdokument (se illustration nedan till vänster).

Vår gemensamma vägvisare mot en hållbar framtid

Den regionala utvecklingsstrategin uttrycker Örebro läns samlade vilja och fungerar som en gemensam plattform för länets aktörer. Den är en utgångspunkt för arbetet med hållbar regional utveckling de kommande åren och ger vägledning vid den fysiska planeringen.

Strategin tar sin utgångspunkt i länets geografi och historia – det som format oss till vad vi är idag och i det vi strävar efter att vara 2030: Örebroregionen Sveriges hjärta, en attraktiv och pulserande region för alla.

Att utveckla ett län är en ständigt pågående process som sker i ett samspel mellan många aktörer och, inte minst, med invånarna. Samspelet sker dessutom på olika nivåer; lokala, regionala, nationella och internationella. Det är med andra ord ganska komplext. För att få kraft och beslutsamhet i utvecklingen krävs därför att vi är ense om en tydlig styrning.

Syftet med den regionala utvecklingsstrategin är att skapa en gemensam vägvisare för hur vi inom länets kommuner, näringsliv, myndigheter, offentlig förvaltning, universitet och civilsamhälle tillsammans ska utveckla vårt län i den riktning vi vill. Den prioriterar områden som är långsiktigt strategiskt viktiga och där det behövs en hög grad av samverkan för att kunna ställa om till social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet. För att vara en attraktiv och pulserande region för alla och ha likvärdiga förutsättningar i länet. Strategin visar också nuvarande och kommande samarbetspartners vad vi kommer att satsa på.

Uppdraget

Det formella uppdraget kommer från lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län (2010:630) samt från förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete, vilka säger att den regionala utvecklingsansvariga aktören – Region Örebro län – ska ”utarbeta och fastställa en strategi (regional utvecklingsstrategi) för länets utveckling och samordna insatser för att genomföra strategin”.

Den regionala utvecklingsstrategin ingår i en struktur av styr- och policydokument i flera nivåer, från de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 till policydokument och verksamhetsplaner på lokal nivå. Genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin bidrar till Agenda 2030 och att uppfylla de globala målen.

De globala målen och Agenda 2030 finns till för att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

EU:s tillväxtstrategi – den gröna given – syftar till att ställa om till en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi. Det ska ske genom att omvandla miljöutmaningarna till möjligheter inom alla politikområden och se till att omställningen blir rättvis för alla. EU:s regionalpolitik, sammanhållningspolitiken, utgör tillsammans med Agenda 2030 och de globala

Den regionala utvecklingsstrategin ingår i en struktur av styr- och policydokument i flera nivåer, från de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030 till policydokument och verksamhetsplaner på lokal nivå.

målen utgångspunkter i den nationella strategin för hållbar regional utveckling.

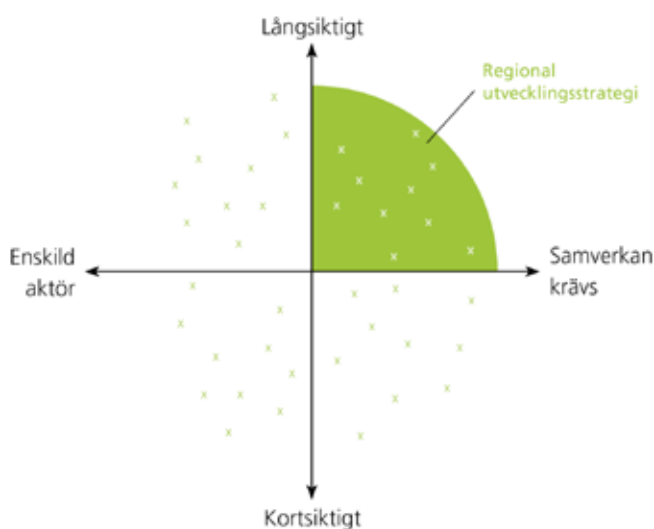
Den nationella strategin är vägledande för inriktningen av de regionala utvecklingsstrategierna och styrande för vad de regionala utvecklingsmedlen inom anslag 1:1 får användas till. Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till en hållbar utveckling i alla delar av landet och innehåller fyra strategiska områden: likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd; kompetensförsörjning och kompetensutveckling; innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande; tillgänglighet genom digital kommunikation och transportsystem.

Genom att relatera Örebro läns utvecklingsstrategi till de olika nivåerna och andra aktörers styrdokument skapas tillsammans en flernivåsamverkan. Till detta kopplas också Örebro läns samarbete med andra län i storregionala frågor och skapar en viktig och naturlig dimension i utvecklingsarbetet.

Så här är strategin uppbyggd

Vi vill uppnå en god och jämlik livskvalitet för alla i Örebro län, både nu och i framtiden. Därför är vår vision att skapa en attraktiv och pulserande region för alla. Strategins övergripande mål visar hur vi ser att RUS kan bidra inom de tre dimensionerna av hållbar utveckling: ekonomisk, social och miljömässig. De övergripande målen konkretiseras av 18 effektmål. Till varje effektmål kopplas två målsatta indikatorer. Utöver de målsatta indikatorerna i strategin kommer ytterligare indikatorer att användas för att få en sammantagen bild av hur väl utvecklingen stämmer med de uppsatta målen. För att skapa förutsättningar för viktiga analyser, följs indikatorerna upp och redovisas fördelat på kön, ålder och socioekonomi, där det är möjligt.

Genomförandet sker genom samverkan inom tio prioriterade områden och insatser inom områdena bidrar på olika sätt till

våra övergripande mål. Varje område beskriver nuläge och önskat läge till 2030 och pekar ut tre strategiska inriktningar för att nå det önskade läget. Till några prioriterade områden finns regionala strukturbilder.

Regionala strukturbilder

Kommunerna har ansvar för den fysiska planeringen, medan regionerna ansvarar för det regionala utvecklingsarbetet, kollektivtrafiken och disponeringen av statens investeringar i regional transportinfrastruktur. Därför finns det starka kopplingar mellan regional och kommunal nivå i den rumsliga planeringen. Några av de prioriterade områdena i den regionala utvecklingsstrategin har kompletterats med regionala strukturbilder för att tydliggöra den strategiska inriktningen. De regionala strukturbilderna har fyra huvudsakliga syften:

Förtydliga vår regionala målbild

De övergripande målen i den regionala utvecklingsstrategin förutsätter att vi prioriterar i den rumsliga planeringen. Strukturbilderna visar vilka prioriteringar och regionala planeringsprinciper som ger bäst förutsättningar att nå de övergripande målen.

Vara underlag för kommunernas översiktsplanering

Genom samhällsplanering spelar kommunerna en avgörande roll för att skapa en samhällsutveckling i riktning mot de övergripande målen. Enligt plan- och bygglagen ska kommunerna ta hänsyn till, och samordna sina översiktsplaner med regionala strategier. Strukturbilderna är i det sammanhanget ett underlag för den kommunala översiktsplaneringen.

Inriktning för länstransportplanen och det regionala trafikförsörjningsprogrammet

Strukturbilderna pekar ut inriktningen för den länstransportplan och det trafikförsörjningsprogram som Region Örebro län tar fram på uppdrag av regeringen. Prioriteringarna i dessa program ska ta sin utgångspunkt i strukturbilderna.

Örebroregionens inspel till storregional, nationell och internationell planering

På storregional nivå görs överenskommelser om gemensamma prioriteringar i transportinfrastruktur och tågtrafik. Staten ansvarar för den nationella transportinfrastrukturen medan EU ansvarar för internationell stråkutveckling. Strukturbilderna är utgångspunkten för Örebro läns inspel till dessa planprocesser.

Den regionala utvecklingsstrategin prioriterar områden som är långsiktigt strategiskt viktiga och där det behövs en hög grad av samverkan för att kunna ställa om till ett socialt, miljömässigt och

3. Vision och mål REMISSVERSION

Viktigaste ändringarna i kapitel 3

Enligt överenskommelsen med partnerskapet för regional utveckling om uppdatering av RUS har vi endast gjort nödvändiga förändringar av effektmål och indikatorer.

Vision och mål

Språkliga ändringar av mindre karaktär.

Indikatorer

Under Stark konkurrenskraft och Hög och jämlik livskvalitet har vi gjort små förändringar inom ramen för befintliga indikatorer (vi har t. ex. bytt källor för statistik för att förenkla uppföljningen). Dessa förändringar har markerats med grön text.

Ordet Nuläge har bytts till Startvärde eftersom det är samma värde som i nuvarande RUS och inte ett uppdaterat nuläge.

God resurseffektivitet

Det fanns en obalans mellan de tre övergripande målen. God resurseffektivitet hade bara fyra effektmål och det speglar inte innehållet i RUS. Därför har vi lagt till två effektmål och Säkrad vattenförsörjning har ändrats till God vattenförsörjning. Vi har också bytt ut fyra av de nuvarande indikatorerna som bättre speglar effektmålets syfte.

3. Vår vision och övergripande mål

Vision

Örebroregionen – Sveriges hjärta. En attraktiv och pulserande region för alla.

Våra övergripande mål

Stark konkurrenskraft

Hög och jämlik livskvalitet

God resurseffektivitet

Dessa tre övergripande mål för Örebro läns utveckling motsvarar de tre aspekterna av hållbarhet: ekonomisk, social och miljömässig.

Utveckling i balans

Utvecklingsinsatser och investeringar ska leda till hög och jämlik livskvalitet för länets alla invånare och till stark konkurrenskraft. Samtidigt får inte de planetära gränserna överskridas, eftersom både människors hälsa och den ekonomiska utvecklingen är beroende av att ekosystemen är i balans.

Jämställdhetsintegrering i allt vi gör

Jämställdhet mellan kvinnor och män är ett nationellt prioriterat mål och en förutsättning för utveckling. För att nå vår vision använder vi jämställdhetsintegrering i hela den regionala utvecklingsstrategin och i det faktiska utförandet.

Etiskt förhållningssätt i det regionala utvecklingsarbetet

Varje människa ska betraktas som unik och okränkbar. Det är nyckeln till ett jämlikt och jämställt län där medborgarnas olikhet och olika behov blir tillgodosedda. Därför ska ett systematiskt värdegrundsarbete, där värden som är goda och eftersträvsvärda, präglade den regionala utvecklingsstrategin.

Våra effektmål 2030

Effektmål och indikatorer för stark konkurrenskraft

Det övergripande målet om stark konkurrenskraft följs upp och preciseras av följande effektmål: Förbättrad kompetensförsörjning, ökad kunskapsintensitet, ökad innovationskraft, ökad entreprenöriell aktivitet, ökad nationell attraktionskraft, ökad global konkurrenskraft, ökad tillväxt i näringslivet och ökad produktion inom areella näringar.

Indikatorer i regionala utvecklingsstrategin som är kopplade till effektmålen:

Effektmål	Indikator
Förbättrad kompetensförsörjning	1. Eftergymnasial utbildning – Andel i befolkningen, 25–64 år, med minst tvåårig eftergymnasial utbildning ska öka . Skillnader mellan kvinnor och män ska minska . Startvärde 2016: kvinnor 42,6 procent, män 29,8 procent
	2. Övergång till högre studier – Andel elever avgångna från gymnasieskolan som påbörjat högskolestudier eftergymnasial utbildning inom 3 år ska vara minst 45-50 procent år 2030 . Skillnader mellan kvinnor och män ska minska . Startvärde 2016: 37 procent, könsuppdelad-historik saknas-Startvärde 2017 i procent: Totalt 45, kvinnor 51, män 38 :
Ökad kunskapsintensitet	1. Investeringar i FoU (forskning och utveckling) – Andel FoU-investeringar av bruttoregionalprodukten, BRP, ska öka mer procentuellt än i jämförbara län . Startvärde 2015: Örebro län 1,3 procent, riket 3,3 procent
	2. Såld högspecialiserad vård – Högspecialiserad vård som förmedlas till invånare i andra regioner/länder i miljoner kronor ska till år 2030 öka med minst 100 procent jämfört med år 2016. Startvärde 2016: 355 mnkr
Ökad innovationskraft	1. Kunskapsintensiva företag – Andel personal med minst treårig högskoleutbildning i privat företagssektor ska vara minst 20 procent 2030 . Startvärde 2016: Örebro län 13,2, riket 20,9 procent
	2. Universitetssjukvård – Andel enheter som uppfyller kriteriet för universitetssjukvårdsenhet ska öka till minst 75 procent år 2030 . Startvärde 2017: cirka 60 procent
Ökad entreprenöriell aktivitet	1. Nystartade företag – Antal nystartade företag per 1 000 invånare ska vara högre än snittet för riket . Startvärde 2016: Örebro län 10,3, riket 11,8
	2. Överlevnadsgrad hos företag – Antalet konkurser per 100 nystartade företag och år ska minska . Startvärde 2016: 8,3
Ökad nationell attraktionskraft	1. Företagsetableringar – Andel svenska och utländska företag som etablerats i länet ska öka . Startvärde 2016: Örebro län 15,8, riket 17,4 procent
	2. Gästnätter – Totalt antal gästnätter per år ska öka med minst 33 procent jämfört med 2016. Startvärde 2016: 1 269 443 nätter
Ökad global konkurrenskraft	1. Utlandsägda företag – Andel utlandsägda företag i länet ska vara minst sex procent 2030 . Startvärde 2016: Örebro län 4,3, riket 4,4 procent
	2. Internationaliseringsgrad – Andel företag där minst 20 procent av omsättningen går till export ska öka . Startvärde 2016: Örebro län 3,3, riket 4,8 procent
Ökad tillväxt i näringslivet	1. Tillväxtföretag – Andel företag med 1–9 anställda som växer med 7 anställda, samt arbetsställen med minst 10 anställda som ökar antalet anställda med i genomsnitt 20 procent per år, under en treårsperiod ska öka . Startvärde 2016: Örebro län 15,1, riket 15,1 per 1 000 arbetsställen
	2. Produktivitet – Bruttoregionalprodukt per sysselsatt ska öka mer procentuellt än i jämförbara län . Startvärde 2016: Örebro län 810 tkr, riket (BNP/sysselsatt) 901 tkr
Ökad produktion inom areella näringar	1. Jordbruksmark – Total areal jordbruksmark i Örebro län ska öka . Startvärde 2016: 112 696 ha
	2. Areella näringar – Produktionsvärdet inom jordbruk och fiske ska öka . Startvärde 2016: 1 028 mnkr

3. Vision och mål REMISSVERSION

Effektmål och indikatorer för hög och jämlik livskvalitet

Det övergripande målet om hög och jämlik livskvalitet följs upp och preciseras av följande effektmål: Goda uppväxtvillkor, goda försörjningsmöjligheter, goda möjligheter till delaktighet och inflytande, attraktiv boende- och närmiljö, god och jämlik hälso- och sjukvård och god och jämlik folkhälsa.

Indikatorer i regionala utvecklingsstrategin som är kopplade till effektmålen:

Effektmål	Indikator
Goda uppväxtvillkor	1. Framtidstro – Andel barn i årskurs 9 som har en ljus framtidstro ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan flickor och pojkar ska minska. Startvärde 2017 i procent: flickor 74, pojkar 81
	2. Barn i ekonomiskt utsatta familjer – Andel barn 0–17 år som lever i ekonomiskt utsatta familjer ska minska jämfört med 2015. Skillnader mellan grupper ska minska. Startvärde 2015 i procent: flickor 22, pojkar 22
Goda försörjningsmöjligheter	1. Sysselsättningsgrad – Andel förvärsarbetande nattbefolkning, 20–64 år ska öka. Skillnader mellan olika grupper ska minska. Startvärde 2015 i procent: Inrikes födda: kvinnor 81, män 83. Utrikes födda: kvinnor 44, män 49
	2. Slutförd gymnasieutbildning – Andel elever som slutfört gymnasieutbildning inom fyra år ska öka jämfört med läsåret 2015/16. Skillnader mellan kvinnor och män ska minska. Startvärde för eleverna som började läsåret 2012/13 och senaste slutförde läsåret 2015/16 i procent: totalt 73,0, kvinnor 77,1, män 70,9
Ökad grad av delaktighet och inflytande	1. Mellanmänsklig tillit – Andel barn i årskurs 9 samt antal vuxna som litar på andra människor ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Startvärde 2017 i procent: flickor 44, pojkar 58, kvinnor 73, män 73. Förgymnasial utbildning 63, gymnasial utbildning 69, eftergymnasial utbildning 82
	2. Valdeltagande – Andel som röstar i riksdags- och kommunalval ska öka jämfört med valet 2014. Skillnaden mellan kvinnor och män och olika åldersgrupper ska minska. Startvärde 2014 i procent: Riksdagsval: kvinnor 86, män 88 Kommunalval: kvinnor 84, män 85
Attraktiv boende- och närmiljö	1. Bostadsmarknad i balans – Samtliga kommuner ska ha en bostadsmarknad i balans. Startvärde 2017: tre av tolv kommuner
	2. Trygghet i närmiljön – Andel barn i årskurs 9 samt andel vuxna som känner sig trygga i bostadsområdet ska öka. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Startvärde 2017 i procent: flickor 82, pojkar 95, kvinnor 90, män 93. Utbildningsnivå: förgymnasial 84, gymnasial 90, eftergymnasial 94
God och jämlik hälso- och sjukvård	1. Förtroende – Andel i befolkningen som har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet ska öka till 90 procent till år 2030. Startvärde 2016: Region Örebro Län 69,8 procent, riket 59,7 procent
	2. Tillgänglighet – Andel av befolkningen som söker primärvård (alla personalkategorier) som fått vänta mindre än tre dagar ska öka till 100 procent. Ny indikator från 2018 - Andel patienter som får operation/behandling utförd inom vårdgarantitid (90 dagar) ska öka till 100 procent. Startvärde 2016: 73 procent
God och jämlik folkhälsa	1. Självskattat hälsotillstånd – Andel unga i årskurs 2 på gymnasiet samt andel vuxna som anser sig ha gott allmänt hälsotillstånd ska öka jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Startvärde 2017 i procent: unga kvinnor 64, unga män 77, kvinnor 67, män 73, Utbildningsnivå: förgymnasial 57, gymnasial 71, eftergymnasial 80
	2. Levnadsvanor – Andel unga i årskurs 2 på gymnasiet samt andel vuxnas levnadsvanor (röker/riskbruk av alkohol/fysisk aktivitet) ska förbättras jämfört med 2017. Skillnaden mellan kvinnor och män samt mellan grupper med olika utbildningsnivå ska minska. Startvärde 2017 i procent: Andel rökare: unga kvinnor 7, unga män 6, kvinnor 7, män 7, förgymnasial utbildning 11, gymnasial utbildning 8, eftergymnasial utbildning 3. Riskkonsumtion av alkohol: unga kvinnor 18, unga män 16, kvinnor 9, män 15, förgymnasial utbildning 9, gymnasial utbildning 5, eftergymnasial utbildning 10. Fysisk aktivitet unga kvinnor 71, unga män 74 (tränar minst 1 gång i veckan), kvinnor 36, män 39, utbildningsnivå: förgymnasial 27, gymnasial 38, eftergymnasial 45 (minst 300 aktivitetsminuter i veckan)

Effektmål och indikatorer för god resurseffektivitet

Det övergripande målet om god resurseffektivitet följs upp och preciseras av följande effektmål: Begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö, ökad biologisk mångfald och säkrad vattenförsörjning.

Indikatorer i regionala utvecklingsstrategin som är kopplade till effektmålen:

Effektmål	Indikator
Minskad klimatpåverkan	1. Utsläpp av växthusgaser – Ton koldioxidekvivalenter per år ska minska med 60 procent till år 2030 jämfört med 2005. Startvärde: 2005: 1 832 ton CO ₂ -e, 2015: 1 352 CO ₂ -e
	2. Energieffektivitet – Total slutanvändning av energi per bruttoregionalprodukt (kWh/miljoner kronor) ska vara minst 50 procent effektivare år 2030 jämfört med 2005.
Giftfri miljö	1. Farliga ämnen – 1. Luftföroreningshalter – Utsläpp till luft av kväveoxider (NO _x) ska minska till 2 500 ton till 2030. Startvärde 2018: 3 800 ton
	2. Förorenade områden – Antal åtgärdade områden ska öka till 15 områden per år. Startvärde 2019: 12 områden
Ökad biologisk mångfald	1. Användning av skogsmark – Andel hektar formellt skyddad produktiv skogsmark ska öka till 8 procent till år 2030 . Startvärde 2016: 3,4 procent
	2. Skyddad natur – Areal skyddad natur totalt, dividerat med areal totalt i det geografiska området ska öka till 10 procent till år 2030. Med skyddad natur avses område inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde. Startvärde 2019: 5,2 procent
God vattenförsörjning	1. Grundvattenförekomster – Andel grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status ska öka till 99,8 procent till år 2030. Startvärde 2014-2016: 99,1 procent
	2. Vattenskyddsområden – Andelen vattenskyddsområden för grundvattentäkter och ytvattentäkter ska öka till 90 procent till år 2030. Startvärde 2020: 73,6%
Mer bioekonomi och cirkulära flöden	1. Avfall som materialåtervinns – Andel hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling ska öka till minst 60 procent år 2030. Startvärde 2019: 37 procent
	2. Bioekonomins andel av BRP ska öka till minst 16 procent år 2030. Startvärde 2017: 8,1 procent.
Ökad andel förnybar energi	1. Förnybar energi – Energianvändningen i Örebro län ska år 2030 bestå av minst 80 procent förnybar energi. Startvärde 2018: 57,3 procent.
	2. Elproduktion från sol, vind och vatten ska öka till 2 200 GWh år 2030. Startvärde 2018: 478 GWh.

3. Viktiga perspektiv

Viktigaste ändringarna i Viktiga perspektiv

Det här är helt nya texter och de är skrivna som en pitch med den här formen:

- Beskriv problemet/behov
- Presentera lösningen
- Vilka fördelar har det att jobba så här? Varför vill vi jobba med perspektivet för att få kraft i genomförandet?

Perspektivet Integration har ändrats till Inkludering.

I uppdraget ingick att lägga till Digitalisering, men under skrivprocessen växte det till Att tänka nytt. Här ryms digitalisering, nya arbetssätt, systeminnovation och resiliens.

Vårt arbete med utvecklingsfrågor är till för människorna som lever och verkar i Örebro län. I dag och i framtiden. Därför behöver vi hela tiden ha klart för oss hur den utveckling vi vill åstadkomma faktiskt påverkar olika grupper av människor och den miljö vi lever i. En viktig utgångspunkt är att genomförandet av strategin ska bidra till de sociala, miljömässiga och ekonomiska övergripande målen som alla samspelar med varandra för en hållbar utveckling. Här är fem perspektiv som vi alltid ska ha med oss i arbetet med strategin.

Jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv. Det handlar om inflytande, ekonomi, makt, utbildning, hälsa, arbete och fysisk integritet. Att ha en inkomst som går att försörja sig på är en förutsättning för att kunna råda över sitt eget liv. Ojämställdheten tar sig många uttryck. Bland annat jobbar fler kvinnor än män mindre än de önskar och arbetsmarknaden är segregerad då kvinnor och män i stor utsträckning har olika yrken. Detta får negativa konsekvenser både för individen och för samhället.

Det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala utvecklingsarbetet och få tillgång till utvecklingsresurser.

Jämställdhet är en förutsättning för en hållbar utveckling och det finns ett samband mellan jämställdhet och ekonomisk tillväxt. När kvinnor och män väljer utbildning och yrke efter intresse och fallenhet – och inte efter kön – ökar sannolikheten att både kvinnors och mäns kompetens tas tillvara.

Välfärdstjänster av god kvalitet för såväl barn som äldre äldre är en förutsättning för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män. Om dessa tjänster inte är tillräckligt dimensionerade väljer annars många kvinnor att arbeta deltid för att ta hand om barn eller äldre anhöriga.

Att tänka nytt

Vi lever i en värld som förändras snabbt. Megatrenderna, som till exempel digitalisering och ökat hållbarhetsfokus driver i sin tur andra trender. Samhällsförändringarna innebär både utmaningar och möjligheter för en hållbar regional utveckling.

Vi behöver därför bygga resiliens och utvecklingskapacitet. Med resiliens menar vi en långsiktig förmåga att stå emot och klara av en förändring, återhämta sig och vidareutvecklas för att kunna möta både kända samhällsutmaningar och oförutsedda händelser. Med utvecklingskapacitet menas möjlighet att arbeta strategiskt och långsiktigt med utvecklingsfrågor och ta vara på möjligheterna.

Vi kan åstadkomma nya lösningar av de resurser som vi redan har. För att lyckas får vi inte låta oss hindras av begränsande normer, invanda tankemönster och metoder. Stora förändringar kräver mod. Vi behöver vara modiga, kreativa och förändringsorienterade och utveckla arbetssätt som vägleder oss vid komplexa utmaningar.

Enskilda innovationer räcker dock inte för att bidra till lösningar på samhällsutmaningarna och ta vara på möjligheterna. Det behövs innovationsinsatser av systemkaraktär, så kallad systeminnovation, alltså förändringar i utvecklingen av hela samhällsområden, sektorer och näringsgrenar. Här behöver vi pröva nya utforskande arbetssätt som utgår från insikter om invånarnas behov och samskapande för långsiktigt hållbara lösningar.

Genom att experimentera, testa i liten skala och skapa demonstrationsplattformar möjliggör vi lärande och skapar innovationskraft för hållbar utveckling. Att ta risken att misslyckas är en del av lärandet. För att öka takten i omställningen krävs gemensamt ledarskap präglat av tillit, delat ansvar och strategisk samverkan.

Barn och unga

Förutsättningarna behöver stärkas för att alla barn och unga, flickor och pojkar, oberoende av social och ekonomisk bakgrund, ska kunna utveckla sina kompetenser, kunskaper och tillgodogöra sig en god utbildning. Vi vill ge dagens barn möjligheter till goda uppväxtvillkor och ett gott liv som vuxna med arbete och egen försörjning. Att lyckas i skolan en av de starkast skyddande faktorerna för barns hälsa och utveckling, här och nu och genom hela livet.

När barn och unga är trygga kan de växa upp till vuxna som kan ta tillvara sina möjligheter. Det är därför centralt för den regionala utvecklingen att skapa, stötta och stärka en god start i livet och ge jämlika uppväxtvillkor för barn och unga i hela länet. Barnperspektivet och barnrättsperspektivet ska vara vägledande. Alla ungdomar ska ha makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Goda uppväxtvillkor skapar en positiv tro på framtiden och ger en grund för att känna tillit till samhället. När fler flickor och pojkar gör val som inte begränsas av kön eller social eller kulturell bakgrund får det positiva effekter för samhället. Till exempel förbättras förutsättningarna för att säkra det framtida kompetensbehovet.

Internationellt samarbete

Länets utmaningar och utvecklingsmöjligheter är inte geografiskt isolerade. En hållbar regional utveckling kräver därför internationellt förhållningsätt och samarbete. I en global värld finns det samhällsutmaningar som lokala eller regionala aktörer inte kan lösa på egen hand. Därför stärks regionalt utvecklingsarbete av internationellt samarbete och ett sådant engagemang

ger möjligheter till påverkan och kan leda till samarbeten inom olika områden. Ett internationellt perspektiv på vårt regionala utvecklingsarbete stärker handlingsförmågan vilket ökar Örebro läns attraktivitet och konkurrenskraft.

Insatser sker visserligen regionalt och lokalt, men resultat blir ofta endast möjligt i en internationell kontext, där samarbete inom EU är en naturlig utgångspunkt. Därför är det viktigt att det vi genomför i länet tar hänsyn till ett internationellt perspektiv där FN:s globala mål, Östersjöstrategin och gemensamma EU-strategier utgör de viktigaste ramarna. Att bygga vidare på vår långa historia med starka internationella band och nätverk stärker länets konkurrenskraft genom ny kunskap och samverkan mellan olika aktörer i andra länder.

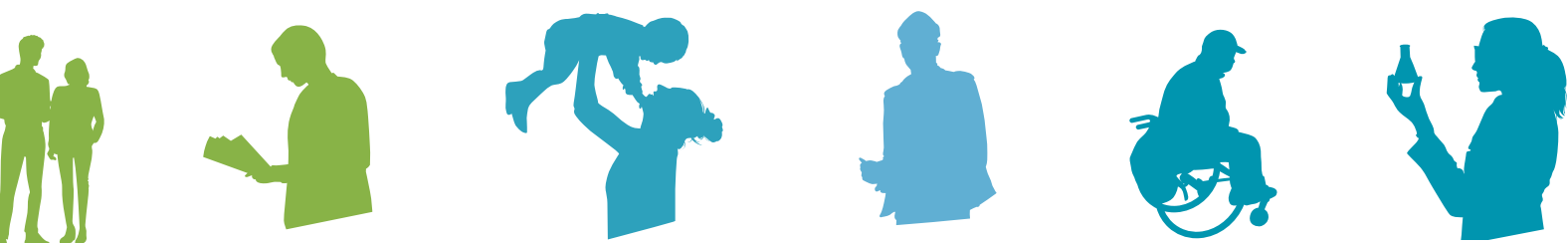
Inkludering

Alla människor ska känna tillit till samhället och kunna vara med och bidra, det är både en mänsklig rättighet och en nödvändighet för att klara våra utmaningar. Diskriminering utifrån ålder, kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, social situation eller bostadsort. I länet råder ett allt större underskott på personer i arbetsför ålder vilket leder till att såväl offentliga som privata arbetsgivare får allt svårare att klara arbetskrafts- och kompetensförsörjningen.

Att stärka sammanhållning, tillit och möjlighet till delaktighet är därför viktigt. Tillgång till arbete och studier förbättrar kompetensförsörjning, stärker inkludering och integration samt bidrar till en ökad befolkning i länet.

Genom att förbättra tillgången till sysselsättning, öka och bibehålla anställningsbarheten, främja livslångt lärande ges unga som varken arbetar eller studerar bättre möjlighet att etablera sig i arbets- och samhällslivet. Det främjar även integrationen av nyanlända och den sociala inkluderingen.

När fler är med och bidrar i samhället, stärker det länets konkurrenskraft och ger en högre och mer jämlik livskvalitet i befolkningen.

4. Örebro län och

Viktigaste ändringarna i kapitel 4

Det här är till stor del nyskrivna texter.

I nuvarande RUS innehåller omvärldskapitets texter omvärld, fakta och önskvärda lägen. Här beskriver vi endast trender i omvärlden och förutsättningar i vårt län som berör flera prioriterade områden.

Vad vi sedan vill göra och vart vi vill nå och vilka möjligheter vi ser, det kommer i de tio prioriterade områdena.

Förändringar i omvärlden påverkar förutsättningarna för oss i Örebro län. Strävan efter hållbarhet – social, miljömässig och ekonomisk – blir allt viktigare i utvecklingsarbetet. Två krafter formar huvudsakligen framtiden: omvärlden och våra egna handlingar. I detta kapitel beskrivs trender i omvärlden och vårt läns förutsättningar. Vad vi sedan vill göra och vart vi vill nå, beskrivs i de tio prioriterade områdena.

Megatrender som driver andra trender

Megatrender är stora kraftiga förändringar som påverkar oss alla, vare sig vi vill eller inte. De har djupgående påverkan på alla delar av samhället – näringsliv, politik, kultur, ekonomi och inte minst på enskilda medborgare. Fem megatrender: globalisering, digitalisering, urbanisering, demografiska förändringar samt hållbarhetsfokus, driver i sin tur andra trender. Megatrenderna verkar inte var för sig, utan påverkar varandra i komplexa samband och för med sig stora samhällsutmaningar. Genom att vara medvetna om trenderna kan vi möta både kända och okända utmaningar och vända dem till möjligheter.

Kapacitet till omställning allt viktigare

Förutom trender kommer även särskilda, oförutsedda händelser påverka oss. Här är den pandemi vi i skrivandets stund är mitt uppe i ett tydligt exempel. Oförutsedda händelser kan vända upp och ner på mycket av det givna och gör att den förutsägbara framtidshorizonten minskar.

Ibland kan en oförutsedd händelse påverka samhället så mycket att det blir en kris. Frågan är vad som består och vad som återgår efter krisen – vad blir en parentes och vad blir ett paradigmskifte? Krisen kan leda till att en redan påbörjad omställning

accelereras, medan vissa trender skruvas ner eller tar en oväntad bana. Denna osäkerhet gör att det är viktigt att ha omställningskapacitet – kunna arbeta agilt, ha kunskap om scenarioplaneering, veta var vi ska rikta blicken för att se en förändring, samt att vara resilienta.

Större omvärldstryck på regionerna

Globaliseringen innebär ett allt större omvärldstryck på regionerna. Det är tydligt att det är regionerna snarare än nationen som är bärare av konkurrens fördelarna. Den regionala utvecklingen är en förutsättning för nationens prestationsförmåga. Attraktiviteten för människor, kapital och idéer är avgörande för hur väl länet kan utvecklas.

En viktig förutsättning för Örebro län är att vi samverkar med Stockholm-Mälardalenregionen och andra angränsande län, för att tillsammans vara konkurrenskraftiga på den globala marknaden.

Den världspolitiska kartan är under omstöpning. Järnridåns fall i början av 1990-talet och EU:s utvidgning under decenniet därefter visade på en öppenhet och nedmontering av gränser. Denna trend verkar nu globalt bytas mot en trend med mer nationalism. Flera av konflikterna i världen får konsekvenser långt utanför de direkt berörda länderna.

Några sätt som pandemin påverkat samhället

Teknisk omställning Vi har förändrat arbetssätt och använder ny teknik och digitala lösningar i högre grad. Ökad digitalisering har gjort arbete och utbildning mer oberoende av fysisk plats.

Hållbarhet i fokus Fler än någonsin är positiva till företagens hållbarhetsarbete och pandemin har påverkat förtroendet för arbetet med miljö och sociala frågor i en positiv riktning.

Ökad ojämlikhet Sysselsättningen har minskat och arbetslösheten ökat. Det har drabbat dem som redan före pandemin hade en svag ställning på arbetsmarknaden – unga och personer födda utomlands. Det finns risk för ökad ojämlikhet i hälsa framöver t.ex. genom redan befintliga ojämlikheter förstärks. Ett minskat idrottande bland barn och unga och distansundervisning i skolan kan också bidra till ökad ojämlikhet i hälsa.

Förändrade värdekedjor Stora störningar i globala produktions- och leveranskedjor, som kan leda till att värdekedjorna blir kortare och mindre globala i framtiden. Behovet av säkrade materialflöden vid kriser har blivit allt viktigare.

Ett näringsliv och arbetsmarknad i omvandling

Ett näringsliv och arbetsmarknad i omvandling ger länet möjligheter att utvecklas. Teknisk utveckling har präglat samhällsutvecklingen under lång tid och tekniksprång har inneburit nya möjligheter för näringslivet, men även ställt nya krav. Digitalisering i kombination med automatisering, robotisering och datadriven affärs- och organisationsutveckling ger nya möjligheter för företag och organisationer att skapa ökad kund- och medborgarynna. Cirkulära affärsmodeller och hållbara innovationer skapar konkurrensfördelar för både befintligt näringsliv och för att attrahera nya etableringar till länet.

Örebro län har branscher som skulle kunna öka sin affärsnytta genom att i högre grad använda data som affärsdrivare, hitta ändrade konsumtionsmönster hos kunder och företag samt öka automatisering och elektrifiering. Logistik och partihandel är ett sådant område, industrin ett annat.

Industrin är en drivande näringsgren i länet som sysselsätter många och bidrar starkt till den regionala ekonomin. Industrin har under flera år genomgått en strukturomvandling, där bland annat automatisering gjort att sysselsättningen minskar, men teknikutvecklingen har samtidigt skapat nya typer av arbeten. Den industriella utvecklingen har även inneburit att en allt större del av industrins arbete finns inom tjänstesektorn. Denna utveckling ställer höga krav på olika former av kompetenser och påverkar hur vi utbildar och kompetensutvecklar oss både innan och i arbetslivet.

Tätbefolkade och folkrika regioner är ofta mer attraktiva för företagsetableringar och investeringar eftersom de har lättare att hitta rätt kompetens jämfört med mindre tätbefolkade regioner. Förbättrade pendlingsmöjligheter leder till att människor reser allt längre sträckor till sina jobb, med en allt snabbare förstoring av arbetsmarknadsregionerna som följd.

Globalisering driver ekonomisk utveckling och en mycket stor del av ekonomin i Örebro län är inlådad i de globala ekonomiska värdekedjorna. För ett litet län, i en liten ekonomi som Sverige, är rörligheten och ömsesidigt utbyte avgörande för hur vi lyckas, men kan också innebära att beroenden blir stora.

Nya typer av samarbeten i nätverk och ekosystem kan utveckla innovationer som nya tjänster och produktionsmetoder som i sin tur skapar konkurrensfördelar, tillväxt i företagen samt bidrar till övergången till en cirkulär ekonomi och ett hållbart samhälle.

Klimatutmaningen kräver omställning

En av länets – och hela världens – största utmaningar är klimatutmaningen som kräver en stor omställning i samhället. Den innebär inte bara att vi behöver minska våra utsläpp, utan också att vi behöver minska materialanvändningen, stärka den biologiska mångfalden och ändra beteenden. Utsläppen av växthusgaser har minskat i länet de senaste decennierna, men behöver fortsättningsvis minska radikalt för att vi ska klara det nationella målet om att inte ha några nettoutsläpp. Transporter är den enskilt största kategorin av utsläpp av växthusgaser och står för en dryg tredjedel följt av utsläpp från jordbruk, avfall och industri. Ökad elektrifiering inom transportsektorn och industrin är viktigt för att nå nettonollutsläpp i samhället. Samtidigt kan brist på elkapacitet leda till hinder för företagsetableringar.

Vi behöver också arbeta med klimatanpassningar i samhället, det vill säga att bemöta eller undvika negativa konsekvenser av ett förändrat klimat, för att i framtiden undvika skador av till exempel översvämningar.

4. Örebro län och omvärlden REMISSV

Demografiska utmaningar

Örebro län har växt med 30 000 invånare sedan 1970-talet. Vi går nu in i en period där antalet äldre över 80 år ökar drastiskt, samtidigt som andelen i förvärsarbetande ålder förväntas minska. Det innebär att färre behöver försörja fler. Migration har länge haft en stor påverkan på länets befolkningsutveckling och att fler invandrar än utvandrar är den enskilt starkast drivande faktorn i befolkningsökningen. Eftersom migranter i högre utsträckning är i arbetsför ålder är det ett möjligt tillskott till arbetskraften. I dag är dock sysselsättningsgraden lägre jämfört med inrikes födda. Befolkningsökningen år 2020 var den minsta i länet på 15 år, vilket främst beror på minskad invandring.

Demografiska förändringar ställer olika – men också nya – krav på den offentliga verksamheten i länet. En förändrad åldersstruktur får stora konsekvenser för det lokala behovet av vård och välfärdstjänster men också för behovet av arbetskraft, framförallt inom vård och omsorg.

Städerna växer, landsbygderna har slutat minska

I Örebro län är all landsbygd ”tätortsnära”, det vill säga invånarna har mindre än 45 minuter med bil till en tätort med mer än 3 000 invånare. Men landsbygdernas förutsättningar är olika, vilket främst beror på ungas preferenser om var de vill bo som i sin tur påverkar genomsnittsålder och födselar. Detta är en utmaning framförallt för länets norra och sydvästra del.

Landsbygderna är en stor resurs, till exempel för livsnödvändig försörjning av vatten, livsmedel och energi, biobaserade produkter och lokal förädling.

Många tätorter i Örebro län växer samtidigt som landsbygdsbefolkningarna som helhet inte minskar längre. Örebro län beräknas öka med omkring 10 000 – 20 000 personer till år 2030. Den huvudsakliga ökningen kommer sannolikt att ske i Örebro stad, men även andra kommuner i länet förväntas fortsätta öka.

Viktigaste ändringarna i 5.1

- Tydligare skrivningar om samverkan mellan länets näringsliv, offentliga organisationer och Örebro universitet.
- Hållbarhet kommer in på flera ställen, t.ex. i de strategiska inriktningarna
- Ökat fokus på digitalisering och elkraftsförsörjning som konkurrensfördel.

5.1 Näringsliv och entreprenörskap

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Ett lönsamt men lokalt sårbart näringsliv

Näringslivet är lönsamt och tillväxten ligger i nivå med övriga riket. Många länsbor jobbar i tillverkande företag som står inför en stor omställning kopplat till teknik, hållbarhet och kompetens. Det är viktigt att Örebro län rustar sig och arbetar för denna omställning. Det finns potential i att stärka branscher som stödjer tillverkningsindustrin. Flest nya jobb skapas i dag i växande småföretag. Företagsklimatet är överlag gott och visar generellt på positiva trender. Flera orter är sårbara på grund av att de är beroende av enskilda större företag, strukturer på arbetsmarknaden, företagandets omfattning eller företagsklimat.

Kunskapsinnehåll och internationaliseringsgrad

Kunskapsnivån i det som produceras är relativt låg med till exempel sjunkande FoU-investeringar och en svag utveckling i antal kunskapsintensiva företag. Universitetssjukhuset med sin högspecialiserade hälso- och sjukvård utgör ett undantag, tillsammans med universitetet och nischade exportföretag runt om i länet.

Andelen internationella företag ligger strax under riksnittet men andelen exporterande småföretag har ökat och ligger sedan ett par år över riksnittet.

Vi behöver attrahera fler etableringar och investeringar

De senaste årens stora etableringar av centrallager och logistikverksamheter har befast länets attraktivitet. Att kunna erbjuda Nordens mest centrala läge med Sveriges största järnvägsknut innebär en konkurrensfördel i arbetet med att attrahera större investeringar även inom andra branscher. I Business Region Örebro arbetar tolv kommuner och Region Örebro län tillsammans för att attrahera ännu fler företag, kompetens och investeringar. Länets goda elkraftsförsörjning är en konkurrensfördel som behöver bibehållas i takt med ökad elektrifiering.

Det behövs mer stöd för ett hållbart näringsliv

Utvecklingen mot ett mer hållbart näringsliv behöver gå snabbare för att säkra konkurrenskraft och en hållbar tillväxt. Stöd för investeringar och olika kunskapshöjande insatser efterfrågas. Fler företag behöver nyttja digitaliseringens möjligheter.

Stärkt entreprenörskap skapar förnyelse i näringslivet

Flest nya jobb skapas i växande småföretag. Vi behöver nya företag för att fortsätta utveckla en livskraftig ekonomi. Örebro län ligger under riksnittet när det gäller nyföretagande, något som också gäller för andelen länsbor som kan tänka sig att starta företag. Av dem som startar företag står männen för den största andelen – 69 procent – och antalet kvinnor som startar företag ökar inte.

Tillgången till finansieringsmöjligheter behöver stärkas

Företagens förmåga att kunna leva upp till sin potential är beroende av att de får finansiering. Det offentliga har särskilt en roll i att stödja hållbara affärsidéer och företag i tidiga skeden. Unga företag uppger att tillgången på krediter är ett hinder för tillväxt. Det privata, riskvilliga kapitalet går nästan uteslutande till företag som har kommit en bit i kommersialiseringsfasen. Vid en jämförelse med län i liknande storlek och struktur framgår det tydligt att riskkapitalinvesteringarna i vårt län är få.

Önskvärt läge 2030

Fler arbetsställen och företag

Det finns goda förutsättningar att starta, driva och utveckla hållbara företag i hela länet. Detta är möjligt tack vare god fysisk och digital infrastruktur, god kompetensförsörjning och ett gott företagsklimat. Vi har ökat antal arbetsställen och på så sätt minskat flera orters sårbarhet. Arbetsmarknaden är nu mer diversifierad och mindre segregerad. Samverkan mellan företag, utbildningsaktörer, kommuner och myndigheter är god. Det erbjuds behovsanpassade lösningar för kapitalförsörjning för att idéer ska kunna utvecklas till nya hållbara företag. Både nystartade och befintliga bolag får stöd i de investeringar de behöver göra för att utvecklas.

Livskraftiga företag med högt kunskapsinnehåll och hög internationaliseringsgrad

Länets företag levererar hållbara produkter och tjänster med högt kunskapsinnehåll. Mötesplatser och metoder för kunskapsöverföring från Örebro universitet är en naturlig del i företagens utvecklingsarbete. Företagen drivs utifrån god omvärldskunskap och en medvetenhet om de långsiktiga utmaningarna. Länets företag är i hög grad internationaliserade och andelen företag som exporterar har ökat. Företagen nyttjar digitaliseringens möjligheter för att göra hållbara affärer på tillväxtmarknader och har säkrat sina leverantörskedjor. Vi ser allt fler avknoppningar och följdinvesteringar inom våra etablerade innovativa miljöer.

Attraktionskraft driver nya hållbara etableringar

Vårt län attraherar kompetens samt hållbara nationella och internationella etableringar och investeringar. Företag expanderar och stannar i Örebro län. Detta är ett resultat av vårt kontinuerliga arbete med att stärka och marknadsföra vår position som bästa logistikläge och våra infrastrukturella och industriella förutsättningar. Vår fortsatt goda elkraftsförsörjning är en konkurrensfördel vid företagsetableringar.

Fler nya företag med ungt entreprenörskap

Vi har ökat etableringsfrekvensen av och överlevnadsgraden hos nystartade hållbara företag. Entreprenörskapet hos barn och unga är starkt för att säkerställa den framtida kompetensförsörjningen av entreprenörer och vi arbetar långsiktigt för att ändra inställningen till företagande och risktagande. Vi skapar förutsättningar för barn och unga att utveckla ansvarstagande, kreativitet, nyfikenhet, initiativtagande och samarbete.

Konkurrenskraftigt hållbart näringsliv

Näringslivet omfattar nya affärsmodeller och har tagit tillvara på digitaliseringens möjligheter för både affärer och kompetensförsörjning. Genom innovation, teknisk utveckling och cirkulära affärsmodeller bidrar näringslivet i Örebro län till hållbart användande av material, produkter och tjänster. Kommuner och region samverkar med sociala företag för att möta samhällsutmaningar och leverera nya välfärdslösningar. Kvinnor och män har samma villkor i näringslivet. Fler kvinnor än tidigare startar och driver numera företag, vilket har lett till att jämställdheten i länets näringsliv har ökat och att kvinnors och mäns kompetens tas till vara på ett effektivt sätt.

Strategiska inriktningar

- Skapa ett företagsklimat där entreprenörer har goda förutsättningar att starta, driva och utveckla hållbara företag.
- Öka internationaliseringsgraden och kunskapsinnehållet i näringslivet.
- Underlätta för fler hållbara etableringar, investeringar och finansieringsmöjligheter.

Viktigaste ändringarna i 5.2

Här fortsätter RUS att betona vikten av samverkan för att utveckla innovationssystemet.

- Smart specialisering som tydligt uttryck för den regionala innovationspolitiken.
- Stärkta skrivningar om att koppla den högspecialiserade vårdens bidrag till den regionala utvecklingen.

5.2 Innovationskraft och sp

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Hållbar innovationskraft skapar hållbar tillväxt

Hållbar tillväxt i en global ekonomi kräver hög innovationskraft och god förmåga till omställning och förnyelse. Det är därför nödvändigt för ett litet län att arbeta strategiskt och långsiktigt med att stärka sitt innovationssystem. Det regionala innovationssystemet samlar olika sektorer och aktörer i länet för att gemensamt verka för innovativa lösningar och ökad innovationskapacitet. Det bidrar till att skapa förutsättningar för en positiv näringslivs- och samhällsutveckling med ett tydligt samspel mellan näringsliv, akademi, civilsamhälle och offentlig sektor. Länets innovationssystem behöver fortsätta utvecklas för att bli mer samspelt och mer effektivt. Då kan länet bli mer konkurrenskraftigt i den globala ekonomin och bidra till att möta samhällsutmaningar.

Länets innovationssystem behöver stärkas – Smart Specialisering ger riktningen

Smart specialisering är en metod och ett verktyg för att ge riktning i arbetet med innovationer och peka ut de nischer där Örebro län särskilt väl kan utveckla nya lösningar för stärkt omställningsförmåga, konkurrenskraft och hållbar tillväxt.

Smart specialisering ger vägledning i hur vi i hela länet kan prioritera för att kraftsamla runt kunskapsområden som kan

skapa framtidens kunskapsintensiva företag, utveckla existerande branscher, bidra till nästa generations vård- och omsorgslösningar och stärkta offentliga strukturer.

God tillväxtpotential inom life science och den högspecialiserade hälso- och sjukvården

Tillväxtpotentialen är stor inom life science – en tvärvetenskaplig forskningsgren vars mål är förbättrad hälsa – och inom den högspecialiserade hälso- och sjukvården. Nationellt högspecialiserad vård är i dag etablerad inom ett diagnosområde och arbete pågår att vidareutveckla sådan verksamhet till fler områden. Tillsammans med läkarutbildningen och den medicinska forskningen bidrar den till regional utvecklingskraft. Life science och nära vård, som bedrivs i samverkan mellan kommuner och region, agerar även innovationsdrivare för att möta demografiska behov och utmaningar för välfärden.

Önskvärt läge 2030

Samverkan mellan universitet, näringsliv och samhälle

Samverkan mellan universitet, näringsliv och samhälle gör utbildning och forskning attraktiv och konkurrenskraftig. Privata, offentliga och civila aktörer arbetar tillsammans för att bygga upp innovativa miljöer för forskning, tester och demonstration. Detta skapar samhällsutvecklande innovationer samt nya tekniker, produkter, tjänster och processer till nytta för länets näringsliv och offentlig sektor.

Ett starkt innovationssystem som stärker konkurrenskraften

Det starka innovationssystemet ökar länets konkurrenskraft och stimulerar hållbar tillväxt. Våra prioriteringar för smart specialisering bidrar till nytta för företag och offentliga strukturer i hela länet. Offentliga medel används effektivt för att främja innovationsutveckling. Smart specialisering ökar internationaliseringen av näringslivet och uppmuntrar till samarbeten där både näringsliv och offentlig verksamhet bidrar.

Konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer

Det regionala innovationssystemet är samspelt och arbetar strategiskt mot gemensamma prioriteringar. Länets innovationsmiljöer stärks genom samarbete med liknande miljöer i storregionala samarbeten, nationellt och internationellt och Örebro läns innovationsarbete är en motor i samarbetet inom östra Mellansverige. Vi har en samverkansorienterad innovationsutveckling där ett antal kunskapsdrivna innovationsmiljöer är etablerade. Vi skapar nya värden genom att arbeta inkluderande för att bredda och stärka innovationsprocesserna.

Life science-sektorn och den högspecialiserade vården bidrar till länets tillväxt och attraktionskraft

Vi har utvecklat gemensamma innovationsmiljöer för hälso- och sjukvård, universitet och näringsliv. Universitetssjukhusets roll är stark både på den nationella och på den internationella arenan. Den högspecialiserade hälso- och sjukvården är en självklar regional och nationell samarbetspartner med fler nationella uppdrag och bidrar i hög utsträckning till länets attraktions- och utvecklingskraft. Inom enstaka diagnosområden erbjuds även en unik kompetens för internationella vårduppdrag. Värde av denna hälso- och sjukvård ökar och fördelas på ett ändamålsenligt sätt vid Örebro läns tre sjukhus: Universitetssjukhuset Örebro, Karlskoga lasarett och Lindesbergs lasarett.

Life science-sektorn i länet är inom sina utvalda områden nationellt ledande och internationellt framstående och bidrar till regional utveckling, innovationskraft och specialisering. Inom folkhälsoarbete, prevention, diagnostik och behandling inom hälso- och sjukvård är Örebro län nationellt ledande när det gäller forskningsanknuten artificiell intelligens, precisionshälsa och precisionsmedicin.

Strategiska inriktningar

- Fördjupa långsiktig samverkan mellan relevanta aktörer inom länets utpekade innovationsstrategiska prioriteringar för smart specialisering.
- Utveckla den innovationsstödande infrastrukturen i länet för att stärka framväxten av kunskapsintensiva företag och etableringen av internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer.
- Utveckla life science-sektorn till internationell nivå för inriktningarna precisionsmedicin samt artificiell intelligens inom nära vård och högspecialiserad vård.

Viktigaste ändringarna i 5.3

- Texten ändras från "bättre skolresultat och fler medvetna val" till "En kunskapsregion genom starkt samverkan" eftersom många samhällsaktörer behöver samverka för detta.
- En fortsatt utmaning är att föräldrarnas utbildningsnivå och andra socioekonomiska faktorer är betydande för elevers skolresultat.
- Den första strategiska inriktningen är ny.

5.3 Kunskapslyft och utbildning

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

God gymnasiesamverkan men det livslånga lärandet behöver stärkas

Grunden för hög livskvalitet, arbetslivets kompetensförsörjning och för samhällets utveckling är tillgång till bra utbildning från förskola till universitet. Det är viktigt att alla invånare i hela länet har goda och jämlika förutsättningar att fullfölja utbildning på minst gymnasienivå. I dag har alla elever tillgång till samtliga nationella program genom länets gymnasiesamverkan, men vi behöver bli bättre på att stimulera till och att erbjuda goda möjligheter för ett livslångt lärande.

Öka måluppfyllelsen och slut jämställdhetsgapet

Allt för få ungdomar når behörighet till gymnasieskolans nationella program och andelen som går vidare till högre studier minskar. Ur ett längre tidsperspektiv har Örebro län en låg måluppfyllelse i grund- och gymnasieskolan i nationella jämförelser. Föräldrars utbildningsnivå och andra socioekonomiska faktorer har stor betydelse för elevers skolresultat. Fler flickor än pojkar når gymnasiebehörighet och fler kvinnor än män fortsätter till en högre utbildning. Samtidigt är det fler män än kvinnor som etablerar sig på arbetsmarknaden. Kvinnor har oftare än män en högre utbildning än vad som krävs för det yrke de arbetar inom, vilket både innebär att kompetens inte tas tillvara och att kvinnor blir underbetalda. Arbetsmarkna-

den är könssegregerad och en mer jämställd arbetsmarknad är önskvärd, men hindras av att flickor och pojkar gör traditionella utbildningsval istället för val utifrån intresse och potential. Dessa gap är kostsamma både för individen och för samhället.

Vi behöver fler med högre utbildning

Kraven på utbildningsnivå ökar, liksom behovet av specialiserad och yrkesutbildad arbetskraft. Andelen högutbildade har ökat nationellt under hela tjugohundratalet, men både kvinnor och män i Örebro län har en lägre utbildningsnivå jämfört med riksgenomsnittet. I en global kunskapsekonomi är tillgången till kunskap, utbildning och kompetens en avgörande konkurrensfaktor. Omställningen till ett hållbart samhälle förändrar synen på vilken kompetens som behövs i framtiden, till exempel behöver den digitala kompetensen öka inom alla yrkesgrupper. Utbildning har också betydelse för individens livskvalitet och för folkhälsan i stort.

Samverkan är en nyckel

Vi behöver kraftsamla för att barn och unga ska kunna möta sin framtid på bästa sätt. Det är ett samhällsansvar där många aktörer i hela länet gemensamt behöver bidra. Vi behöver ständigt stimulera barn och ungas kreativitet, nyfikenhet och vilja att pröva och omsätta nya idéer i handling. Kunskap om arbetsmarknaden och vad som efterfrågas behöver finnas tillgänglig under hela studietiden. För att alla elever och studenter ska få förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen är det viktigt

att utbildningsanordnarna på olika sätt involverar och samverkar med det omgivande samhället.

Önskvärt läge 2030

Barnets bästa i centrum

År 2030 har vi uppnått en jämlik hälsa bland barn och vuxna genom att säkra att alla barn får en bra start i livet. En start med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inläring och hälsa. Det är ett resultat av en satsning på en likvärdig förskola och skola av hög kvalitet samt på metoder och medel som sätter barnens behov i centrum.

En kunskapsregion genom stark samverkan

Många olika samhällsaktörer samverkar för att barn och unga ska få de bästa förutsättningarna för en hög livskvalitet och god framtid. Vi är en kunskapsregion, där flickor och pojkar har förutsättningar att göra medvetna val som inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. När fler fullföljer och avslutar sin grundläggande utbildning i hela länet, kan individen nå sin fulla potential samtidigt som samhällets behov av kompetens uppfylls.

Nya former av lärande

Digital kompetens har skapat förutsättningar för digitalisering och upprätthåller demokratiska värden. Distansstudier har lett till att fler som bor utanför studieorterna studerar, något som ökat utbildningsnivån på landsbygderna.

Folkhögskolorna och annan vuxenutbildning ger ännu fler förutsättningar för vidare studier. Hela vårt utbildningssystem stimulerar både entreprenörskap och en hållbar utveckling.

Strategiska inriktningar

- Stärk samverkan mellan olika samhällsaktörer för att barn och unga ska få bra förutsättningar att möta sin framtid.
- Öka anställningsbarheten genom ökad samverkan mellan skola och arbetsliv.
- Skapa goda utbildningsmiljöer för utsatta grupper med bristfällig eller avbruten utbildning.

Viktigaste ändringarna i 5.4

- Nya nationella strategin för hållbar regional utveckling är tydlig när det gäller behov av strukturer för livslångt lärande. Det har lyfts in under önskvärt läge.
- Strukturomvandlingen påverkar kompetensbehoven – livslångt lärande – både för omställning och konkurrenskraft.
- Nu styr området även mot god resurseffektivitet, för grön omställning kräver kompetensutveckling.
- De strategiska inriktningarna är något omformulerade, men håller fast vid inriktningen.

5.4 Kompetensförsörjning

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Utbildningssektorn behöver matcha länets kompetensbehov

En väl fungerande kompetensförsörjning behövs för den omställning på arbetsmarknaden som krävs inom både näringsliv och offentlig sektor för att nå en hållbar regional utveckling och ett konkurrenskraftigt näringsliv. För att nå dit krävs det strukturella förändringar på nationell nivå, samverkan mellan myndigheter och regionala aktörer samt förändringar på länsnivå.

Örebro universitet är länets kunskapsmotor och en stark attraktionsfaktor för unga inflyttare. En jämförelsevis stor andel av studenterna stannar kvar i länet efter avslutad utbildning. Folkhögskolorna och studieförbunden har också en viktig roll för den del av arbetskraften som inte etablerat sig eller står långt från arbetsmarknaden. Utbildningsutbudets dimensionering, innehåll och tillgänglighet behöver matcha arbetsgivarnas behov bättre. Så kan vi gemensamt ta ansvar för kompetensförsörjningen i länet. Samtidigt måste utbudet utformas så att fler vill utbilda sig till det som efterfrågas. Länets styrkeområden enligt smart specialisering och bristyrken behöver vara viktiga utgångspunkter för utbildningssystemets dimensionering och innehåll.

Arbetslivsaktörerna behöver vara mer aktiva och kunniga

Många arbetsgivare upplever svårigheter att rekrytera rätt kompetens. För att åstadkomma förändring och förbättring krävs handling, många gånger i en bred samverkan. Ett sådant exempel är när arbetsgivare engagerar sig i råd eller styrelser för att kunna påverka utbildningens innehåll och praktik. Det stärker och höjer utbildningens kvalitet. För att arbetsgivare ska kunna hantera omställningar på arbetsmarknaden och i näringslivet behöver de i högre utsträckning arbeta med att uppdatera och utveckla nya kompetenser. Det kan handla om att nyttja digitaliseringens möjligheter eller att öka förmågan till grön omställning.

Många arbetsgivare arbetar för att bli attraktiva och det kommer i hög utsträckning att stärka deras konkurrenskraft. Region Örebro län har i sin roll som regionalt utvecklingsansvarig ett regeringsuppdrag att hålla ihop länets kompetensförsörjning.

Vi behöver bryta den segregerade utbildnings- och arbetsmarknaden

Trots en allt starkare arbetsmarknad ökar den strukturella arbetslösheten. Särskilt utsatta grupper är unga personer, kvinnor och män födda utanför Europa, långtidsarbetslösa i åldern 55 – 64 år, personer med högst förgymnasial utbildning och personer med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. En utmaning är att sysselsättningsgraden bland

och matchning REMISSVERSION

utrikes födda är betydligt lägre än för inrikes födda. Här finns både högt utbildade som skulle kunna vara med och bidra till länets kompetensförsörjning men som saknar vägar in i det svenska samhället och personer som saknar gymnasieutbildning och därmed ingår i riskgrupperna för långtidsarbetslöshet. Det är viktigt för länets kompetensförsörjning att unga kvinnor och män går vidare till sysselsättning eller studier efter avslutad gymnasieutbildning. En utmaning är att fånga upp de unga i åldern 16-29 som varken arbetar eller studerar, en annan att inestegsbranscher som är viktiga för framförallt ungas och utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden har påverkats av pandemin. Ytterligare en utmaning är att många branscher är könssegregerade och att kvinnor är överrepresenterade i lågavlönade sektorer.

Arbetskraftsförsörjningen i hela länet är en utmaning

Bristande kompetensförsörjning i hela länet är ett hinder för utvecklingen i näringsliv och offentlig sektor. Utmaningarna ser olika ut i olika delar av länet och skiljer sig även åt när det gäller stad och landsbygder. Andelen äldre i länets befolkning ökar i relation till andelen i arbetsför ålder. Det gör att det är färre personer som måste försörja fler. Detta kan bli ett problem, både när det gäller arbetskraftsförsörjningen och att utbudet av vård och omsorg måste svara mot de demografiska behoven.

Önskvärt läge 2030

Infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Vi har en väl fungerande kompetensförsörjning och kompetensutveckling som ökar möjligheterna att på ett effektivt sätt möta våra samhällsutmaningar och omställningar i näringslivet och på arbetsmarknaden. Vi tar till vara möjligheter och hittar lösningar som följer av de demografiska förändringarna, den tekniska utvecklingen, digitalisering, globalisering, klimat- och miljöömställning samt förändringar inom socioekonomi och sammanhållning. Det finns en väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning inom näringsliv och offentlig sektor, vilket bidrar till ett livslångt lärande för länets invånare.

Utbildning och efterfrågan matchar varandra

År 2030 matchar utbildningarnas relevans och tillgänglighet arbetsgivarnas behov och är så attraktiva att fler utbildar sig inom de områden som efterfrågas. Matchningen fokuseras på länets bristyrken och på regionala styrkeområden enligt smart specialisering, i dialog med Örebro universitet och andra utbildningsanordnare. Digitalisering har gett ökade möjligheter till distansarbete och distansstudier, vilket har lett till en ökad rekryteringsbas även i länets landsbygder. Detta underlättar utveckling, innovationsförmåga och diversifiering i arbetslivet.

Kompetensutveckling attraherar arbetskraft

Arbetsgivarna arbetar strategiskt med rekrytering och attraktivitet. En viktig framgångsfaktor är att erbjuda kompetensutveckling under arbetslivet. Utbildningsanordnare och arbetsgivare har skaffat sig ökad kunskap och samverkar om jämställdhet, likabehandling och mångfald, vilket har gett en effektivare kompetensförsörjning. Örebro universitet och utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan, gymnasiala utbildningar för unga och vuxna och folkhögskolan är viktiga aktörer för att stärka näringslivets och offentliga organisationers kompetensförsörjning. Arbetsgivare efterfrågar såväl formell utbildning som erfarenhet och social kompetens.

Vi har nått social sammanhållning och ekonomisk konkurrenskraft

Ett arbete ger förutsättningar för såväl egen försörjning som hälsa och ett gott liv. Vi tar tillvara hela befolkningens kompetens, kreativitet och erfarenheter. Därför har vi nått både social sammanhållning och ekonomisk konkurrenskraft. Utbildning och kompetens hos kvinnor och män som förut hade svårt att etablera sig på arbetsmarknaden tas nu tillvara av arbetsgivare. Arbetsgivarna har skaffat sig större kompetens för att kunna möta de särskilt utsatta gruppernas behov och förenkla för dem, vilket motverkar diskriminering. Dessutom har antalet sociala företag ökat.

Strategiska inriktningar

- Möt arbetskraftsefterfrågan i bristyrken och regionala styrkeområden enligt smart specialisering.
- Utveckla stödstrukturer för arbetslivets strategiska kompetensförsörjningsarbete.
- Riv hinder för utsatta grupper på arbetsmarknaden.

Viktigaste ändringarna i 5.5

- Större tydlighet kring socialt företagande, social innovation och kultur.
- Området bidrar till fler effektmål än tidigare.
- Den första strategiska utmaningen har fått ett tillägg om sociala företag och den sista inriktningen är ny.

5.5 Social sammanhållning

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Civilsamhället och det offentliga skapar demokrati och sammanhållning

Den sociala sammanhållningen i samhället gynnas av att välfärden kommer alla till del, men också av att alla ges möjlighet att delta i samhällslivet, att påverka sin livsmiljö och forma sina liv. Delaktighet, tillgänglighet, tillit och trygghet är viktiga ledord. I länet finns ett starkt civilsamhälle med idrottsrörelse, studieförbund och andra organisationer samt folkhögskolor och folkbibliotek som bidrar till den demokratiska utvecklingen. Här finns också möjlighet till ett rikt utbud av fritidsaktiviteter. De är krafter som tillsammans skapar sammanhållning och fungerar som demokratiskola. Det är därför viktigt att värna civilsamhällets oberoende. Den sociala ekonomin består av organiserade verksamheter som är fristående från den offentliga sektorn, bygger på demokratiska värderingar och bidrar till samhälls- eller medlemsnytta. Ett exempel är civilsamhällets organisationer som arbetar med människor som står långt ifrån arbetsmarknaden. En utmaning är de ökade digitala klyftor vi ser till följd av coronapandemin, och som bidrar till ett utanförskap.

Kultur ska vara till för alla

Ett rikt utbud av kultur och ett fritt kulturliv är en central del i ett demokratiskt samhälle som också bidrar till en attrak-

tiv livsmiljö och en hållbar samhällsutveckling. Kultur ger människan möjligheter att utvecklas och främjar hälsa och lärande. Framförallt ger kulturen utrymme för reflektion om det gemensamma och insikt i andra människors liv och villkor, vilket är särskilt viktigt nu i en tid av växande klyftor och färre gemensamma referensramar. Det ökade regionala ansvaret för kultur genom den nationella kultursamverkansmodellen gör att kulturen i högre grad kan samspela och vara en del i det regionala utvecklingsarbetet. Ett rikare utbud av kultur såväl som av fritidsaktiviteter kan bidra till en attraktivare livsmiljö och till social sammanhållning.

Vi behöver en fungerande kulturell infrastruktur i hela länet

Det finns ett rikt kulturliv i länet som rymmer både spets och bredd, men här finns också stora utmaningar. Ett jämlikt, jämställt, inkluderande och tillgängligt kulturliv är utmaningar som Örebro läns kulturplan lyfter fram. Ytterligare en utmaning är att förbättra förutsättningarna för kulturell kreativitet, utveckling och tillgänglighet och att skapa en fungerande kulturell infrastruktur i hela länet. Detta är särskilt viktigt i spåren av coronapandemin som drabbat Örebro läns professionella kulturliv hårt. Strukturen innefattar offentligt finansierad kultur som tillsammans med privata och ideella kulturaktörer är tätt sammankopplade och beroende av varandra. Viktiga aktörer är institutioner, arrangörer, professionella kulturskapare, offentliga aktörer, studieförbunden, folkbildningen och olika utbildning-

och demokrati REMISSVERSION

ar. I spåren av pandemin ser vi en stark digital utveckling som väcker nya frågor, till exempel om att ta betalt för digital kultur. Vi ser också ett behov av ökad internationell samverkan.

Önskvärt läge 2030

Alla har möjlighet att forma sina liv

År 2030 har flickor och pojkar, kvinnor och män i länet möjlighet att påverka sin livsmiljö och forma sina liv. Jämlikhet och jämställdhet är vägledande principer i frågor som rör boende, utbildning, arbetsliv och fördelning av resurser. Civilsamhället, kulturen och den sociala ekonomins aktörer är viktiga i samhällsutvecklingen för att identifiera och främja innovativa lösningar på olika samhällsutmaningar, såväl sociala som miljömässiga.

Ökad delaktighet i samhället

Delaktigheten i samhället har ökat tack vare kulturen, folkbildningen, biblioteken, det civila samhället och den sociala ekonomin. Den digitala utvecklingen i länet har bidragit till ökad delaktighet och inkludering nu när det digitala utanförskapet har minskat. Vi lägger särskild vikt vid att skapa trygghet och platser där människor kan mötas när vi utformar den fysiska miljön. Vi ger barn och unga större inflytande och bidrar till inkludering av nyinflyttade, något som stimulerar de demokratiska strukturerna.

Socialt företagande och innovation möter samhällsutmaningar

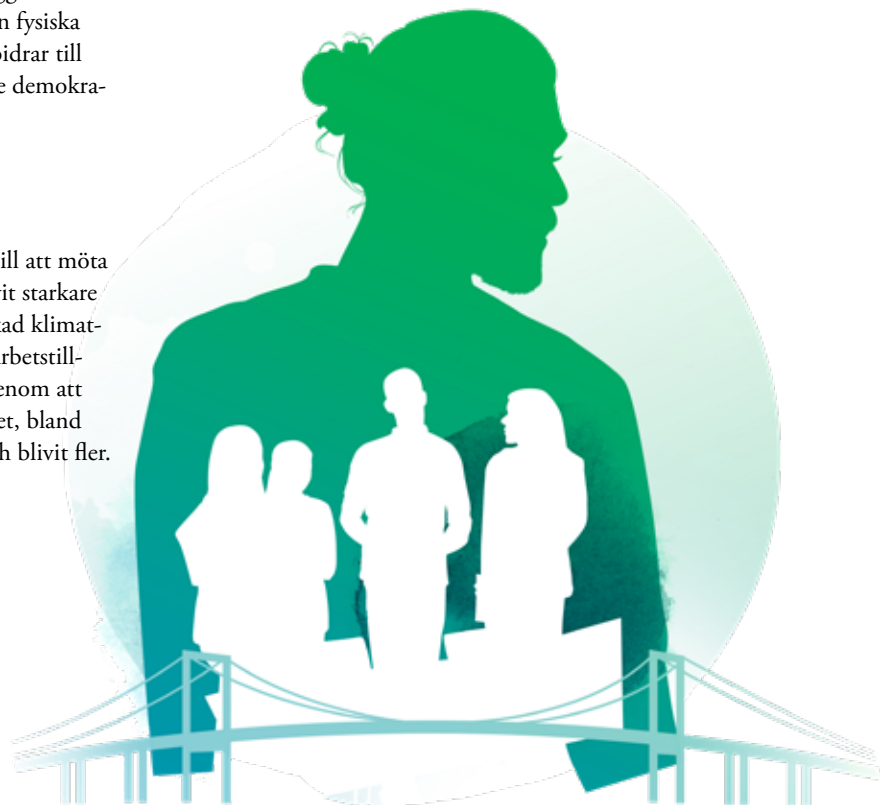
Sociala innovationer och socialt företagande bidrar till att möta samhällets utmaningar. De sociala företagen har blivit starkare och fler. De gör en stor insats för att bidra till minskad klimatpåverkan, ökad inkludering i samhället samt skapa arbetstillfällen för personer som har varit arbetslösa länge. Genom att vi skapat goda förutsättningar för dessa företag i länet, bland annat genom offentlig upphandling, har de vuxit och blivit fler.

Blomstrande kulturliv i hela länet

Den kulturella kreativiteten blomstrar tack vare att vi har en väl fungerande kulturell infrastruktur i hela länet. Det finns ett rikt, varierat och fritt kulturliv med hög tillgänglighet. Här ryms både spets och bredd och kulturen upplevs betydelsefull. Den digitala kulturutveckling som skett gör det möjligt för fler att ta del av kultur och öppnar upp för ökad internationell verksamhet och samverkan.

Strategiska inriktningar

- Skapa goda förutsättningar för ett starkt civilsamhälle, en stark folkbildning och sociala företag.
- Stärk länets kulturella infrastruktur med tonvikt på ett jämlikt, jämställt och tillgängligt kulturliv med barn och unga i fokus.
- Stärk insatser som bidrar till en inkluderande digitalisering och ökad internationell samverkan.

Viktigaste ändringarna i 5.6

- Starkare betoning på människors livsvillkor och utsatthet istället för att fokusera på individens eget ansvar.
- Starkare betoning på främjande och förebyggande arbete.
- Omställning till nära vård.
- Starkare koppling till ekologisk hållbarhet så området bidrar till fler effektmål än tidigare.
- Den första strategiska inriktningen står kvar, den andra är ny och den tredje är delvis omskriven.

5.6 Hälsufrämjande arbete

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Begränsad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Klyftorna mellan olika grupper i befolkningen ökar

Människors livsvillkor är viktiga förutsättningar för goda levnadsvanor och för en god, jämlik och jämställd hälsa. Den fysiska och psykiska hälsan är generellt god i länet, men klyftorna ökar. Vi ser stora skillnader i hälsa mellan olika geografiska områden och olika socioekonomiska grupper. Äldre personer mår sämre än yngre. Flickor och kvinnor mår sämre än pojkar och män. När det gäller psykiskt välbefinnande mår unga flickor och äldre kvinnor sämst. De som löper störst risk för ohälsa är personer med låg utbildningsnivå, sämre ekonomi och de utan arbete. Personer med funktionsnedsättning, hbtq-personer, migranter och de som tillhör nationella minoriteter är också riskgrupper.

Coronapandemin riskerar att få långsiktiga effekter på människors livsvillkor och hälsa. Det drabbar de med sämst förutsättningar hårdast och riskerar att ytterligare öka klyftorna i samhället. Klimatförändringarna påverkar människors hälsa. Barn, äldre och sjuka är extra känsliga grupper för dessa förändringar. Andra miljöfaktorer som påverkar hälsan är buller, luftföroreningar, kemikalier samt kvaliteten på dricksvattnet.

Förändrad demografi

Andelen invånare i yrkesverksam ålder minskar i länet samtidigt som andelen äldre över 80 år ökar kraftigt. För att undvika en ökad belastning på vårt välfärdssystem behöver de ojämlika hälsoskillnaderna i befolkningen minska och det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet stärkas. Den förändrade demografin leder till stora utmaningar med kompetensförsörjning inom framför allt vård och omsorg.

Helhetssyn saknas

Vården och omsorgen är i dag fragmenterad och uppdelad på olika vårdgivare och specialiteter. Den enskilde behöver få mer inflytande och i högre grad sättas i centrum för sin egen vård. Det finns behov av ett omfattande förändringsarbete för att skapa helhetssyn kring den enskilde. En mycket liten andel av de totala hälsoinvesteringarna läggs i dag på främjande och förebyggande insatser. För att minska samhällskostnaderna behöver vi satsa mer på hälsa och samtidiga insatser.

och hälso- och sjukvård REMISSVERSION

Önskvärt läge 2030

Goda livsvillkor för alla och särskilda insatser för utsatta grupper

Goda livsvillkor och levnadsvanor, tilltro till egen förmåga, tillit till andra, delaktighet och inflytande samt goda boende- och närmiljöer påverkar folkhälsan. Genom att alla länsbor nu har dessa förutsättningar har vi uppnått en god, jämlik och jämställd hälsa i hela länet.

Utöver breda folkhälsoinsatser gör vi även särskilda insatser för människor i utsatta livssituationer och för dem som är i behov av omsorg och hälso- och sjukvård.

En jämlik, jämställd och tillgänglig hälso- och sjukvård

År 2030 har vi en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård som erbjuds på lika villkor för alla i hela länet oavsett vårdgivare. Omställningen till en god och nära vård innebär bland annat att hälso- och sjukvården har gått från reaktiva till proaktiva och hälsofrämjande arbetsätt. Sjukvården har minskat sin miljöpåverkan. Intresset för att arbeta inom vård och omsorg är stort och kompetensförsörjningen fungerar bra.

Tillgänglighet är en mycket viktig kvalitetsfråga. Digitalisering och e-hälsa har ökat individens delaktighet. Hela kedjan – från första kontakt till rätt vård i rätt tid – fungerar väl och alla patienter har lätt att nå vården utifrån sina personliga förutsättningar.

Effektiv samverkan ger vård av hög kvalitet

Omställning till en nära vård har lett till ett än mer personcentrerat arbetssätt som utgår från individens behov och förutsättningar. **Primärvården** har utvecklats i samverkan mellan länets kommuner och regionen och i nära samspel med den specialiserade vården. Universitetssjukvården genom syr stora delar av hälso- och sjukvården vid såväl länets tre sjukhus som i övriga delar av verksamheten. Den högspecialiserade vården är en självklar tillgång för både länets befolkning och övriga landet. Detta bidrar till en effektiv och jämnt fördelad hälso- och sjukvård med hög kvalitet.

Strategiska inriktningar

- Möt utmaningar inom folkhälsoområdet genom lokal, regional och interregional samverkan.
- Skapa förutsättningar för goda livsvillkor genom tidiga, främjande, förebyggande och individinriktade insatser.
- Utveckla en tillgänglig och framtidsinriktad hälso- och sjukvård och omsorg genom samverkan utifrån en helhetssyn kring den enskilde, där digitaliseringens och den tekniska utvecklingens möjligheter nyttjas.

Viktigaste ändringarna i 5.7

- Klimatutmaningen har fått en tydligare roll och livsmedel och vatten har blivit en del av ett större sammanhang.
- Det är ökat fokus på cirkulär ekonomi, konsumtion och beteendeförändringar.
- Den första strategiska inriktningen är kvar från nuvarande RUS, de andra två är nya.

5.7 Klimat, miljö och energi

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Vi behöver möta klimatutmaningen

Omställningen till en cirkulär, klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi är viktig för den regionala utvecklingen. Klimatförändringar är en av vår tids största utmaningar. Den biologiska mångfalden hotas och utsläppen av växthusgaser minskar alldeles för långsamt. För att nå klimatmålen krävs en omställning av hela samhällsområden, sektorer och näringsgrenar. Innovation, digitalisering och förändrade beteenden behövs för att hitta nya hållbara lösningar. Omställningen behövs också för att företagen ska behålla sin konkurrenskraft och för att stärka människors hälsa samt barn och ungas framtidstro. Klimatutmaningen är en global fråga och för att kunna möta den krävs både lokalt, nationellt och internationellt samarbete.

Vi behöver säkra länets hållbara försörjning och förändra vår konsumtion

Vi behöver säkra länets hållbara försörjning av energi, livsmedel och andra livsnödvändiga produkter och tjänster. Klimatförändringarna kommer bland annat att påverka matproduktionen, tillgången och kvaliteten på dricksvattnet samt skogsbruket. Våra konsumtionsvanor orsakar stor klimat- och miljöpåverkan och är inte hållbara. Vi behöver tänka om och göra annorlunda. För en hållbar konsumtion krävs tillgång till hållbara produkter, men det behövs också ändrade normer och beteenden. Vi vet att kvinnor är mer benägna att göra val som gynnar miljö

och klimat än män. För barn och unga i länet är klimatet och miljön den viktigaste framtidsfrågan. Dessa perspektiv måste tas tillvara för att få till en samhällsförändring.

Goda möjligheter för en hållbar cirkulär och biobaserad samhällsekonomi

De gröna näringarna inom bland annat jordbruk och skogsbruk är betydelsefulla i stora delar av länet. Jordbruket bidrar med såväl lokalt odlade ekologiska produkter som med att stärka besöksnäringen. Skogsnäringen har en nyckelroll i utvecklingen av en mer biobaserad samhällsekonomi – en bioekonomi – där både traditionella och nya varor och tjänster produceras av en hållbar skogsråvara som ersätter fossila och ändliga råvaror. Det finns också goda möjligheter att öka länets försörjning av produkter och tjänster från de gröna näringarna. Samtidigt måste uttaget av jungfruligt material minska. Därför måste samhällssekonomi bygga på cirkulära modeller inom ramen för ekosystemens gränser.

Vi behöver öka andelen förnybar energi

Vi måste bli mer energieffektiva och ställa om till förnybara energikällor för att säkra energiförsörjningen. För det krävs snabbare omställning av befintlig teknik, beteendeförändringar men också innovation och digitalisering. Elektrifiering av transportsektorn och industrin är viktiga delar i omställningen till ett minskat fossilberoende. Samtidigt kan det ökade elbehovet leda till kapacitetsbrist. Länet har potential för ökad produktion

av solenergi, vindkraft och biogas. Det leder till – utöver minskat fossilberoende – ökad lokal försörjning och en rad andra positiva samhälleffekter.

Önskvärt läge 2030

Minskad klimatpåverkan genom omställning

År 2030 har vi lyckats ställa om till en konkurrenskraftig, cirkulär samt klimat- och miljömässigt hållbar ekonomi. Näringslivets omställningskraft och förmåga till innovation har tagits tillvara och främjat en klimat- och miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher.

Produktionen av livsmedel är hållbar och stark, de gröna näringarna växer och länets sårbarhet minskar. Andelen skyddad skog har ökat och därmed ökar även upptaget av koldioxid och den biologiska mångfalden. Kompetensen om jord- och skogsbruk och de gröna näringarnas samhällsvärde har ökat. Nu gör vi medvetna överväganden vid planering och etablering av nya verksamheter på bördig jord- och skogsbruksmark.

Utvecklad bioekonomi

Omställningskraften i livsmedelskedjan, skogsnäringen och övriga gröna näringar är stark. Vi utvecklar och stimulerar bioekonomin inom skogs- och jordbruket utan att försumma andra intressen och värden, till exempel friluftsliv, naturturism och biologisk mångfald. När vi bygger bostäder och lokaler använder vi träråvara i större utsträckning. Den regionala bioekonomin bidrar även med såväl lokalt odlade ekologiska produkter som med att stärka besöksnäringen.

Effektivt användande av jordens resurser och energi

Jordens resurser används mer effektivt tack vare fler cirkulära system. Fler varor är fria från farliga ämnen och de baseras i hög utsträckning på förnyelsebara råvaror. Den offentliga upphandlingen har varit ett viktigt verktyg för att uppnå en ansvarsfull och hållbar produktion, konsumtion och säker försörjning. Vi har även säkrat energiförsörjningen genom nya hållbara lösningar och genom energieffektivitet där vi tagit tillvara den tekniska och digitala utvecklingen. Den lokala produktionen av förnybar energi har ökat genom vindkraft, solenergi och biogas. Vi har ändrat beteenden, vilket gör att vi konsumerar mindre.

Strategiska inriktningar

- Uppnå hållbar energiförsörjning genom att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi.
- Skapa förutsättningar för en strukturell omställning till en cirkulär ekonomi och bioekonomi där vi producerar och konsumerar på nya hållbara sätt.
- Stärk länets hållbara försörjning av livsnödvändiga produkter och tjänster.

Viktigaste ändringarna i 5.8

- Nya skrivningar om digital infrastruktur och arbetsplatsens placering.
- Fler kommuner med ökad efterfrågan på bostäder.
- Den första strategiska inriktningen är kvar från nuvarande RUS, de andra två är nya.
- Förändringar i strukturbilden: cykelbana Hällefors–Grythyttan och Glanshammar–Örebro som gör att fler klarar vardagsresandet med cykel och dessa stråk blir gula.

5.8 Bostadsförsörjning och

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Fortsatt byggande – men inte i hela länet

En väl fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för ett attraktivt och växande län. Drygt hälften av länets kommuner bedömer att det finns en bostadsbrist i kommunen som helhet och bristen på bostäder gör att länet inte kan växa till sin fulla potential. De långsiktiga förutsättningarna för bostadsförsörjning skiljer sig åt mellan länets olika delar. I Örebro kommun har det under flera år varit svårt att hinna bygga tillräckligt för att kunna tillmötesgå efterfrågan. I många av de mindre kommunerna har förutsättningarna för bostadsbyggande länge varit svåra.

Vi behöver skapa flyttkedjor för att frigöra efterfrågade bostäder

Många kommuner upplever att de har brist på bostäder anpassade för äldre, vilket hämmar rörligheten på bostadsmarknaden. Bra digital infrastruktur kan skapa flyttkedjor genom att rörligheten ökar för de grupper på arbetsmarknaden som har möjlighet att jobba på distans. Det gör att efterfrågan på bostäder ökar utanför centralorterna och ger även bättre förutsättningar för företagande där. Brist på billiga bostäder gör det svårt för unga och nyanlända att etablera sig på bostadsmarknaden.

Vi behöver minska segregation och trångboddhet

Den långsiktiga samhällsplaneringen måste utformas så att bostadsbyggandet minskar segregation och trångboddhet. Digitaliseringen och distansarbete har potential att minska den socioekonomiska segregationen mellan landsbygderna och tätorterna. Den sociala servicen behöver utökas på flera orter. Här finns en potential i att utveckla den digitala infrastrukturen och använda digitala tjänster i högre utsträckning.

Önskvärt läge 2030

En bostadsmarknad i balans

År 2030 är bostadsmarknaden i balans i hela länet. Vi kan erbjuda olika typer av goda boendemiljöer, bostäder och livsmiljöer och det är lätt för arbetsgivare att attrahera arbetskraft med rätt kompetens. Vi har skapat förutsättningar för boende där befolkningen ökar och förutsättningar för befolkningsutveckling där befolkningen åldras och minskar. De nya bostäderna är byggda på ett miljömässigt hållbart sätt, är energieffektiva och bidrar till attraktiva miljöer.

Attraktiva boendemiljöer skapar social hållbarhet

Tryggheten, tilliten och den goda, jämställda och jämlika hälsan har ökat eftersom fler bor i områden med förutsättningar för

attraktiva miljöer REMISSVERSION

social hållbarhet. Vi har motverkat segregation och exponering för skadliga miljöfaktorer genom god samhällsplanering. Fler boende har nära till grönområden, förskolor och skolor samt kulturella och sociala mötesplatser. Tillgänglighet till kommersiell service, välfärdstjänster och kommunikationer har skapat en långsiktigt hållbar bostadsförsörjning i attraktiva boendemiljöer.

Vi har tillgodosett civilsamhällets behov av ytor, lokaler och mötesplatser. Tillgången till snabb och driftssäker digital infrastruktur på landsbygderna är säkrad, vilket har gjort att fler kan bo, arbeta och bedriva verksamhet där.

Bra samordning mellan byggnad och hållbara pendlingsmöjligheter

Möjligheterna till hållbar pendling är goda och bidrar till fungerande arbetskraftsförsörjning. Marknadsandelen för kollektivtrafiken har ökat. Det har även arbetsresor med cykel eller till fots och möjligheten till självständiga resor för barn och unga, framförallt i de gula områdena i strukturbilden. Samtidigt har utvecklingen av den digitala infrastrukturen bidragit till ett minskat behov av dagligt resande. Det gör att klimatutsläppen, den sociala belastningen och hälsoriskerna har minskat. Många människor kan i stor utsträckning klara sitt vardagsresande utan att vara beroende av bilen eftersom trafik- och bebyggelseplaneringen har samordnats. I områden utanför de större stråken erbjuds alternativa mobilitetslösningar som komplement till bilen.

Minskad segregation tack vare god samhällsplanering

Vi har lyckats minska boendesegregationen genom bland annat god samhällsplanering. Tillgången till social service har utökats på flera orter och vi har säkrat bostadsförsörjningen, skapat flyttkedjor och minskat trångboddheten. Tillgängligheten till bostäder, utbildning, arbete, välfärd och service har ökat i hela länet. Samhällsplaneringen har skapat förutsättningar för fler digitala tjänster och delningsekonomi som exempelvis bilpooler och kontorshubbar.

Strategiska inriktningar

- Förbättra förutsättningarna för bostadsbyggande vid en växande befolkning och som en utvecklingsfaktor vid en minskande befolkning.
- Etablera regional samverkan kring fysisk planering som bidrar till att nå ett hållbart Örebro län.
- Förbättra förutsättningarna för levande landsbygder genom utbyggnad av digital infrastruktur, platsutveckling samt stöd till initiativ som möjliggör ökat distansarbete, delningsekonomi och minskat bilberoende.

Förutsättningar för framtida bebyggelse

- Större tätort
- Nod med stor betydelse för den regionala utvecklingen
- Utvecklingsområde där tillgänglighet till arbetsmarknad, service och kulturutbud stödjer sig på digital infrastruktur, noder och gula utvecklingsområden. Stor del av vardagsresandet sker med bil men kan till viss utsträckning ske med kombinerad mobilitet.
- Utvecklingsområde längs regionalt prioriterat transportsamband eller utmed kollektivtrafikens regionala stamnät. En kombination av digital och fysisk infrastruktur skapar tillgänglighet till arbetsmarknad och service. Stor del av resandet sker till regionala noder och gula utvecklingsområden.
- Utvecklingsområde med god tillgänglighet till arbetsmarknad och service i närområdet. Merparten av vardagsresandet kan klaras till fots, med cykel eller kollektivtrafik. God tillgänglighet till regionala noder via kollektivtrafikstråken.
- Nodsammanbindande kollektivtrafikstråk. Trafikeras med regionaltåg, expressbuss eller regionbuss med hög tätthet.

Figur 6: Den framtida bebyggelsen av bostäder och arbetsplatser har stor betydelse för den regionala tillgången till arbetskraft och jobb-möjligheter, hur vi kan ta del av vardaglig service samt hur vi reser till arbete, skola och fritidssysselsättning. Tillgång till digital infrastruktur i hela länet skapar tillgänglighet till arbete, utbildning, välfärd och service samt förutsättningar för en platsberoende arbetsmarknad.

Viktigaste ändringarna i 5.9

- Här har hållbarhetsaspekterna lyfts upp.
- Skrivningarna om bredband – ändrat fokus till de systemförändrande effekterna av digital infrastruktur.
- Området bidrar till fler effektmål än tidigare.

5.9 Transporter och infrastruktur

Övergripande mål

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Transportsystemet behöver bli mer hållbart

För att nå de nationella klimatmålen behöver vårt transportsystem förändras. I dag sker de allra flesta av de motoriserade pendlingsresorna med bil och transportererna står för drygt en tredjedel av alla utsläpp av växthusgaser. Att gå, cykla och åka mer kollektivt blir allt viktigare för ett hållbart resande och en ökad andel fordon behöver drivas med förnybara drivmedel. Digitaliseringen gör dels att vårt behov av resor minskar, dels skapar det möjlighet för ett effektivt transportsystem där det blir allt vanligare med en kombination av olika färdssätt. Det är framför allt unga människor – 20 år och yngre – som reser på ett hållbart sätt. Därefter ökar bilanvändandet kraftigt med stigande ålder. Kvinnors och mäns resande skiljer sig åt, främst genom att kvinnor väljer andra transportalternativ än bilen. Infrastruktur och transporter påverkar vår miljö och den biologiska mångfalden. I tätbebyggda områden innebär vägtrafiken även lokala miljöproblem där normer för buller och luftkvalitet överskrids. Därför är regional planering av hållbar transportinfrastruktur ett viktigt verktyg för ett hållbart, jämlikt och jämställt samhälle.

Tillgänglighet behövs för hållbar utveckling

Specialiserad arbetskraft efterfrågas allt mer och är viktig för att bibehålla länets konkurrenskraft. För att lösa kompetensförsörjningen behöver Örebro län ingå i en större arbetsmarknadsregion. Det är därför nödvändigt med en fortsatt utveckling av

fysisk och digital infrastruktur. För det fysiska resandet bidrar en väl utbyggd kollektivtrafik till hållbara pendlingsmöjligheter och är bästa sättet att skapa kapacitet för många resenärer på liten yta. Mer arbete på distans håller på att förändra strukturen på arbetsmarknaden, så att betydelsen av arbetsplatsens geografiska lokalisering minskar och det kan leda till ett förändrat behov av pendlingsresor.

Vi har ett strategiskt läge i Norden men svag internationell tillgänglighet

Örebro län har ett strategiskt läge mellan de tre storstadsregionerna Stockholm, Oslo och Göteborg. Framförallt är närheten till Stockholm mycket betydelsefull för länets utveckling. Länet har blivit en alltmer integrerad del av Stockholm-Mälardalen tack vare omfattande infrastrukturinvesteringar och satsningar på regional tågtrafik. Trots stora satsningar har vi långa restider till storstäderna och vi behöver bygga vidare på våra egna styrkor och specifika förutsättningar för att klara den framtida utvecklingen. Flyget har en fortsatt viktig roll för den internationella tillgängligheten. Örebro Airport är strategiskt viktigt för länets internationella tillgänglighet men även tillgängligheten till Arlanda har stor betydelse.

Bilen behövs i första hand på landsbygderna

Bilen ska i första hand vara ett alternativ för dem som bor på landsbygderna där kollektivtrafiken är gles och avstånden är för långa för cykelpendling. För korta resor på landsbygderna kan cykeln vara ett bra alternativ och även bidra till bättre folkhälsa

samt ökad självständighet för barn och unga. Utbyggd närtrafik är ett alternativ för de lite längre resorna. Bilens negativa miljö- och klimatbelastning kommer att begränsas av förnybara drivmedel. En fortsatt hög andel bilresor från landsbygderna bedöms därför inte stå i kontrast till målet om minskad klimatpåverkan från länets transporter.

Örebro län attraherar logistikföretag

Örebro län genomkorsas av Sveriges största transportleder för gods, både på väg och järnväg, och binder samman både norra och mellersta Sverige med Europa och södra Sverige samt Stockholm med Göteborg och Oslo.

Hallsberg är landets viktigaste godsnod med stor betydelse även ur ett internationellt perspektiv. Vår flygplats är Sveriges fjärde största fraktflygplats som även används för samhällsviktiga funktioner. Kombinationen med vårt geografiska läge, gott samarbete och logistikutbildning på civilingenjörnivå vid Örebro universitet har skapat goda förutsättningar för logistikföretag att etablera sig i länet.

Önskvärt läge 2030

Ett hållbart transportsystem

År 2030 har vägtrafiken och transportsystemet minskat sin miljö- och klimatpåverkan samt blivit mer jämlikt och jämställt. Andelen gång, cykel och kollektivtrafik har ökat vilket både har förbättrat livskvaliteten och bidragit till attraktiva boendemiljöer. Allt fler fordon drivs med förnybara drivmedel och infrastrukturen för laddning och tankning för dessa är väl utbyggd i hela länet. Lösningar för kombinerad mobilitet och delningstjänster finns både i tätorter och på landsbygderna. Fler av dem som pendlar till och från Örebro väljer kollektivtrafiken vilket har gjort att pendlingskapaciteten ökat. Behovet av resor och transporter har också minskat tack vare ny teknik, transporteffektivitet och utbyggnad av digital infrastruktur.

En attraktiv kollektivtrafik och integrerade arbetsmarknadsregioner

De äldre i hela länet har god tillgång till samhällsservice och kollektivtrafiken har förbättrat möjligheterna för unga på landsbygderna att pendla till och från skola samt fritidsaktiviteter. Utanför de större stråken erbjuds alternativa mobilitetslösningar som komplement till bilen. Vi har också lyckats korta restiderna med kollektivtrafik mellan Örebro och kommunhuvudorterna samt till Stockholm-Mälardalenregionen och Oslo. Vi har arbetat för att korta restiderna med kollektivtrafik till Göteborg. Tack vare korta restider och hög turtäthet har kollektivtrafiken nått

en hög marknadsandel i dessa stråk och det har underlättat kompetensförsörjning och näringslivets affärsresor. Fler åker tåg istället för flyg samtidigt som flygets klimatpåverkan minskat vilket bidrar till ett hållbart samhälle. Utbyggnad av Nobelbanan kommer att stärka den regionala pendlingen i stråket Oslo-Stockholm och gör att vi drar nytta av huvudstäderna som motor i utvecklingen samt utvecklar våra goda relationer med omkringliggande län.

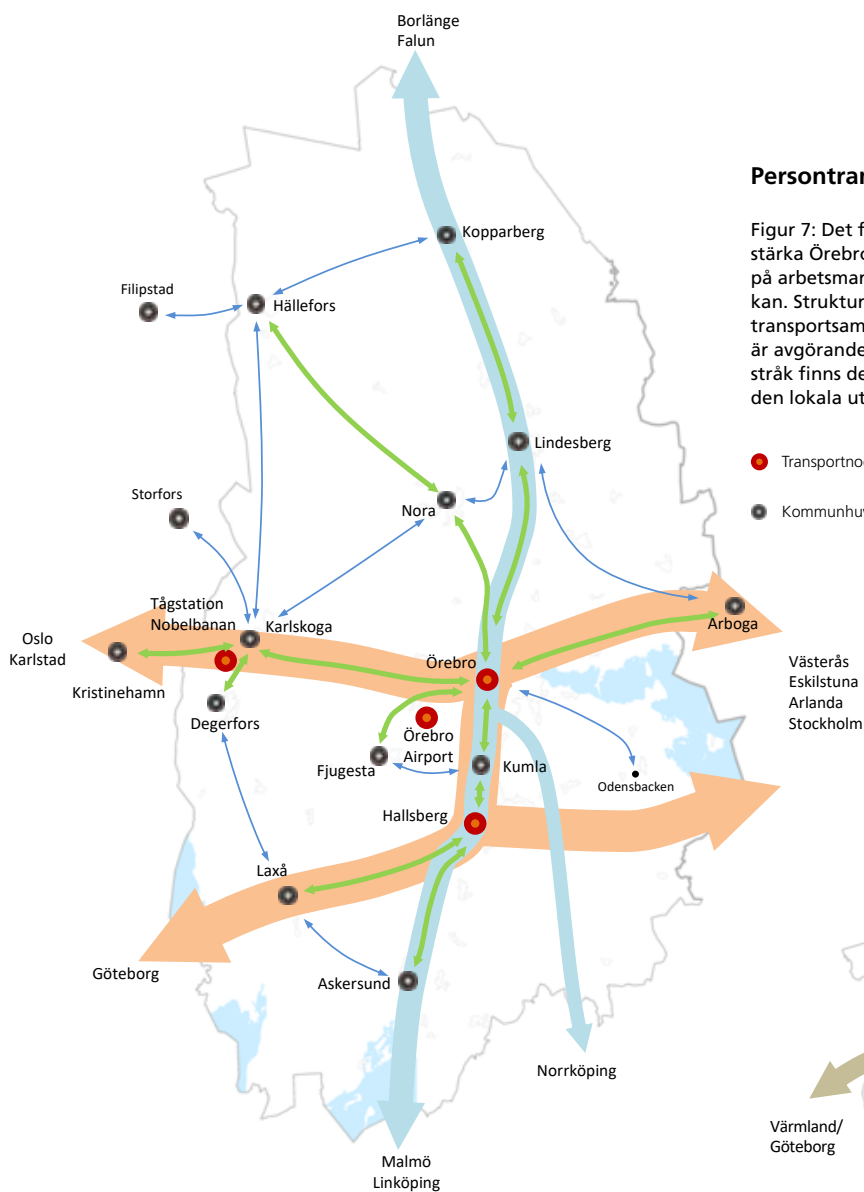
Ett attraktivt läge som lockar etableringar och investeringar

Vårt län är attraktivt och lockar både internationella och nationella hållbara företagsetableringar och investeringar. Sysselsättningen inom logistikbranschen har ökat ytterligare och Örebro län har befast sin position som ett av Sveriges bästa logistiklägen. I kombination med en utvecklad digital infrastruktur gör det länets företag konkurrenskraftiga.

Strategiska inriktningar

- Skapa förutsättningar för hållbara resor och transporter enligt strukturbilderna.
- Utveckla Örebro län som nod längs nationella och internationella transportstråk.
- Säkra en robust tillgång till digital infrastruktur i hela länet.

Persontransporter 2030

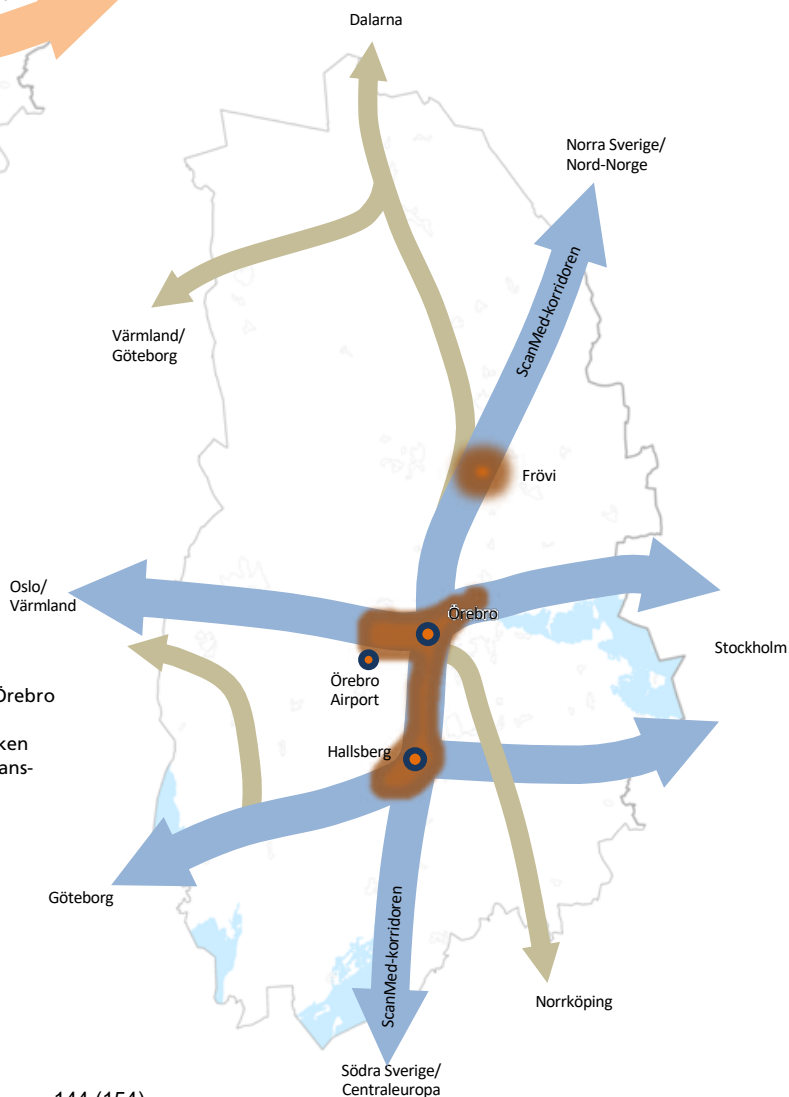
Figur 7: Det finns goda förutsättningar att med transportsystemet stärka Örebro läns relationer till omvärlden, stärka tillgängligheten på arbetsmarknaden samt att begränsa transporterens klimatpåverkan. Strukturbilden visar de viktigaste regionala och interregionala transportsambanden. Korta restider, hög kapacitet och god standard är avgörande för länet utveckling till 2030 och därefter. Utöver dessa stråk finns det också många andra stråk som är av stor betydelse för den lokala utvecklingen.

- Transportnod
- Kommunhuvudort
- Regionalt transportsamband
- Sekundärt interregionalt transportsamband
- Delregionalt transportsamband
- Primärt interregionalt transportsamband

Godstransporter och logistik 2030

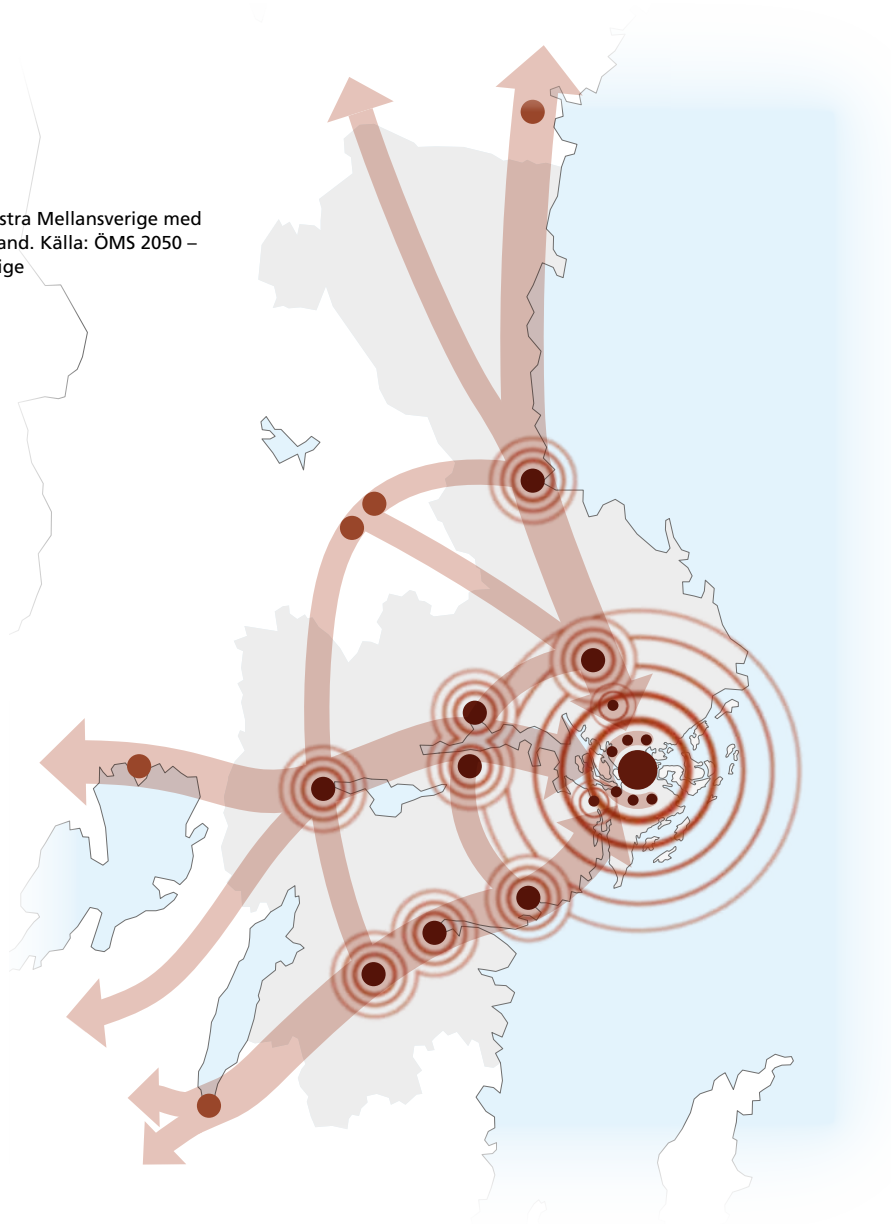
Figur 8: Strukturbilden visar de stråk som har högst prioritet för Örebro läns näringsliv. Kartan visar också viktiga noder för godstransporterna samt kopplingar till noder utanför vår region. Stråken och noderna är också avgörande för att åstadkomma effektiva transportkedjor såväl nationellt som internationellt.

- Transportnod
- Utvecklingsområde för logistikverksamhet
- Sekundärt godsstråk
- Primärt godsstråk

Storregional strukturbild 2050

Figur 9: Storregional rumslig principbild för östra Mellansverige med fokus på ortsstrukturer och storregionala samband. Källa: ÖMS 2050 – samverkan kring planering i östra Mellansverige

Viktigaste ändringarna i 5.10

- Här har pandemin påverkat nuläget: hemestertrenden åt det positiva hållet, färre tillresta gäster åt det negativa.
- Branscherna står inför stor omställning
  - digitalisering var tydlig redan i förra RUS, men är än viktigare nu.
  - besökarnas krav på hållbarhet har slagit igenom.
- Fokus på natur, kultur och måltid, något som vi ser även i de strategiska inriktningarna.
- Den första strategiska inriktningen är omskriven och de andra två är nya.

5.10 Upplevelser och evenemang

	Stark konkurrenskraft	Hög och jämlik livskvalitet	God resurseffektivitet
Effektmål	<ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad kompetensförsörjning • Ökad kunskapsintensitet • Ökad innovationskraft • Ökad entreprenöriell aktivitet • Ökad nationell attraktionskraft • Ökad global konkurrenskraft • Ökad tillväxt i näringslivet • Ökad produktion inom areella näringar	<ul style="list-style-type: none"> • Goda uppväxtvillkor • Goda försörjningsmöjligheter • Ökad grad av delaktighet och inflytande • Attraktiv boende- och närmiljö • God och jämlik hälso- och sjukvård • God och jämlik folkhälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Minskad klimatpåverkan • Giftfri miljö • Ökad biologisk mångfald • God vattenförsörjning • Mer bioekonomi och cirkulära flöden • Ökad andel förnybar energi

Nuläge och utmaningar

Attraktiva miljöer och stora evenemang

Örebro län har ett stort utbud av attraktiva miljöer som bidrar till ett ökat välbefinnande, förbättrad folkhälsa och livskvalitet. Ett attraktivt och diversifierat utbud av kultur, natur, idrott och upplevelser av olika slag är viktigt för att stärka attraktionskraften för länet och livskvaliteten för länsborna.

Länet har en stark position när det gäller stora möten och evenemang. Vi har tagit vara på digitaliseringens möjligheter för att fler ska få tillgång till länets utbud. Upplevelser och evenemang, allt ifrån initiativ från amatörer till professionella evenemang av högsta kvalitet, tar vara på digitaliseringen och gör Örebro län attraktivt för dem som bor, verkar i eller besöker länet. Vi ser att samverkan kring upplevelser och besöksanledningar inom natur, kultur och måltid är starkare i dag men en utmaning är att vi inte har en gemensam plattform som synliggör länet och länets utbud.

Naturen är en viktig förutsättning

Länet har två nationalparker och många natur- och kulturresevat som ger goda förutsättningar till rekreativsmöjligheter och fungerar som reseanledningar för besökare. Naturen är en viktig förutsättning för många verksamheter, eftersom de använder den i sin produktpaketering. Detta ger också många arbetstillfällen på landsbygderna.

I dag är andelen produktionsskog stor medan andelen rekreativsskog är liten. För att skogen ska kunna användas som en hållbar råvara, för att bidra till biologisk mångfald och dessutom vara en attraktiv plats för friluftsliv och naturupplevelser, behöver dialogen stärkas mellan ägare för produktionsskog, intressenter för rekreativsskog och upplevelseindustrin.

Besöksnäringen viktig för länets attraktivitet

Besöksnäringen har haft en stark tillväxt i Örebro län i flera år och en orsak är alla de utländska besökare som kommer under sommarmånaderna. Besöksnäringen är viktig för hela länet och är betydelsefull även för andra näringsgrenar. Branscherna har haft det tufft under coronapandemin, men inom flera geografiska delar av länet har de stärkts när hemestertrenden bidragit till ökad efterfrågan på natur, kultur och matupplevelser. Två goda exempel är Bergslagsleden och Bergslagen Cycling som utvecklat både sin produkt och kommunikation och är nu starkare reseanledningar än vad de har varit tidigare år.

Ett attraktivt län lockar besökare och nya invånare, vilket gynnar länets företag. Ett starkt attraktionsvärde skapar också en stolthet bland länets invånare och företagare och kan ge arbetsgivare stärkta förutsättningar till att rekrytera ny kompetens. Det finns alltså ett samband där attraktion för invånare även bygger attraktionskraft för företaget.

Önskvärt läge 2030

Ett län som är attraktivt att besöka, bo och bedriva verksamhet i

Turismutvecklingens förutsättningar har stärkts i takt med att länets hållbarhetsarbete och digitala infrastruktur förbättrats. Vi erbjuder en god tillgänglighet och digital synlighet av länets upplevelser och besöksmål. Vi har samlade stråk med kultur, måltid och naturvärden. Inom dessa kluster samverkar entreprenörer, aktörer och det offentliga i linje med länets gemensamma strategier kring paketering och produktutveckling med starkt fokus på hållbarhetsperspektiven. Vi samverkar även över kommun- och länsgränser.

Detta har skapat ett län som är konkurrenskraftigt och attraktivt att leva i och besöka under alla säsonger, med fler entreprenörer och fler arbetstillfällen i hela länet. Örebro är nu den största mötesstaden utanför de tre storstadsregionerna. Vi arbetar hela tiden med att utveckla en mer hållbar och konkurrenskraftig turism inom ekonomiska, kulturella, sociala och miljömässiga värden.

Förbättrad livsmiljö för länets invånare

År 2030 har kvinnor och män, flickor och pojkar i länet tillgång till stimulerande fritidsaktiviteter och kultur, oberoende av bakgrund och intresse. Aktiviteter, friluftsliv, upplevelser och evenemang är tillgängliga för alla. En ökad digital utveck-

ling har gett likvärdiga möjligheter för alla i länet att bedriva verksamhet. Vi har utvecklat hållbara metoder för att uppleva natur- och kulturmiljöer utan att värdena förstörs och på samma gång uppnått större social inkludering. Det finns goda förutsättningar för de aktörer som tillsammans står för utbudet, såväl för näringslivet och professionella aktörer som för civilsamhället. Det breda utbudet i hela länet attraherar barn och unga, även från socioekonomiskt svaga grupper. Tillgången till lokaler och andra ytor för idrott, fritid, lek och rekreation har ökat.

Strategiska inriktningar

- Öka tillgängligheten till, utbudet av och samverkan kring paketering av natur, kultur och måltidsupplevelser.
- Stärk förutsättningarna för att fler företag ska kunna arbeta med hållbar turism.
- Utveckla digitala förutsättningar och infrastruktur för företag och andra organisationer så att upplevelser och evenemang kan nå fler.

6. Från ord till

Nu har vi beskrivit vad vi vill. Så här går vi från ord till handling: vi – alla aktörer i Örebro län – arbetar tillsammans för att bli en attraktiv och pulserande region för alla. Vi gör gränsöverskridande insatser mellan privata, offentliga och civila aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Vi hittar och provar nya lösningar tillsammans och lär oss av våra resultat.

Komplexa samhällsutmaningar kräver andra arbetssätt

De globala och regionala samhällsutmaningarna som vi står inför är stora och komplexa. Samhällssystem behöver ställas om och förändras. Komplexiteten gör att vi måste skapa nya, integrerande arbetssätt där olika kompetenser, perspektiv och aktörer tillsammans över organisationsgränser utforskar nya innovativa lösningar på våra samhällsutmaningar. Vi kan inte längre dela upp utmaningar i bitar och försöka hitta lösningar var och en för sig.

Uppföljning för ett utmaningsdrivet genomförande

Uppföljning som stärker hållbarhetsarbetet

Den regionala utvecklingsstrategins tre övergripande mål – som speglar de tre hållbarhetsdimensionerna – är beroende av varandra. Det krävs tvärssektoriell samverkan, samhandling och en konsekvent integration av de tre hållbarhetsdimensionerna i allt utvecklingsarbete för att nå målet om ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Arbetssättet behöver vara utmaningsdrivet där utvecklingsstrategins mål eller prioriterade områden sätts i centrum. När vi kraftsamlar kring insatser behöver vi tänka utanför områdes- och organisationsgränser.

Uppföljning som en del av genomförandet

Kontinuerlig uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin är en viktig del i själva genomförandet. En del av uppföljningen är kvantitativ där effektmålen följs upp med hjälp av indikatorer. För att kunna tolka och förstå indikatorernas utfall behöver vi komplettera med kvalitativ information som samlas in genom uppföljning av de prioriterade områdena, handlingsplaner, dialoger med länets aktörer och andra analyser. Varje prioriterat område påverkar samtliga övergripande mål och flera effektmål. Därför identifierar vi vilka insatser som binder ihop de prioriterade områdena och skapar en gemensam förståelse om hur allt hänger ihop. Genom att aktörer samlas kring gemensamma insatser blir det större kraft i genomförandet då

Viktigaste ändringarna i kapitel 6

Skrivningarna är uppdaterade utifrån RUS analys- och uppföljningsplan, som inte fanns när nuvarande RUS togs fram.

Det som står under Uppföljning i nuvarande RUS är omskrivet.

Texten beskriver ett utmaningsdrivet genomförande, det vill säga att vi sätter frågan i centrum och undersöker varför vi har problem och utmaningar för att sedan kunna utföra insatser över områdes- och organisationsgränser. Här binder vi alltså ihop de frågor som finns i flera av RUS tio prioriterade områden och som flera olika kompetenser och organisationer kan vara med att lösa.

fler jobbar tillsammans. Då kan också målkonflikter identifieras och hanteras.

Uppföljning som grund för agerande

Uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin kommer att visa vilka insatser som är mest angelägna att arbeta med framöver. Det sätt utvecklingsarbetet bedrivs på kan skilja sig åt utifrån utmaningens art. Det skulle kunna leda till att en ny handlingsplan tas fram, att en utforskande expedition startas, att ett nätverk initieras eller förändras, eller att projekt startas. När partnerskapet för regional utveckling resonerat om hur länet behöver mobilisera kring insatser kan även andra aktörer bjudas in till att jobba med samma utmaning. När vi sedan genomför insatser använder vi innovativa arbetssätt som främjar nytänkande och bidrar till att öka omställningstakten. Då behöver vi ha ett förändringsorienterat ledarskap och medarbetarskap samt ett uthålligt engagemang. Vi behöver ha tillit till andra och varandra, ha mod att ifrågasätta det invanda och beredskap att hantera det oväntade.

Likvärdiga förutsättningar i hela länet

Insatser som främjar hållbar regional utveckling behöver ha ett territoriellt perspektiv och ta hänsyn till länets strukturella skillnader, till exempel olikheter i tätortsstruktur, demografi, socioekonomi och näringsliv. Insatserna ska också sträva efter att skapa likvärdiga förutsättningar i länet. Det innebär att vi inte kan göra på samma sätt överallt, utan vi behöver anpassa insatser utifrån länets olika förutsättningar. För att kunna göra det behöver vi i uppföljningen spegla perspektiven jämlikhet och jämställdhet, kön, ålder, socioekonomi, integration, geografi samt barn och unga.

Handlingsplaner som stöd i genomförandet

Handlingsplaner är ett stöd i genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. En handlingsplan kan initieras utifrån att uppföljningen visar behov av att mobilisera kring gemensamma prioriteringar. I handlingsplanerna kommer olika aktörer att kunna precisera sina insatser och åtaganden. En handlingsplan kan komma att beröra flera prioriterade områden och ska spegla de mål och indikatorer som finns i denna strategi. Samtliga handlingsplaner ska vara jämställdhetsintegrerade.

handling REMISSVERSION

Finansiering av gemensamma kraftsamlingar

Att länet kraftsamlar tillsammans innebär att vi alla bidrar till genomförandet av strategin med såväl kompetenser som resurssättning. Alla aktörer uppmanas att lyfta in de frågor man planerar att bidra med i sina respektive verksamhetsplaner och budgetar. Ett framgångsrikt genomförande kännetecknas av nya samverkansformer med breda finansieringslösningar, där många känner ansvar och är med och bidrar. Vi ska också dra nytta av den erfarenhet och kunskap länet har för att konkurrera om kompletterande regionala, nationella och internationella finansieringsmöjligheter.

Samarbetsformer och roller

Nya samarbetsformer

Redan i dag samarbetar vi, både inom och utanför länet, för en hållbar utveckling av vårt län och vi behöver alla bidra med vår kunskap och kompetens för att nå framgång. Det är viktigt att alla aktörer känner ett ägarskap och därmed ett ansvar för genomförandet. Därför behöver vi hitta nya samverkansformer där vi samlas kring gemensamma insatser och får möjlighet till sektorsövergripande utvecklingsarbete.

Region Örebro län har en samordnande roll

Region Örebro län har ett särskilt uppdrag att leda och samordna genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. Region Örebro län kommer därför att bjuda in till samtal om vem som gör vad och hur vi tillsammans gör konkreta insatser och åtaganden.

Eftersom regionfullmäktige är det högsta beslutande organet i Region Örebro län är fullmäktige ytterst ansvarig för genomförandeprocessen av den regionala utvecklingsstrategin. Men det bör understrykas att alla aktörer är ansvariga att bidra i de områden de väljer att engagera sig i. Politisk samverkan kan bland annat bedrivas genom den regionala samverkansstruktur där kommunerna och Region Örebro län träffas löpande.

Partnerskap för regional utveckling

Aktörerna i partnerskapet för regional utveckling har ett särskilt ansvar för strategins genomförande både genom sina ordinarie uppdrag och i sin roll i partnerskapet.

Region Örebro län

Telefonnummer: 019-602 10 00

Besöksadress: Eklundavägen 2, Örebro

Postadress: Box 1613, 701 16 Örebro

E-post: regionen@regionorebrolan.se

www.regionorebrolan.se/rus

Översikt av inkomna remissvar

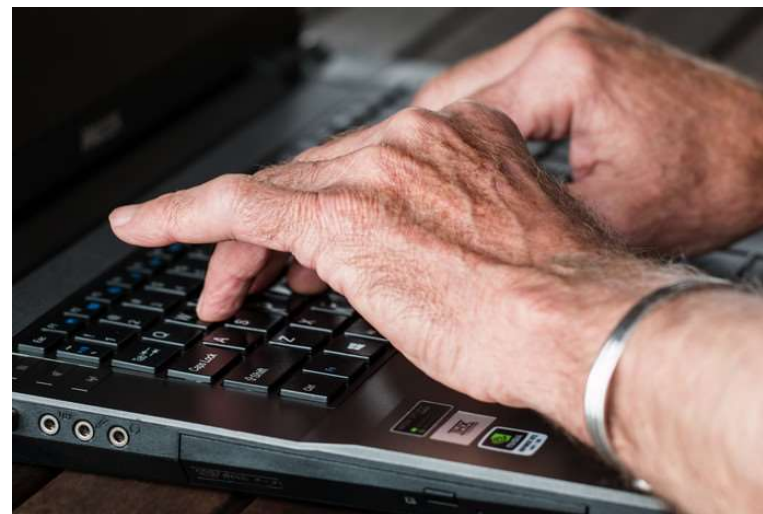
Uppdatering av den regionala utvecklingsstrategin 2021

Vilka har kommit med remissvar?

Samtliga 17 organisationer från partnerskapet

Ytterligare 27 organisationer lämnade svar i samband med remisskonferensen, bland annat:

- Representanter för civilsamhället
- Arbetsmarknadens parter
- Företagsfrämjare
- Intresseorganisationer
- Myndigheter
- Politiska partier
- Andra kommuner och regioner

Region Örebro län

Synpunkter på remissförslaget som helhet - partnerskapet

Nästan alla ställer sig positiva till remissförslaget:

- Det är bra, relevanta och genomarbetade uppdateringar som gjorts
- Bra med ökat fokus på kommande utmaningar
- Bra med tydlighet om samspel mellan olika nivåer
- Bra fokus på digitalisering, hållbarhet och landsbygders betydelse
- Bra att stå fast vid övergripande mål och prioriterade områden
- Bra format på remiss, tydligt vilka förändringar som gjorts
- Lagom ambitionsnivå i uppdateringen, bra process med partnerskapet
- För kort remissperiod

Några enstaka hade invändningar:

- För starkt fokus på länets centrum, istället för på ytterområdena
- Avsaknad av tydliga visioner och svag koppling till forskning

Region Örebro län

Ändringsförslag - partnerskapet och övriga organisationer

Partnerskapets topp 10:

- Infrastruktur
- Hållbarhet
- Attraktionskraft
- Bostadsmarknad
- Klimat
- Kompetensförsörjning
- Målkonflikter
- Natur
- Utbildning
- Format (tex. omfång, formalia, uppbyggnad)

Övriga organisationers topp 10:

- Skog
- Klimat
- Näringsliv
- Hållbarhet
- Utbildning
- Infrastruktur
- Innovation
- Jordbruk
- Kollektivtrafik
- Kompetensförsörjning